

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΗ, 20 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1977

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ
270

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟΝ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 831

Περὶ ὁρολογίου προγράμματος τοῦ Ἡμερησίου Γυμνασίου καὶ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῶν Α' καὶ Β' τάξεων αὐτοῦ.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Ἐχοντας ὑπόψη :

1. Τὶς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 28 παρ. 6 τοῦ Ν. 309/1976.
2. Τὴν ὑπ' ἀριθ. 65/23.5.1977 πράξιν τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καὶ Ἐπιμορφώσεως (ΚΕΜΕ).
3. Τὴν ὑπ' ἀριθ. 858/1977 γνωμάτευσιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, μετὰ πρότασιν τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, ἀποφασίζομε :

Ἄρθρο 1.

Διδασκόμενα μαθήματα καὶ ὁρολόγιον πρόγραμμα τῶν Γυμνασίων.

1. Τὰ μαθήματα, ποὺ διδάσκονται στὰ Γυμνάσια, καὶ οἱ ὥρες ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας τοὺς ὀρίζονται ὡς ἑξῆς :

ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Ὁρες διδασκαλίας κατὰ τάξιν		
	Α'	Β'	Γ'
Θρησκευτικά	2	2	2
Ἀρχ. Ἑλλ. Γραμματεία	4	5	4
Νεοελλ. Γλῶσσα & Γραμματεία	5	4	4
Ἱστορία	3	2	2
Στοιχ. Δημ. Πολιτεύματος	—	—	1
Μαθηματικά	4	4	4
Ξένη Γλῶσσα	3	3	3
Γεωγραφία μετὰ στοιχ. Γεωλογίας	1	1 1/2	1
Φυσικὴ-Χημεία μετὰ στοιχεῖα	—	—	—
Ὁρυκτολογίας	—	3	3
Ἀνθρωπολογία - Στοιχεῖα	—	—	—
Ὑγιεινῆς	—	1	—
Βιολογία	1 1/2	—	1 (Γεν. Βιολ.)
	(Βοταν. καὶ Ζωολ.)		
Μουσικὴ	1	1	1
Καλλιτεχνικά	2	1	—
Φυσικὴ Ἀγωγή	2	2	2
Σχολ. & Ἐπαγγ. Προσανατολ.	—	—	1
	2 ἄρρ. 2 (ἄρρ.-θῆλ.)		
Τεχνολογικά	2 ἄρρ.	1 θῆλ.	—
Οἰκοκυρικά	2 θῆλ.	1 θῆλ.	—
ΣΥΝΟΛΟ	31	31	31

2. Στὸ ἐβδομαδιαῖον πρόγραμμα τῶν Γυμνασίων ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ὥρες διδασκαλίας τῶν μαθημάτων δύναται μετὰ ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων νὰ ἐντάσσεται ἐπὶ πλέον δίωρον πρόγραμμα πολιτιστικῶν δραστηριοτήτων, τὸ περιεχόμενον τοῦ ὁποῖου καθορίζεται μετὰ τὴν ἐγκρίσιν καὶ τὴν ἐγκρίσιν τοῦ Διευθυντῆ τοῦ οἰκείου Σχολείου.

3. Στὸ ἐβδομαδιαῖον πρόγραμμα τῶν Γυμνασίων ἐντάσσεται ἐπὶ πλέον καὶ τρίωρον πρόγραμμα ἀθλητικῶν δραστηριοτήτων, τὸ περιεχόμενον τοῦ ὁποῖου καθορίζεται ἀπὸ τὴν ἀρμόδια κεντρικὴ ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων.

4. Στὰ Γυμνάσια στὰ ὁποῖα δὲν πραγματοποιοῦνται ἀθλητικὲς δραστηριότητες, κατὰ τὴν ἐννοίαν τῆς προηγουμένης παραγράφου, οἱ ὥρες ἐβδομαδιαίας διδασκαλίας τῆς Φυσικῆς Ἀγωγῆς ὀρίζονται σὲ τρεῖς γιὰ κάθε τάξιν.

5. Γιὰ τὴν προσφορώτερη ἐφαρμογὴ στὴν Α' τάξιν Γυμνασίου τοῦ ὁρολογίου προγράμματος διδασκαλίας τῶν μαθημάτων τῆς Βιολογίας (Βοτανικῆς καὶ Ζωολογίας) καὶ τῆς Γεωγραφίας μετὰ στοιχεῖα Γεωλογίας ὀρίζεται τρίωρη καὶ ἐβδομαδιαία διδασκαλία τοῦ πρώτου ἀπὸ τὴν ἐναρξιν τῆς διδασκαλίας τῶν μαθημάτων ὡς τὸ τέλος τοῦ Ἰανουαρίου καὶ τρίωρη ἐπίσης καὶ ἐβδομαδιαία διδασκαλία τοῦ δευτέρου ἀπὸ τὶς ἀρχὰς τοῦ Φεβρουαρίου ὡς τὴ λήξιν τῆς διδασκαλίας τῶν μαθημάτων.

6. Ἔως ὅτου ἀρχίσει ἡ διδασκαλία τῶν τεχνολογικῶν μαθημάτων ἡ ἐφόσον ἀπὸ ἑλλείψιν διδακτικοῦ προσωπικοῦ δὲν γίνεται δυνατὴ ἡ πλήρης ἐφαρμογὴ τοῦ προβλεπομένου ἀπὸ τὸ παρὸν ἄρθρον ὁρολογίου προγράμματος δύναται μετὰ ἀπόφασιν τοῦ οἰκείου Συλλόγου τῶν Διδασκόντων νὰ ἐνταχθῇ στὸ ὁρολόγιον πρόγραμμα διδασκαλίας καὶ τῶν τριῶν τάξεων τοῦ Γυμνασίου μία (1) πρόσθετη ὥρα τὴν ἐβδομάδα ἢ δύο (2) ὥρες τὸ δεκαπενθήμερον γιὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἀπὸ τοῦ μαθητῆς σχετικῶν μετὰ τὰ Φυσικὰ καὶ τὰ Φυσιολογικὰ μαθημάτων ἐνοργάνων παρατηρήσεων καὶ ἐργαστηριακῶν ἀσκήσεων, ἐφόσον ὑφίστανται οἱ ἀναγκαῖες σὲ προσωπικὸ καὶ τεχνικὰ μέσα προϋποθέσεις.

Ἄρθρο 2.

Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διδασκαλίας τῶν μαθημάτων τοῦ Γυμνασίου.

Τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διδασκαλίας τῶν μαθημάτων ποὺ διδάσκονται στὴν Α' καὶ Β' τάξιν τοῦ Γυμνασίου εἶναι τὸ ἀκόλουθο :

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν, ποὺ διδάσκεται στὰ Γυμνάσια καὶ τὰ Λύκεια, εἶναι ἡ φανέρωση τῶν ἀληθειῶν τοῦ Χριστοῦ γιὰ τὸ Θεό, γιὰ τὸν κόσμον καὶ γιὰ τὸν ἄνθρωπον, ἡ μύηση τῶν μαθητῶν στὶς σωτηρίες ἀληθείες τοῦ Χριστιανισμοῦ μετὰ τὴν ὁρθόδοξη πίστη καὶ ζωὴ, ἡ ἐπίγνωση τῆς ἱστορικῆς διαδρομῆς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς προσφορᾶς τῆς στὸν κόσμον, ἡ βίωση τῶν ἀληθειῶν τῆς Ὀρθόδοξης χριστιανικῆς πίστεως στὶς συγκεκριμένους περιστάσεις τῆς καθημερινῆς ζωῆς τοῦ μαθητῆ, γιὰ νὰ βελτιώνεται συνεχῶς «σοφία καὶ ἡλικία καὶ χάριτι» καὶ νὰ καταντήσῃ εἰς ἄνθρωπον «τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ».

ΤΑΞΗ Α'. Ὡρες 2

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν γιὰ τὴν Α' τάξη τοῦ Γυμνασίου μετὰ τὸν τίτλον «Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ» εἶναι νὰ φανερῶσιν στοὺς μαθητὰς τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν ἄνθρωπον, τὴν πρόσκληση καὶ τὴν προετοιμασίαν τοῦ γιὰ τὴν ἀληθινὴν ζωὴν, τὴν ἄρνηση τοῦ ἀνθρώπου στὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ὑποδούλωσίν του στὴν ἁμαρτία, ποὺ ὁδήγησε στὴ σάρκωσιν τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ. Πολὺ περισσότερο τὸ μάθημα ἀποσκοπεῖ νὰ παρουσιάσῃ τὸ σαρκωμένο Λόγον τοῦ Θεοῦ ὡς ἀξεπέραστο Δάσκαλον, ὡς παντοδύναμον μετὰ τὴ θαυματουργία του, Κύριον τῆς φύσεως, τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου καὶ ὡς τὸ μόνον Λυτρωτὴ τοῦ ἀνθρώπου ποὺ μεταμορφώνεται μετὰ τὴ θυσία Του ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν καθάπερ ἀπὸ Κυρίου Πνεύματος».

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΤΟ ΘΑΥΜΑ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΩΤΗΡΙΑΣ

Κεφ. Α' ΟΙΚΕΙΟΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

1. Ἡ Φιλοξενία.

Ἡ φιλοξενία τοῦ Ἀβραάμ (Γεν. 18, 1 - 15) - Ἑρμηνεία.

Ὁ φιλοξενούμενος Θεὸς στὴν πραγματικότητα φιλοξενεῖ: Τὸ θαῦμα Δημιουργίας καὶ τῆς Σωτηρίας φανέρωση τῆς ἀγάπης, τῆς πανσοφίας καὶ τῆς παντοδυναμίας τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ.

Τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν ὡς κλήση τοῦ Θεοῦ καὶ προετοιμασία γιὰ τὴν ἀληθινὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου.

2. Ἡ Ἐκκλησία μας.

Ἡ Ἐκκλησία - Φιλοξενία καὶ Οἰκογένεια τοῦ Θεοῦ.

Ἡ μετὰ μόρφωση τῆς ζωῆς στὸ μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ σχολικὸ καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸ ἔτος.

Ἡ πρόσκληση (χαμπάνα) καὶ σύναξη.

Τὸ σπῆν τοῦ Πατέρα - Ἡ παρουσία τοῦ Υἱοῦ.

Ὁ Νὰδς καὶ τὸ καθημερινὸ μας περιβάλλον (π.χ. Σχολεῖο).

3. «Ἡ χαρὰ τοῦ Κυρίου».

Τὸ χαρμόσυνο ἄγγελμα (ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ).

«Εἰσεέλθετε πάντες».

Εὐχαριστία - Τὸ μυστήριον τῆς χαρᾶς.

4. Ἡ Ἀγία Γραφή.

Ὁ γραπτὸς λόγος τοῦ Θεοῦ.

Θεῖο καὶ ἀνθρώπινο στὴν Ἀγία Γραφή - Θεοπνευστικότητα.

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ στὴν Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας. Διαγραμματικὴ ἀναφορὰ στὰ βιβλία καὶ τοὺς συγγραφεῖς τῆς Ἀγίας Γραφῆς.

Γλώσσα καὶ μεταφράσεις - Ἡ παγκόσμια διάδοση καὶ ἐπίδρασή της.

Ἱστορικὲς καὶ ἀρχαιολογικὲς μαρτυρίες γιὰ τὴν Ἀγία Γραφή.

Α' Ο ΘΕΟΣ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΕΤΑΙ

Κεφ. Β' Η ΑΓΑΠΗ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

5. «Δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο».

Σωτηρίες οἱ ἀλήθειες τῆς βιβλικῆς διηγήσεως.

Ἡ Ἀγία Γραφή γιὰ τὴ δημιουργία τοῦ κόσμου «ἐκ τοῦ μηδενός» (Γεν. Α', 1 - 25).

Τὸ δημιουργικὸ ἔργο τῶν τριῶν πρώτων ἡμερῶν.

Ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ στὴ δημιουργία τοῦ κόσμου.

Τὸ δημιουργικὸ ἔργο τῶν τριῶν τελευταίων ἡμερῶν (τάξη, ἀξία, μεγαλεῖο τῆς δημιουργίας).

Ὁ κόσμος «καλὸς λίαν».

Ὁ σκοπὸς τῆς ὑλικῆς δημιουργίας.

Προεικόνιση τῆς ἐβδόμης ἡμέρας (Μεγάλον Σάββατον).

6. «Ποιήσωμεν ἄνθρωπον» (Α').

Ὁ ἄνθρωπος «εἰκὼν Θεοῦ καὶ ὁμειώσεις».

Ἡ παρουσία τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ στὴν πλάση τοῦ ἀνθρώπου.

Τὰ χαρίσματα καὶ ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου (Κολ. α', 15 - 18).

7. «Ποιήσωμεν ἄνθρωπον» (Β').

Ἡ ὕλη καὶ τὸ πνεῦμα στὸν ἄνθρωπον (Γεν. β', 1 - 8).

Ὁ ἄνθρωπος «ἄρρεν καὶ θῆλυ».

Ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου ὡς κοινωνία μετὰ τὸ Θεὸν στὸν Παράδεισον.

Κεφ. Γ' Η ΑΡΝΗΣΗ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

8. Ἡ ἄρνηση τῆς κοινωνίας (Α')

Τὸ νόημα τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ στοὺς Πρωτοπλάστους.

Ὁ Σατανὰς καὶ ἡ ἀπομάκρυνση τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν κοινωνία τοῦ Θεοῦ (Γεν. γ', 1 - 5).

Τὰ πονηρὰ πνεύματα - Ὁ πνευματικὸς κόσμος τῶν ἀγγέλων.

9. Ἡ ἄρνηση τῆς κοινωνίας (Β').

Ἡ διήγηση τῆς Γενέσεως γιὰ τὴν πτώση τοῦ ἀνθρώπου (κεφ. γ').

Ὁ ἄνθρωπος ἀρνεῖται τὴν κοινωνίαν του μετὰ τὸ Θεὸν (οὐσία τῆς ἁμαρτίας).

Οἱ συνέπειες τῆς ἁμαρτίας (μοναξιά, ἀνελευθερία, φόβος, φυσικὸ καὶ ἡθικὸ κακὸ, πόνος, ἀρρώστια, θάνατος).

10. Τὸ «Πρωτοευαγγέλιον» - Ὁ Θεὸς τοῦ ἐλέους.

Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ στὸν ἀποξενωθέντα ἄνθρωπον (Γεν. γ', 9 ἐξ.).

Τὸ Πρωτοευαγγέλιον - Προεικόνιση τῆς θυσίας καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ ἱ. Χριστοῦ.

Ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ καταδίκη τῆς ἁμαρτίας.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ τῆς ὅλης θείας Οἰκονομίας στὸ χωρὸ τῆς Π. Διαθήκης μετὰ ἀναφορὰ στοὺς περιοίκους λαοὺς, κλπ.

Κεφ. Δ' Η ΚΛΗΣΗ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

11. Ἡ κλήση τοῦ Θεοῦ.

Ἡ νέα πρόσκληση τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα (Γεν. ιβ', 1 - 9, ιγ', 1 - 13).

Ἡ πίστη καὶ ἡ ὑπακοή τοῦ Ἀβραάμ (ἐξοδος ἐκ τῆς γῆς - Ὁ Ἰσαὰκ τύπος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ: ὑπακοή, θυσία, σωτηρία).

Ὁ Ἀβραάμ ὡς ὑπόδειγμα γιὰ τὴν κλήση τοῦ Θεοῦ στοὺς Πατριάρχες, Βασιλεῖς, Προφῆτες (Ρωμ. δ', 1 - 25).

12. Ἡ ἐξοδος.

Ἡ κλήση τοῦ Μωϋσῆ πρὸς τὴν ἐλευθερία - τὸ Πάσχα. Ἐξοδος - προεικόνιση τοῦ χριστιανικοῦ Πάσχα (πίνακας, κείμενα).

Προεικονίσεις ἀπὸ τὴν πορεία τῆς Ἐξόδου τῶν Ἰσραηλιτῶν (Ἐρυθρὰ θάλασσα, πικρὸ νερό, Μερρᾶ, Ἀμαληκίτες, Μάννα).

Κείμενα ἀπὸ: Κ.Δ. - Πατέρες - Ὑμνολογία τῆς Ἐκκλησίας.

13. Ἡ Διαθήκη τοῦ Σινᾶ.
Ἡ Θεοφάνεια καὶ ὁ Δεκάλογος (Κείμενο - πλαίσιο).
Σύντομη παρουσίαση τῶν ἐντολῶν.
14. Τὸ κοινωνικὸ περιεχόμενον τῆς Μωσαϊκῆς Νομοθεσίας.
Κείμενα με ἀπόδοση καὶ σύντομο καὶ ἀπλὸ σχολιασμὸ γιὰ : τὴ δικαιοσύνη, τὸ σεβασμὸ, τὴν ἐλευθερίαν, τὴν ἀνεξαρτησίαν, τὴν ἀγάπην, τὴν ἀλληλοβοήθειαν, τὴν ἠθικότητα, τὴν εἰρήνην κ.ἄ.
Ἡ ἀξία τῆς Μωσαϊκῆς Νομοθεσίας.
15. Ὁ Δαβὶδ καὶ οἱ Ψαλμοί.
Ὁ Δαβὶδ — Ἡ κλήση καὶ ἡ ζωὴ του.
Τὸ μεσσανικὸ περιεχόμενον καὶ ἡ ἀξία τῶν Ψαλμῶν.
16. Ὁ σοφὸς Σολομώντας καὶ ὁ Ναός.
Ἡ σοφία τοῦ Σολομῶντα καὶ τὸ ἔργο του.
Ὁ Ναός ὡς πρότυπο τοῦ χριστιανικοῦ ναοῦ. (Διάγραμμα - διαίρεση).
Οἱ θυσιῖες καὶ οἱ γιορτές.
17. Οἱ Προφῆτες — Ἡ Προφητεία.
Ἡ ἀνάγκη τῆς παρουσίας τοῦ Προφήτη.
Ἡ κλήση καὶ τὸ ἔργο τῶν Προφητῶν — Ἡ Προφητεία ὡς ἐνέργημα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.
Τὸ περιεχόμενον τῆς προφητείας καὶ ἡ σημασία γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου.
18. Τὸ ἠθικὸ καὶ κοινωνικὸ κήρυγμα τῶν Προφητῶν.
Κείμενα με ἀπόδοση καὶ σύντομο καὶ ἀπλὸ σχολιασμὸ —
Νὰ ἀναφέρονται στὴν ἀξίαν τοῦ ἀνθρώπου, στὴν ἀληθινὴ λατρεία τοῦ Θεοῦ, στὴν ἠθικὴ κατάρτιση καὶ εἰδωλολατρεία, στὴν κοινωνικὴ δικαιοσύνη, στὴν προστασία τῶν πτωχῶν καὶ τῶν ἀδυνάτων, στὴν ἐπικράτηση τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ στὸν κόσμον.
19. Οἱ Προφῆτες γιὰ τὴν ἐλευση τοῦ Μεσσία.
Σύντομη ἀνάπτυξη ἀπλῶν κειμένων ἀπὸ τοὺς Προφῆτες : Ἡσαΐα, Ἰερεμίας, Ἰεζεκιήλ, Δανιήλ καὶ ἐλάσσονες προφῆτες.
20. Ἡ αἰχμαλωσία — Οἱ Μακκαβαῖοι.
Ἐπὶ τῶν ποταμῶν Βαβυλῶνος.
Ἡρωικὰ παραδείγματα : Οἱ Τρεῖς Παῖδες. Ὁ ἀγώνας τῶν Μακκαβαίων.
21. Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη ὡς «παιδαγωγὸς εἰς Χριστόν».
Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη ὡς Παιδαγωγὸς εἰς Χριστόν (Γαλ. γ', 23 - 29) — Τὸ «λείμμα» στὴν Παλαιὰ καὶ τὴν Καινὴ Διαθήκη — Ἡ χρῆσις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης στὴν Ὁρθόδοξή λατρεία.
- Β' Ο ΧΡΙΣΤΟΣ — Ο ΥΙΟΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ**
Κεφ. Ε' Ο ΕΡΧΟΜΕΝΟΣ
22. Ἡ προσδοκία.
Τὸ δράμα τῶν Ἰσραηλιτῶν γιὰ τὸν Μεσσία.
Οἱ Ἰουδαῖοι τῆς διασποράς.
Ὁ πόθος τῆς λυτρώσεως στοὺς εἰδωλολάτρεις (Ἕλληνες - Ρωμαῖοι - Ἀνατολικοὶ λαοί).
23. Ὁ Πρόδρομος.
Ἡ γέννησις καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ἰωάννη (Λουκ. α', 5 - 25, α', 57 - 80).
Ἡ προφητεία τοῦ Ζαχαρίας.
Ἡ προσωπικότητα τοῦ Ἰωάννη.
24. Ἡ Παναγία.
Ἡ Παναγία καὶ τὸ «πλήρωμα τοῦ χρόνου» (Ψαλμ. 84, 12).
Τὸ Γενέθλιο καὶ τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου.
Ὁ Εὐαγγελισμὸς καὶ ἡ σημασία του.
Ἡ τιμὴ τῆς Παναγίας στὴν Ὁρθόδοξή Ἐκκλησίαν.
25. Ἡ Γέννησις.
Ἡ διήγησις τῶν Εὐαγγελίων.
Τὸ μήνυμα τῶν Χριστουγεννίων στὸν κόσμον μας.
Ἡ Χριστουγεννιάτικη ὑμολογία τῆς Ἐκκλησίας μας.
26. Ἡ Ὑπαπαντή.
Ἡ Ὑπαπαντὴ τοῦ Χριστοῦ.
Ἡ προσευχὴ καὶ ἡ προφητεία τοῦ Συμεῶν.
Ἡ πρώτη συνάντησις εἰδωλολατρῶν με τὸν Χριστὸ (Μάγοι).
27. Ὁ δωδεκάχρονος Ἰησοῦς.
Ἡ ἀνοδος τοῦ Ἰησοῦ στὸ ναὸ τῶν Ἱεροσολύμων.
Ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ διδάσκαλοι τοῦ Ἰσραήλ.
Ἡ πρώτη φανέρωσις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς Μεσσία.
28. Τὰ Θεοφάνεια.
Ἡ Βάπτισις τοῦ Κυρίου.
Ἡ σωτηριώδης σημασία τῶν Θεοφανείων.
Ἡ ὑμολογία τῆς Ἐκκλησίας μας γιὰ τὰ Ἅγια Θεοφάνεια.
- Κεφ. ΣΤ'. Η ΒΑΣΙΛΕΙΑ : ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ**
Τὸ Εὐαγγέλιον τῆς Βασιλείας.
29. Ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ (Α').
Ἡ ἀξία τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ : ὁ κρυμμένος θησαυρὸς καὶ ὁ πολυτίμος μαργαρίτης (Ματθ. ιγ', 44 - 46). Τὸ βαθύτερον νόημά τους.
Ἡ μετοχή τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ : Τὸ μεγάλο δεῖπνον (Λουκ. ιδ', 16 - 24). Τὸ νόημα τῆς παραβολῆς.
30. Ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ (Β').
Ἡ ἐπέκτασις τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ : ὁ κόκκος τοῦ συναπιοῦ καὶ ἡ ζύμη (Ματθ. ιγ', 31 - 33) - Ἑρμηνεία τῶν παραβολῶν. Οἱ δυσκολίες γιὰ τὴν ἀποδοχή της : Τὰ ζιζάνια (Ματθ. ιγ', 24 - 31).
Οἱ δέκα παρθένες (Ματθ. κε', 1 - 13). Ἑρμηνεία τῆς παραβολῆς.
Θαύματα : Τὰ σημεῖα τῆς Βασιλείας.
31. Τὸ θαῦμα στὴν Κανά.
Εἰσαγωγικὰ γιὰ τὸ θαῦμα.
Ὁ Χριστὸς στὸ γάμο «ἐν Κανᾷ».
Τὸ θαῦμα καὶ ἡ ἐπενέργειά του.
Τὸ βαθύτερον νόημα τοῦ θαύματος.
32. Ὁ Χριστὸς Κύριος τῆς φύσεως.
Ὁ δημιουργὸς καὶ κύριος τοῦ κόσμου.
Ἡ εὐλογία τῶν ἁγίων καὶ τῶν ἰχθύων.
Ἡ κατάπαυσις τῆς τρικυμίας.
33. Ὁ Χριστὸς νικητὴς τῆς ἁμαρτίας.
Ἡ θεραπεία τοῦ παραλυτικοῦ (Ἰωάν. ε', 1 - 47).
Ὁ Κύριος ἀποκαλύπτει τὴν ιδιότητά Του ὡς Μεσσία.
Οἱ Ἰουδαῖοι ἀρνοῦνται τὸ Μεσσία.
34. Ὁ Χριστὸς Νικητὴς τοῦ θανάτου.
Θαύματα Ἀναστάσεων :
Ἡ θυγατέρα τοῦ Ἰακείρου (Λουκ. η', 40 - 56).
Ὁ υἱὸς τῆς χήρας τῆς Ναῖν (Λουκ. ζ', 11 - 16).
Ἡ ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου (Ἰωάν. ια', 1 - 57).
Ὁ Κύριος εἶναι ἡ Ἀνάστασις καὶ ἡ Ζωή.
35. Ὁ Χριστὸς φῶς τοῦ κόσμου.
Ἡ θαυματουργικὴ θεραπεία τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ (Ἰωάν. θ'. 1 - 41).
Ἡ πίστις καὶ ἡ ὁμολογία τοῦ τυφλοῦ παρὰ τὴς ἀντιδράσεις τῶν Φαρισαίων.
Ἡ φανέρωσις τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ στὸν τυφλόν.
36. Ἡ Σαμαρείτισσα.
Ἡ συνομιλία τοῦ Ἰησοῦ με τὴ Σαμαρείτισσα.
Ἡ ἀληθινὴ προσκύνησις τοῦ Θεοῦ.
Ἡ φανέρωσις τοῦ Μεσσία καὶ ἡ πίστις τοῦ κόσμου στὸν Σωτῆρα Χριστό.
- Κεφ. Ζ' Ο ΘΕΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΡΟΦΗΤΗΣ**
37. Ὁ Χριστὸς Διδάσκαλος.
Ἡ ἐξοχότης τοῦ Χριστοῦ ὡς Διδασκάλου - Προφήτη.
Ἡ διδασχὴ καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ.
Ἡ παραβολὴ τοῦ Σπορέα (Ματθ. ιγ', 2 - 23).

Τὸ βαθύτερο νόημα τῆς παραβολῆς.

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ οἱ διαφορές ομάδες τῶν ἀνθρώπων - ἀκροατῶν.

38. Ἡ καινὴ ἐντολὴ (Ματθ. ε', 17 - 20, 38 - 48).

Ἡ ἀγάπη καὶ τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου.

Ἡ ἀνεξιχνία καὶ ἡ συγχωρητικότητα (Ἰωάν. η', 1 - 11).

Ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν (Λουκ. ζ', 36 - 50).

Ἡ ἀγάπη πρὸς τοὺς ἐχθρούς.

39. Τὸ πετεινὸ καὶ τὰ κρίνα (Ματθ. στ', 19 - 34).

Ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν κόσμον.

Ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ ἀνθρώπου στοὺς ἐπίγειους θησαυρούς.

Ἡ Βασιλεία καὶ ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ ἐλευθερώνει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὶς μέριμνες καὶ τὶς ἀγωνίες.

40. Τὰ Τάλαντα (Ματθ. κε', 14 - 30).

Ἡ παραβολὴ τῶν ταλάντων.

Τὸ βαθύτερο νόημά της.

Ἡ καλλιέργεια τῶν ταλάντων ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο.

41. Ὁ καλὸς Σαμαρεῖτης (Λουκ. ι', 25 - 37).

Ἡ ἀφορμὴ τῆς παραβολῆς.

Ἡ διήγηση καὶ τὰ πρόσωπα.

Ἡ ἀπάντηση τοῦ Νομικοῦ καὶ τοῦ Κυρίου.

Τὸ νόημα τῆς παραβολῆς.

42. Ὁ ἄσωτος (Λουκ. ε', 11 - 32).

Ἡ διήγηση τῆς παραβολῆς.

Τὸ βαθύτερο νόημα.

Τὸ πρόσωπο τοῦ Πατέρα - Ὁ μικρότερος γιὸς - ὁ μεγαλύτερος ἀδελφός.

Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἐλπίδα τοῦ ἀνθρώπου.

Σύνοψη τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ μετὰ τὴν ἐπὶ τοῦ Ὄρους ὁμιλία τοῦ Κυρίου.

Κεφ. Η' Ο ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΟΣ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ

43. Ἡ εἴσοδος στὰ Ἱεροσόλυμα.

Ἡ προετοιμασία.

Στὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.

Ὁ μεσσιανικὸς ὕμνος - Στὸ Ναὸ τοῦ Σολομώντα.

Ἡ δημόσια φανέρωση τοῦ Μεσσία.

44. Ὁ Μυστικὸς Δεῖπνος.

Τὸ πασχάλινὸ τραπέζι καὶ τὸ πλύσιμό τῶν ποδιῶν.

Ἡ προδοσία τοῦ Ἰούδα.

Ἡ παράδοση τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

Τὸ πασχάλινὸ δεῖπνο στὴν Π.Δ. καὶ στὴν Κ.Δ. (πίνακας).

45. Ἡ σταύρωση τοῦ Κυρίου.

Ἡ προσευχὴ τοῦ Κυρίου στὴ Γεθσημανή.

Ἡ σύλληψη καὶ ἡ δίκη τοῦ Κυρίου.

Ἡ θανατικὴ καταδίκη καὶ ἡ Σταύρωση - Ἡ Ταφή.

Τὸ νόημα τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς.

46. Κείμενα ἀπὸ τὴν ὑμνολογία τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδας.

47. Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὁ κενὸς τάφος.

Οἱ μυροφόρες γυναῖκες.

Ὁ ἀναστημένος Κύριος στοὺς Ἑμμαούς.

Ὁ Κύριος καὶ ὁ Θωμᾶς.

48. Κείμενα ἀπὸ τὴν ὑμνολογία τῆς Ἀναστάσεως.

49. Ἡ Ἀνάληψη - Ὁ Παράκλητος.

Τὸ ἱεραποστολικὸ ἔργο τῶν μαθητῶν.

Τὸ γεγονός τῆς Ἀναλήψεως.

Ἡ χαρὰ τῶν Μαθητῶν - Ἡ ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Κείμενα ἀπὸ τὴν ὑμνολογία τῆς Ἀναλήψεως.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ - Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

50. Ἡ Μεταμόρφωση τοῦ Κυρίου.

Τὸ θαῦμα τῆς Μεταμορφώσεως - Ἡ δόξα τῆς θεϊκῆς μορφῆς τοῦ Κυρίου.

Τὸ νόημα τῆς Μεταμορφώσεως.

Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα καὶ ἡ μεταμόρφωση τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου.

ΤΑΞΗ Β', ὥρες 2

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος τῶν Ὁρησκευτικῶν γιὰ τὴ Β' τάξη τοῦ Γυμνασίου μετὰ τὸν τίτλο «Ο ΛΑΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ» εἶναι ἡ παρρουσία στοὺς μαθητὲς τῆς πορείας τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν οἰκείωση τῆς σωτηρίας ποὺ πρόσφερε ὁ Χριστὸς καὶ ἡ μύση τους στὴν ἱστορικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας δηλαδὴ ἡ μετὰ τὴν πηγὴς ἀντικειμενικὴ ἐξιστόρηση τῶν ἐκκλησιαστικῶν γεγονότων καὶ ἡ μελέτη τῆς Ἐκκλησίας στὶς ἐξῆς διαστάσεις της: Ἰδρυση τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὸν Χριστό· οἰκοδομὴ της ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους· δομὴ της ὡς θεῖο καὶ ἀνθρώπινο καθίδρυμα, δηλαδὴ ὡς «σῶμα Χριστοῦ»· ἀνάπτυξη τῆς Θεολογίας καὶ τῆς πνευματικότητός της· ἐξάπλωσή της πρὸς τὸν κόσμον· φανέρωση τῆς προσφορᾶς της στοὺς πιστοὺς καὶ τὴν κοινωνία καὶ παράστασή της ὡς σημείου τῆς θείας χάριτος ποὺ συνεχίζεται τὸ ἀπολυτρωτικὸ ἔργο τοῦ Χριστοῦ.

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

Ο ΛΑΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ (ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ) ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας - Ἡ πορεία τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ.

Ὁ παλαιὸς καὶ νέος Ἰσραήλ. Ἐκλογή τῶν Μαθητῶν καὶ ἀποστολὴ τους: Ἰωάν. 15, 16 καὶ Ματθ. 28, 19. Ἡ Ἐκκλησία Θεανθρώπινη πραγματικότητα Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας: πορεία τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ.

2. Πεντηκοστή.

Τὸ γεγονός τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος: Πράξ. 2, 1 - 41.

«Βασιλεῦ οὐράνιε» ἐντὸς πλαισίου, χωρὶς ἐρμηνεία ἢ ἀνάλυση. Ἡ Πεντηκοστὴ ὡς ἀφετηρία. Ἡ αὔξησις τοῦ «σώματος τοῦ Χριστοῦ». Ἡ οἰκοδομὴ τῆς μίας, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας: ἀνάλυση τῶν δρων. Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα παράκλητος καὶ ὁδηγὸς τῆς Ἐκκλησίας.

Κεφ. Α' Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

3. Ἡ πρώτη Ἐκκλησιαστικὴ κοινότητα τῶν Ἱεροσολύμων. Λατρευτικὴ κοινότητα. Οἱ Ἀγάπες. Ἡ «κλῆσις τοῦ ἄρτου» Εὐχαριστιακὴ κοινωνία. Κατάργηση διακρίσεων.

4. Οἱ πρῶτες ἀντιδράσεις κατὰ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἀντίδραση στὸ κήρυγμα τῶν ἀποστόλων. Οἱ πρῶτοι διωγμοὶ ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους καὶ οἱ αἵτιες τους: ἄρνησις οἰκουμενικότητας, Πάθος τοῦ Μεσσία, ἐλευθερίας ἀπὸ τὴ νομικὴ Ὁρησκεία.

5. Ὁ πρωτομάρτυρας Στέφανος.

Ὁ Διάκονος Στέφανος. «Πλήρης πίστεως καὶ δυνάμεως». Ὁ Στέφανος μπροστὰ στὸ Συνέδριο. Πράξ. 7, 51 - 57. «Ὑμεῖς ἀεὶ τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ ἀντιπνέετε». Τὸ μαρτύριο τοῦ Στεφάνου καὶ τὸ ὄραμα τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ Στέφανος τύπος τῆς χριστιανικῆς ἀντιστάσεως κατὰ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ.

6. Τὸ ἔργο τῶν ἀποστόλων στὴ θεμελίωση τῆς Ἐκκλησίας.

Στοιχεῖα γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὴ δράση τῶν 12 ἀποστόλων καὶ ἰδιαίτερα γιὰ τὴ δράση τοῦ ἀποστόλου Πέτρου. Σημασία τοῦ ἔργου τους. Ἡ ἀποστολικότητα τῆς Ἐκκλησίας.

7. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος.

Σκοπὸς ὁ διώκτης. Ἡ ἀντίδραση τῶν Ἑρωδιανῶν καὶ τῶν Φαρισαίων. Ἡ κλήσις τοῦ Παύλου στὸ ἀποστολικὸ ἀξίωμα καὶ ἡ ἀνάληψις τοῦ ἀποστολικοῦ ἔργου. Παραλληλισμοὶ πρὸς τοὺς Προφῆτες.

8. Ἡ διάδοση τοῦ Χριστιανισμοῦ στὰ ἔθνη ἀπὸ τὸν ἀπόστολο Παῦλο.

Ἡ πορεία στὰ ἔθνη. Τὸ μήνυμα τοῦ Παύλου. Ἡ ἐλευθερία ἀπὸ τὸ Νόμο, ἡ ζωὴ αἰὲν πνεύματι. (Στὸ περιθώριο διαγράμματα περιοδειῶν. Χάρτες. Πίνακες Ἐπιστολῶν).

9. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος καὶ ἡ Ἑλλάδα.

Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ὁδηγεῖ τὸν Παῦλο στὴν Ἑλλάδα. (Σὲ

πλαίσιο πίνακας με τις ελληνικές πόλεις στις οποίες ο Παῦλος ἔδρασε τις πρώτες Ἐκκλησίες). Ἀνάλυση τῆς διμιλίας τοῦ Παύλου στὸν Ἀρειο Πάγο. Ἡ διδασκαλία γιὰ τὴν ἀνάσταση τῶν σωμάτων καὶ ὁ διάλογος μετὰ τοὺς ἀθηναίους φιλοσόφους. Ἡ σημασία τοῦ ἔργου τοῦ Ἀποστόλου Παύλου γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν κόσμο, σὲ συσχετισμὸ μετὰ τὴν πρόρρηση τοῦ Χριστοῦ: «Ἐλέλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου» (Ἰωάν. 12, 23).

10. Ἐσωτερικὰ προβλήματα ἐνότητας τῆς Ἐκκλησίας.

Χριστιανοὶ ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους καὶ χριστιανοὶ ἀπὸ τοὺς ἔθνηκοις. Ἡ Ἀποστολικὴ Σύνοδος καὶ ἡ σημασία τῆς γιὰ τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ὑπέρβαση τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ καὶ τοῦ ἔθνισμοῦ. Παρερμηνεῖες τῆς χριστιανικῆς ἀλήθειας: ἰουδαϊζουσες, παγανιστικῆς, γνωστικίζουσες.

11. Ἡ ὁργάνωση τῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ ἀποστολικὸ κύρος. Ἐπίσκοποι — πρεσβύτεροι — διάκονοι. Ἡ θέσις τοῦ λαοῦ: Μετοχὴ ὅλων τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας στὴ ζωὴ τῆς.

Κεφ. Β' Ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ

Α) ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΣΤΟ ΛΑΟ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

12. Ἡ Ἐκκλησία στὸ Ρωμαϊκὸ Κράτος.

Ἡ αὔξησις τῆς Ἐκκλησίας στὸ χῶρο τῆς ρωμαϊκῆς Αυτοκρατορίας: imperium — εἰδωλολατρεία. Οἱ διωγμοί: αἰτίες, διάγραμμα.

13. Ἡ στάσις τῆς διωκομένης Ἐκκλησίας.

Ἡ στάσις τῶν χριστιανῶν στὸ μαρτύριο. Τὸ νόημα τοῦ μαρτυρίου. Ὁμολογίαι πίστεως. Ἡ μαρτυρία τῶν ἐπιτιμῶν ἐπιγραφῶν. Μαρτυρίες δικτῶν καὶ δημίων γιὰ τοὺς Χριστιανοὺς. Οἱ «πεπτωχότεροι».

14. Τὸ «νέφος» τῶν Μαρτύρων.

Πίνακες γιὰ τὸν ἀριθμὸ καὶ τὶς κατηγορίες τῶν μαρτύρων. Ἀντιπροσωπευτικοὶ μάρτυρες τῶν Β' καὶ Γ' αἰ. μετὰ 2-3 σειρὲς βιογραφικὰ στοιχεῖα γιὰ μερικοὺς μάρτυρες ἢ ομάδας μαρτύρων. Τὸ καύχημα καὶ ἡ ὡραιότητα τῆς Ἐκκλησίας. Κείμενα διαλεγμένα ἀπὸ: Πράξεις Μαρτύρων Ἀφρικῆς, Μαρτύριον Κάρπου, Παύλου καὶ Ἀγαθονίκης. Ἐπιστολὴ Ἐκκλησιῶν Βιέννης καὶ Λυὸν, Μαρτύριον Ἀπολλωνίου, Μαρτύριον Περπέτουας καὶ Φιλικιτάτης.

15. Ἡ Ἐκκλησία τῶν κατακομβῶν.

Λόγοι γιὰ τὴ χρησιμοποίησιν τῶν κατακομβῶν ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς: Κοιμητήρια γιὰ τοὺς μάρτυρες καὶ τοὺς ἄλλους πιστοὺς, καταφύγιον τῶν χριστιανῶν στοὺς διωγμούς, τόποι λατρείας. Σύμβολα θυσίας καὶ μνημεῖα ἡρώϊσμοῦ. Συμβολικὲς παραστάσεις σ' αὐτές.

Β) ΟΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ

16. Οἱ Ἀποστολικοὶ Πατέρες.

Γενικὲς πληροφορίες γιὰ τοὺς Ἀποστολικούς Πατέρες καὶ τὴ σημασία τους γιὰ τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας. Εἰδικὴ ἀναφορὰ στὸν Κλήμεντα Ρώμης, τὸν Ἰγνάτιο Ἀντιοχείας καὶ τὸν Πολύκαρπο Σμύρνης. Ἐπιλογὴ ἀπὸ κείμενά τους.

17. Οἱ Ἑλληνες ἀπολογητὲς τοῦ Β' αἵωνα.

Τὸ ἔργο τῶν Ἀπολογητῶν γενικά. Συνάντησις Ἀπολογητῶν καὶ Ἑλληνισμοῦ. Ἐπιλογὴ χαρακτηριστικῶν κειμένων ἀπὸ τοὺς Ἀπολογητὰς Κωδράτο, Ἀριστείδη, Ἀθηναγόρα, Θεόφιλο, Μελίτωνα καὶ τὴν Ἐπιστολὴν «Πρὸς Διόγνητον».

18. Ἰουστίνος ὁ φιλόσοφος καὶ μάρτυρας.

Στοιχεῖα γιὰ τὴ ζωὴ, τὰ συγγράμματα καὶ τὴ διδασκαλία τοῦ Ἰουστίνου. Ἡ σπουδαιότητα τοῦ Ἰουστίνου γενικά: Τὸ μῆνυμά του σήμερα.

19. Ἀνάπτυξις τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ὁ ἐπίσκοπος κέντρο ἐνότητας τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ ἱερός κλῆρος. Τοπικὲς Σύνοδοι. Συστηματοποίησις τῆς λατρείας. Καθιέρωσις τῶν ἑορτῶν.

20. Ἡ Ἐκκλησία καὶ ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος.

Ἡ στάσις τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ἀπέναντι στὴν Ἐκκλησία. Κατάπασις τῶν διωγμῶν. Ἡ δύσις τῆς εἰδωλολατρείας. Ἡ νέα κατάστασις στὶς σχέσεις Κράτους καὶ Ἐκκλησίας. Ὁ Μ. Κωνσταντῖνος ὡς χριστιανός.

Κεφ. Γ' Ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ

21. Οἱ πρώτοι Θεολογικὲς Σχολές.

Ὁ διάλογος μετὰ τὴν ἑλληνικὴ φιλοσοφία. Σύντομες ἱστορικὲς πληροφορίες γιὰ τὶς Σχολὰς Καρχηδόνας, Ἀλεξανδρείας, Καισαρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἐφέσου. Θεολογικὲς τάσεις τῶν Σχολῶν καὶ κύριοι ἀντιπρόσωποι. Συμβολὴ τῶν Σχολῶν στὸ κατηχητικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας.

22. Νέες Θεολογικὲς πλάνες — Μεγάλαις αἱρέσεις.

Ἡ αἵρεσις ὡς ἐκπτώσις ἀπὸ τὴν καθολικὴ ἀλήθεια καὶ ὡς ἀπειλὴ τῆς ἐνότητας τῆς Ἐκκλησίας. Ἀνθρωπολογικὲς καὶ σωτηριολογικὲς συνέπειαι τῶν αἱρέσεων. Ἡ ἐμφάνισις καὶ ἡ διδασκαλία τῶν αἱρέσεων Ἀρειανισμοῦ, Πνευματομάχων, Νεστοριανισμοῦ, Μονοφυσιτισμοῦ.

23. Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι Α'.

Ἡ ἀντιμετώπισις τῶν αἱρέσεων μετὰ τὶς Οἰκουμενικὲς Συνόδους — ὁ ἀγὼνας γιὰ τὴν ἀλήθειαν. Γενικά ἱστορικὰ στοιχεῖα γιὰ τὶς Οἰκουμενικὲς Συνόδους Α' — ΣΤ': Ποῦ, πότε, πῶς καὶ ἀπὸ ποίους ἐγιναν, Διαγράμματα. Θέματα μετὰ ὅποια ἀπασχολήθηκαν. Πατερικὲς μορφὲς τῶν Συνόδων: Μ. Ἀθανάσιος καὶ Κύριλλος Ἀλεξανδρείας.

24. Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι Β'.

Ἡ «ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι» διατύπωσις καὶ διαφύλαξις τῆς ἀλήθειας τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκφρασις τῆς πίστεως τοῦ πληρώματος γιὰ τὴ σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ συνοδικὲς ἀποφάσεις καὶ ἡ ἀποδοχὴ τους ἀπὸ τὸ πλῆρωμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ σημασία τῶν Συνόδων γιὰ τὴ σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ὁργάνωσιν τῆς Ἐκκλησίας.

25. Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας.

Οἱ ὑπερασπιστὲς τοῦ Λαοῦ καὶ τῆς ἀλήθειας. Οἱ Πατέρες καὶ ἡ ἑλληνικὴ παιδεία. Πρόσληψις καὶ συνέχισις τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἡ προσφορὰ τῶν Πατέρων στὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν κόσμον: Οἰκοδομὴ τῶν πιστῶν, κοινωνικὴ πρόνοια, ποιμαντικὴ μέριμνα, πνευματικὴ ζωὴ.

26. Πατερικὲς μορφὲς Α'.

Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες. Ἐλάχιστα βιογραφικὰ στοιχεῖα καὶ τόνισμός τῆς προσωπικότητος, τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς δράσεώς τους.

27. Πατερικὲς μορφὲς Β'.

Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες καὶ τὸ σχολεῖο. (Προστάτες γραμμάτων καὶ πρότυπα πνευματικῶν ἀνθρώπων). Ὁ ἑορτασμός τους στὸ σχολεῖο καὶ ἀντιπροσωπευτικὰ κείμενά τους.

28. Πατερικὲς μορφὲς Γ'.

Γρηγόριος ὁ Νύσσης καὶ Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής. Ἐλάχιστα βιογραφικὰ στοιχεῖα. Συμβολὴ τοῦ Γρηγορίου στὴ Θεολογία καὶ Φιλοσοφία. Τὸ ἀγωνιστικὸ πνεῦμα τοῦ Μαξίμου. Ἀντιπροσωπευτικὰ κείμενά τους.

29. Πατερικὲς μορφὲς στὴ Δύση.

Γνωρίσματα τῆς Θεολογίας τῶν Πατέρων τῆς Δύσεως. Ἀντιπροσωπευτικὲς πατερικὲς μορφὲς τῆς Δύσεως μετὰ εἰδικὴ ἀναφορὰ στὸν ἱερὸ Αὐγουστῖνον. Ἀντιπροσωπευτικὰ κείμενα.

30. Μοναχισμός.

Τὸ ἀσκητικὸ πνεῦμα στὴν Ἐκκλησία. Ἡ κατάφασις καὶ ἡ ἄρνησις τοῦ κόσμου ἀπὸ τὸ Λαὸν τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἐμφάνισις καὶ ἐξάπλωσις τοῦ Μοναχισμοῦ. Μορφὲς τοῦ Μοναχισμοῦ: Μ. Ἀντόνιος, Παχώμιος, Ἰσιδώρος ὁ Πηλουσιώτης. Ὁ μοναχισμὸς στὴ σημερινὴ Ἐκκλησία καὶ τὸ σύγχρονον κόσμον.

31. Ἡ ζωὴ τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ μέσα στὸν κόσμον.

Διαμόρφωσις τῆς διοικήσεως. Κλῆρος καὶ λαός. Ἡ συν-οδικότης. Τὰ Πατριαρχεῖα. Διαμόρφωσις τοῦ ἡμερήσιου ἑορταστικοῦ κύκλου καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους.

32. 'Ιεραποστολή.

'Η σημασία τῆς ἱεραποστολῆς, ὅπως τὴν εἶδε ἡ 'Εκκλησία. 'Ιεραποστολικὴ δράση στὴν Εὐρώπη, Ἀσία καὶ Ἀφρική. 'Ιεραποστολικές μορφές : Γρηγόριος ὁ Φωτιστής, Φρουμέντιος, Χρυσόστομος (μόνο ὡς ἱεραπόστολος), μοναχὸς Ἀύγουστίνος.

33. 'Η τέχνη, ἡ ποίηση καὶ ἡ μουσικὴ στὴ ζωὴ τῆς 'Εκκλησίας.

'Απὸ τίς κατακόμβες στὴν Ἀγία Σοφία. 'Η ἔκφραση τῆς ζωῆς τῆς 'Εκκλησίας μετὰ τὴν Τέχνη, ἀρχιτεκτονική, ἀγιογραφία. 'Εκκλησιαστικοὶ Ὕμνοι. 'Εκφραση καὶ ἀνάπτυξη τῆς Μουσικῆς. Ὑμνογράφοι καὶ μελωδοί :

Στοιχεῖα γιὰ τοὺς ὀνομαστότερους ἀπὸ αὐτοὺς. Χαρακτηριστικοὶ ὕμνοι.

34. Τὸ ζήτημα τῶν εἰκόνων.

'Η εἰκόνα στὴ λατρεία. Μεταρρυθμιστικὲς ἀρνητικὲς τάσεις καὶ ἀνταγωνισμοί. Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς καὶ ἡ ἐπικράτηση τῶν εἰκόνων. 'Η εἰκόνα ἔκφραση τῆς σαρκώσεως τοῦ Λόγου καὶ καταξίωση τῆς κτίσεως. 'Η Ζ' Οἰκουμένη Σύνοδος. Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Κεφ. Δ' Η ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

35. Τὸ Σχίσμα.

Βαθμιαία διαφοροποίηση Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως — αἷτια. Διαγραμματικὴ παρουσίαση τῶν φάσεων τοῦ Σχίσματος μέχρι τοῦ 1054. Φώτιος. Συνέπειες τοῦ Σχίσματος.

36. Προσπάθειες γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς ἐνότητος. 'Ενωτικὲς προσπάθειες. Ἀποτελέσματα. Συντελεστές τῆς ἀποτυχίας.

37. Ὁ Χριστιανισμὸς στὴ Δύση μετὰ τὸ Σχίσμα.

Κύριες ἐξελίξεις στὴ ζωὴ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς 'Εκκλησίας καὶ βασικὲς διαφορὲς τῆς ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξον 'Εκκλησία.

38. Μεταρρύθμιση.

'Η θρησκευτικὴ Μεταρρύθμιση. Αἷτια καὶ κύρια χαρακτηριστικὰ τοῦ μεταρρυθμιστικοῦ κινήματος. Ἀμεσὰ καὶ ἀπώτερα ἀποτελέσματα.

39. Ὁ Δυτικὸς Χριστιανισμὸς μετὰ τὴ Μεταρρύθμιση.

'Εξελίξεις στὴ Ρωμαιοκαθολικὴ 'Εκκλησία : Ἀντιμεταρρύθμιση ἀνανεωτικὲς τάσεις, ἱεραποστολή. Ὁ Προτεσταντισμὸς : Διαμόρφωση καὶ ἐξάπλωση Ὁμολογιῶν.

40. Ὁ Ὁρθοδόξος καὶ Δύση.

Σχέσεις μετὰ τὴ Ρωμαιοκαθολικὴ 'Εκκλησία : Θετικὰ καὶ ἀρνητικὰ στοιχεῖα μετὰ εἰδικὴ ἀναφορὰ στὶς σταυροφορίες, στὴ Φραγκοκρατία καὶ στὴν Οὐνία. Σχέσεις μετὰ τὶς Προτεσταντικὲς Ὁμολογίες, μετὰ εἰδικὴ ἀναφορὰ στὴν κίνηση τῶν Θεολόγων τῆς Τυβίγγης γιὰ ἔνωσιν μετὰ τὴν Ὁρθόδοξον. Ἀύγουσταία Ὁμολογία. Ὁμολογιακὰ ὁρθόδοξα κείμενα μετὰ ἀναφορὰ τίς σχέσεις μετὰ τὴ Δύση.

Κεφ. Ε' Η ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΩΣ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ

41. 'Η πρόκληση τοῦ Ἰσλάμ καὶ ὁ ἀγὼνας τῆς 'Εκκλησίας.

Ὁ θρησκευτικὸς καὶ πολιτικὸς χαρακτήρας τοῦ Ἰσλαμισμού. Σύγκρουση Χριστιανισμοῦ καὶ Ἰσλαμισμού. 'Η κατάσταση πού διαμορφώθηκε γιὰ τὴν 'Εκκλησία καὶ τὸ ἑλληνικὸ ἔθνος.

42. 'Η Ὁρθοδοξία στοὺς Σλάβους.

'Ιεραποστολὴ στοὺς Σλάβους : Κύριλλος καὶ Μεθόδιος. Ὁ ἐκχριστιανισμὸς τῶν Ρώσων : Ὅλγα, Βλαδίμηρος, Διαμόρφωση τῶν νέων 'Εκκλησιῶν.

43. Θεολογία καὶ Τέχνη.

Θεολογικὲς τάσεις : Σχολαστικισμός. Τὸ κίνημα τῶν Ζηλωτῶν. Ἠσυχασμός. Θεολογικὲς μορφές : Συμεὼν ὁ νέος Θεολόγος, Γρηγόριος Παλαμάς. Ἠμνογραφία καὶ Τέχνη.

Κεφ. ΣΤ' Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ

44. Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο κέντρο τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τῶν ὑποδοῦλων λαῶν.

Σχέσεις ἰσλαμικοῦ κράτους καὶ 'Εκκλησίας μετὰ τὴν ἄλωση. Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κέντρο τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ Ἐθνάρχης τῶν ὑποδοῦλων. Δυσκολίες καὶ προοπτικὲς τῆς 'Εκκλησίας στὴ νέα κατάσταση.

45. Τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς.

Στοιχεῖα γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὴ δράση τους. Ἀντιπροσωπευτικὲς πατριαρχικὲς μορφές : Ἀλεξανδρείας Μητροφάνης Κερίτπουλος, Ἀντιοχείας Μακάριος Γ' καὶ Ἱεροσολύμων Δοσίθεος.

46. Παιδεία καὶ Θεολογικὰ γράμματα.

Ὁργάνωση τῆς παιδείας, γενικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς, ἀπὸ τὴν 'Εκκλησία, Γενικὰ Στοιχεῖα. Ἠγετικὲς πνευματικὲς μορφές : Παχώμιος Ρουσάνος, Ἱερεμίας Β', Ἡλίας Μηνιάτης, Εὐγένιος Βούλγαρης, Νικηφόρος Θεοτόκης, Νικόδημος Ἀγιορείτης, Ἀθανάσιος Πάριος. Γενικὰ στοιχεῖα γιὰ τὰ θεολογικὰ γράμματα καὶ τίς τάσεις πού ἐπικράτησαν. 'Εκκλησία καὶ Διαφωτισμός.

47. Οἱ Νεομάρτυρες.

Καταπίσεις καὶ διωγμοὶ τῶν Χριστιανῶν - ἐξισλαμισμοὶ - Κρυπτοχριστιανοί, Νεομάρτυρες. (Στὸ περιθώριο πίνακας τῶν κυριωτέρων Νεομαρτύρων). Ἀντιπροσωπευτικὲς μορφές Νεομαρτύρων : Φιλοθέη Μπενεζέλου, Κοσμάς ὁ Αἰτωλός. Ἐκτὸς σειρᾶς μαθημάτων καὶ σὲ ἔκταση 3-4 σελίδων χαρακτηριστικὰ κείμενα μετὰ τοὺς Κρυπτοχριστιανούς καὶ τοὺς Νεομάρτυρες.

48. 'Η 'Εκκλησία στοὺς ἀγῶνες τοῦ ἔθνους :

'Η παράκληση τοῦ λαοῦ. Ἠγετικὲς πρωτοβουλίες τοῦ κλήρου. Τὸ ἀγωνιστικὸ φρόνημα. Ὁ τύπος τοῦ ἀγωνιστῆ κληρικοῦ. Ὁ ρόλος τῶν Μοναστηρίων. Οἱ ἐξαιρέσεις. Πίνακας τῶν κυριωτέρων μορφῶν τοῦ Ἀγῶνα μετὰ λίγα στοιχεῖα ἀπὸ τὴ δράση τους.

Κεφ. Ζ' Η ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ

49. 'Η 'Εκκλησία τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ αὐτοκέφαλο τῆς 'Εκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ διοργάνωσή της. 'Εκκλησιαστικὴ ζωὴ καὶ δράση τῆς 'Εκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. 'Η 'Εκκλησία στὴν Κρήτη καὶ στὰ Δωδεκάνησα.

50. 'Η 'Εκκλησία στοὺς μεταγενεστέρους ἀγῶνες τοῦ ἔθνους.

'Η δικαίωση τοῦ ἀγωνιστικοῦ πνεύματος στὴν 'Εκκλησία. Χαρακτηριστικὲς περιπτώσεις συμπαράστασιν στοὺς ἀγῶνες τῶν Ἑλλήνων : Τὸ ὀλοκάτωμα τοῦ Ἀρκαδίου, ὁ Γεῦμα-νὸς Καραβαγγέλης καὶ οἱ ἀγῶνες του, ὁ Σμύρνης Χρυσόστομος στὸ δράμα τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἡ 'Εκκλησία στὰ χρόνια τοῦ Β' παγκοσμίου πολέμου καὶ στὴ μεταπολεμικὴ περίοδο.

51. Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καὶ οἱ λοιπὲς Αὐτοκέφαλες 'Εκκλησίες.

'Η συγκρότηση τῶν Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων 'Εκκλησιῶν. Σύγχρονη κατάσταση. Σχέσεις τῶν Αὐτοκεφάλων 'Εκκλησιῶν μεταξύ τους. 'Η Ὁρθοδοξία στὴ διασπορά.

52. Ὁρθοδοξία καὶ Οἰκουμένη.

'Η σύγχρονη ὁρθόδοξη κοινωνία. Πρὸς τὴν Ἀγία καὶ Μεγάλην Σύνοδο. Οἰκουμενικὸς διάλογος καὶ ἱεραποστολή.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ.

ΣΚΟΠΟΙ.

Ὁ σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γραμματείας ἀπὸ μετάφραση προσδιορίζεται ἀπὸ τὴ φύση καὶ τὴν ἰδιότητα τοῦ μαθήματος. Οἱ Ἕλληνες, λαὸς ἐπισηπτος καὶ πνευματικὰ προικισμένος, συνέλαβαν μετὰ μοναδικὴν ὀξύνοια, σὲ μιὰ ὀρισμένη περίδον τῆς ἱστορικῆς πορείας

τους, τα καίρια προβλήματα που ανέκαθεν απασχόλησαν τον άνθρωπο στις κυριότερες εκφάνσεις της δραστηριότητάς του και προσπάθησαν να δώσουν σ' αυτά λύσεις, δημιουργώντας έτσι γραμματεία που περιέχει βασικές ανθρώπινες αξίες, όπως : η ελευθερία μέσα στα πλαίσια της δημοκρατικά οργανωμένης πολιτείας, η σύλληψη του ανθρώπου ως αὐταξίας και αὐτοσκοπού, η ασίγηστη πνευματική ἀπορία και ἔρσηνα, η αὐτογνωσία και ὁ αὐτοσεβασμός, η ἀγάπη τῆς ἀλήθειας, ἡ εὐαίσθησία στὸ ὥραιο καὶ ὁ σεβασμός τοῦ μέτρου, ποὺ ἀποτελεῖ τὸ φιλοσοφικὸ ὑπόβαθρο τῶν παραπάνω ἀξιών. Ἡ γραμματεία αὐτὴ μᾶς δίνει τὴ μοναδικὴ δυνατὸτητα νὰ παρακολουθήσουμε τὶς ἀναζητήσεις καὶ τὰ ἐπιτεύγματα ἐνὸς δημιουργικοῦ πολιτισμοῦ, ἔτσι ὅπως ἔχουν ἀποτυπωθεῖ μέσα σὲ ἓνα συμπαγὲς σύνολο πνευματικῶν ἔργων, ποὺ καὶ εὐληπτο εἶναι καὶ ὁλοκληρωμένο, καὶ ὥστόσο εὐρύτατο σὲ προοπτικὴ, πλούσιο σὲ προεκτάσεις.

Ἐπομένως, ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ μαθήματος εἶναι ἡ ἀνθρωπιστικὴ μὀρφωση τῶν μαθητῶν ποὺ διακρίνεται :

α) Στὴν κατανόηση τῶν ἀξιών ποὺ κληροδότησαν οἱ ἀρχαῖοι στὸν πολιτισμένο κόσμο.

β) Στὴν βίωση τῶν ἀξιών αὐτῶν, ὥστε οἱ ἀρχαῖοι νὰ καταστοῦν πηγὴ ζωῆς.

Εἰδικότερα, ἡ οὐσιαστικὴ γνωριμία μετὰ τὴν ἀρχαία ἐλληνικὴ γραμματεία, γιὰ τὴν πραγμάτωση τῆς ὁποίας ἀπαραίτητη προϋπόθεση θεωρεῖται ἡ ἐπαρκὴς ἀρχαιογνωστικὴ κατάρτιση, πρέπει νὰ ὑπηρετεῖ τοὺς παρακάτω μερικότερους σκοποὺς :

α) Ὁ μαθητὴς νὰ καλλιεργηθεῖ διανοητικά, βουλευτικά, συναισθηματικά καὶ ἠθικά, ὥστε νὰ διαπλάσει ὁλοκληρωμένη, κατὰ τὸ δυνατόν, προσωπικότητα.

β) Νὰ γνωρίσει τὶς διαχρονικὲς ἀξίες τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ πνεύματος, νὰ συγκινηθεῖ βιώνοντάς τες καὶ νὰ αἰσθανθεῖ γι' αὐτὲς ἀγάπη, ὥστε νὰ μπορέσει νὰ τὶς μετατρέψει σὲ δυναμογόνα στοιχεῖα τοῦ βίου του.

γ) Νὰ πάρει τὴ σωστὴ πολιτικὴ ἀγωγή, δηλαδὴ νὰ μυηθεῖ στὰ δημοκρατικὰ ἰδεώδη καὶ νὰ προετοιμάσει τὸν ἑαυτό του, ὥστε ἀργότερα νὰ ἐνταχθεῖ στὸ κοινωνικὸ σύνολο ὡς ἐνεργὸ μέλος του.

δ) Νὰ κατανόησι τὴν ἀδιάσπαστὴ ἱστορικὴ συνέχεια τοῦ ἐλληνικοῦ πνεύματος νὰ συνειδητοποιήσῃ τὴν προσφορά του στὸν παγκόσμιον πολιτισμὸ καὶ νὰ συνεργήσῃ συνειδητὰ στὴν οἰκοδόμησιν ἐνὸς ἐθνικοῦ βίου ἐλευθέρου καὶ προσαρμομένου στὶς ἀπαιτήσεις τοῦ καιροῦ μας.

ε) Νὰ καλλιεργηθεῖ αἰσθητικά, νὰ ἀποκτήσῃ μετὰ τὸν καιρὸ ἀξιολογικὰ κριτήρια ποὺ θὰ τὸν καταστήσουν εὐαίσθητο δέκτη τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ ὥραίου, ὅπου τὸ συναντᾷ.

Β' ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΗ

ΤΑΞΗ Α' - Ὁρε 4 ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Ἐπικὴ ποίηση : Ὁμήρου Ὀδύσεια, ὥρε 2 ὅλο τὸ διδακτικὸ ἔτος.

Ὑστερα ἀπὸ σύντομὴ καὶ ἀνάλογη πρὸς τὴν ἀντιληπτικὴ ικανότητα τῶν μαθητῶν εἰσαγωγή (τὰ ὁμηρικὰ ποιήματα καὶ ὁ κόσμος ποὺ ἀντιπροσωπεύουν, αἰδοὶ καὶ ραψωδοί, ἡ θέσις τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν στὴν ἐλληνικὴ παιδεία) θὰ δοθεῖ γενικὸ διάγραμμα ποὺ μετὰ τὸ περιεχόμενο καὶ τὴ δομὴ τῆς Ὀδύσειας. Κατόπιν θὰ διδασκοῦν στὸ σύνολό τους οἱ ραψωδίες Α, Ε, Ζ, Η καὶ Φ καὶ μετὰ περικοπὲς οἱ ραψωδίες Ι, Λ, Ν, Σ καὶ Ω, ἐνῶ οἱ ἐνδιάμεσες θὰ δοθοῦν ὡς σύντομες περιλήψεις, χωρὶς νὰ ἀποκλείεται ἡ κατὰ τὴν χρῆσιν τοῦ διδάσκοντος ἐρμηνεία ἀριστῶν ἐνοτήτων τους ποὺ προσθέτουν οὐσιαστικὰ στοιχεῖα, ὥστε νὰ ὁλοκληρωθεῖ ἡ εἰκόνα τοῦ ἔπους. Στὸ τέλος τοῦ διδακτικοῦ ἔτους θὰ γίνῃ γενικὴ θεώρηση τοῦ ἔπους ἀπὸ τὴν ἀποψη τῆς ἐξελίξεως, τῆς ὑποθέσεως, τῆς δομῆς του, τῶν χαρακτηριστικῶν στοιχείων τοῦ ἐπικοῦ ὅρους, τῆς διαγραφῆς τοῦ χαρακτήρα τῶν κυριωτέρων ἡρώων καὶ τῶν ἀξιών, ποὺ περικλείει.

2. Ἱστοριογραφία : α) Ἡροδότου Ἱστορία, ὥρε 2, ἀπὸ τὴν 21η Σεπτεμβρίου ὡς τὴν 31η Ἰανουαρίου.

Ἡ εἰσαγωγή θὰ περιλαμβάνει τὴν ἀρχαία ἱστοριογραφία ὡς γραμματικὸν εἶδος, τὸ βίβλιον τοῦ Ἡροδότου καὶ τὸ ἔργο

του, (περιεχόμενο, ἰδιοτυπία, δομὴ, καλλιτεχνικὴ ἀξία, σημασία του γιὰ τὴν ἀγωγή). Ἡ διδασκαλία ἀρχίζει μετὰ σύντομότητα περίληψιν τῶν περιεχομένων κατὰ βιβλία. Κατόπιν θὰ διδασκοῦν χαρακτηριστικὲς ἐνότητες τόσο ἀπὸ τὰ 4 πρῶτα βιβλία (ἡ ζωὴ, τὰ ἔθνη, τὰ ἔθιμα καὶ οἱ δοξασίες τῶν διαφόρων λαῶν), ὅσο καὶ ἀπὸ τὰ 3 τελευταῖα (ἡ σύγκρουσις τῶν δύο κόσμων στὶς κορυφαῖες τῆς στιγμῆς). Τὰ ἐνδιάμεσα κεφάλαια θὰ δοθοῦν σὲ περίληψιν.

Κατὰ τὴ γενικὴ θεώρησιν θὰ τονισθεῖ ἰδιαίτερα τὸ γεγονός ὅτι, παρὰ τὴν ἐπιφανειακὴ ἀνομοιογένειαν τῶν περιεχομένων, στὸ ἔργο διαπιστώνεται βαθύτερη ἐνότητα, καθὼς διὰ τὰ ἐπὶ μέρους συντείνουσι στὴν ὑπογράμμιση τῶν ἀντιθέσεων ποὺ χαρακτηρίζουν τοὺς ἀντιπάλους καὶ στὴν αἰτιολόγησιν τοῦ τελικοῦ θριάμβου τῶν Ἑλλήνων.

β) Ξενοφῶντα Κάθοδος τῶν Μυρίων, ὥρε 2, ἀπὸ τὴν 1η Φεβρουαρίου ὡς τὴν 15η Ἀπριλίου.

Ἡ εἰσαγωγή θὰ περιέχει τὸ βίβλιον καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ξενοφῶντα καὶ ἰδιαίτερα τὰ ὅσα ἀφοροῦν τὴν Κύρου Ἀνάβασιν (ὁ ἰδιαίτερος χαρακτήρας τοῦ ἔργου, ἡ ἱστορικὴ πραγματικότητα ποὺ δόχησεν Ἑλλήνας νὰ στρατευθοῦν ὡς μισθοφόροι σὲ Πέρση ἡγεμόνα, οἱ ἀξίες ποὺ ἀντιλαμβάνονται ἀπὸ τὸ ἔργο).

Ἀφοῦ δοθεῖ σύντομότητα περίληψιν τοῦ περιεχομένου κατὰ βιβλίον, θὰ διδασκοῦν τὰ βιβλία Β' καὶ Γ' στὸ σύνολό τους, χαρακτηριστικὲς ἐνότητες ἀπὸ τὰ βιβλία Δ', Ε', ΣΤ' καὶ Ζ' (κεφ. 1, 6 καὶ 8) ἐνῶ τὸ βιβλίον Α' θὰ δοθεῖ σὲ περίληψιν.

3. Μετακλασικὴ πεζογραφία : Λουκιανός, ὥρε 2, ἀπὸ 16η Ἀπριλίου ὡς τὸ τέλος τοῦ διδακτικοῦ ἔτους.

Ὑστερα ἀπὸ σύντομὴ εἰσαγωγή (τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν συγγραφέων τῆς μετακλασικῆς ἐποχῆς, ὁ Λουκιανὸς καὶ τὸ ἔργο του, τὰ ἰδιαίτερα γνωρίσματα τοῦ ἔργου ποὺ θὰ διδασκῇ), ὁ καθηγητὴς προβαίνει στὴ διδασκαλίαν ἐνὸς ἀπὸ τὰ ἀκόλουθα ἔργα τοῦ Λουκιανοῦ : Νεκρικοὶ Διαλόγοι (ἐπιλογή), Τίμων ἢ Μισάνθρωπος καὶ Ἀληθὴς Ἱστορία (Α' κεφ. 1 - 7, 9 - 22, 25 - 42, Β' κεφ. 1 - 2).

ΤΑΞΗ Β', ὥρε 5

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Ἐπικὴ ποίηση — ὥρε 3, ἀπὸ τὴν 21η Σεπτεμβρίου ὡς τὴν 15η Ἀπριλίου.

α) Ὁμήρου Ἰλιάδα : Ἡ εἰσαγωγή θὰ περιέχει τὶς διαφορὰς τοῦ χαρακτήρα τῶν δύο ἐπῶν, πολὺ σύντομη καὶ σαφὴς ἐκθεση τοῦ ὁμηρικοῦ ζητήματος καὶ διάγραμμα τοῦ περιεχομένου καὶ τῆς δομῆς τῆς Ἰλιάδος. Κατόπιν θὰ διδασκοῦν οἱ ἐνότητες ἐκεῖνες τοῦ ἔπους ποὺ εἶναι ἀπαραίτητες, γιὰ νὰ παρακολουθήσουμε τὴν κεντρικὴ γραμμὴ τῆς ὑποθέσεως καὶ νὰ μὴ παραλείψουμε ὅ,τι ἰδιαίτερα χαρακτηρίζει τὴν Ἰλιάδα καὶ τὸν κόσμον τῶν ἡρώων τῆς : ραψωδία Α. στ. 1 - 345 (ἔρις), στ. 430 - 530 (Θέτις - Ζεὺς), Ε, 1 - 370 (Διομήδους Ἀριστεία), Η 170 - 321 (μονομαχία Αἴαντος - Ἑκτορος), Ι 430 - 619 (Φωῖνις - Ἀχιλλεύς), Κ 194 - 514 (Δολώνεια), Μ 199 - 471 (Ἀριστεία Ἑκτορος), Π (Πατρόκλειαν), Σ 368 - 816 (Ἀσπίς), Τ 1 - 280 (διαλλαχὴ), Χ 1 - 375 (μονομαχία Ἀχιλλεύς - Ἑκτορος), Ψ 275 - 897 (Ἀθλα ἐπὶ Πατρόκλῳ), περίπου τὸ 1/3 τοῦ ἔπους). Οἱ ἐνδιάμεσες ἐνότητες θὰ δοθοῦν περιληπτικὰ. Ἡ ἐρμηνεία τῶν ραψωδιῶν Ζ καὶ Ω ἀναβάλλεται γιὰ νὰ διδασκοῦν ἀπὸ τὸ πρῶτοτυπο στὸ Λύκειο.

β) Βατραχομομαχία. Μετὰ τὴ διδασκαλίαν τῆς Ἰλιάδος ὁ καθηγητὴς θὰ διαθέσῃ 3 - 4 διδακτικὰς ὥρε γιὰ τὴ διδασκαλίαν τῆς Βατραχομομαχίας, ὅπου θὰ δοθεῖ ἰδιαίτερη προσοχὴ στὴ λειτουργίαν τῆς παρωδίας.

γ) Ἔργα καὶ ἡμέρας τοῦ Ἡσιόδου, στίχοι 1 - 346. Ἡ διδασκαλία τῆς ἐπικῆς ποιήσεως στὴν Α' τάξιν θὰ κλείσῃ μετὰ τὴ διδασκαλίαν τῶν ἔργων καὶ ἡμερῶν τοῦ Ἡσιόδου (περίπου 6 διδακτικὰς ὥρε). Θὰ γίνῃ πολὺ σύντομὴ εἰσαγωγή (τὸ διδακτικὸ ἔπος, ὁ βίος καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ἡσιόδου) καὶ κατὰ τὴ διδασκαλίαν τοῦ ἔργου θὰ τονισθεῖ ἰδιαίτερα ἡ σημασία τῆς ἐργασίας καὶ τῆς δικαιοσύνης γιὰ τὴ ζωὴ.

2. Πλουτάρχου Βίοι (Σόλων - Θεμιστοκλής - Περικλής - Φωκίων), ώρες 2, από την 21η Σεπτεμβρίου ως την 31η Ιανουαρίου. Η εισαγωγή θα περιλαμβάνει το βίο και το έργο του Πλουτάρχου με ιδιαίτερη έμφαση στους Παράλληλους Βίους (Σύνθεση του έργου - Πηγές - διδακτική αξία). Ο καθηγητής εκλέγει από κάθε βίο τα κεφάλαια εκείνα που χαρακτηριστικότερα εκφράζουν την ιδιοτυπία του χαρακτήρα και τη συμβολή των μεγάλων Αθηναίων πολιτικών στο μεγαλείο της δημοκρατικής Αθήνας.

3. Θουκυδίδης — Τά Σικελικά, ώρες 2, από την 1η Φεβρουαρίου ως το τέλος του διδακτικού έτους.

Η εισαγωγή θα περιλαμβάνει σύντομη εξιστόρηση των γεγονότων της Πεντηκονταετίας και του Πελοποννησιακού πολέμου, το βίο και το έργο του Θουκυδίδη, με ιδιαίτερη επισήμανση των διαφορών του από τον Ηρόδοτο και τον Ξενοφώντα, την ιδιοτυπία και την αξία του έργου του.

Ακολουθεί σύντομη περίληψη του περιεχομένου κατά βιβλία. Από τα βιβλία ΣΤ' και Ζ' που αποτελούν το βασικό αντικείμενο διδασκαλίας, να αποκλειστούν τα κεφάλαια που αναφέρονται σε γεγονότα άσχετα με τη Σικελική εκστρατεία.

4. Ρητορική — Ανθολόγιο Ρητόρων, ώρες 3, από τη 16η Απριλίου ως το τέλος του διδακτικού έτους.

Το Ανθολόγιο Ρητόρων για τη Β' και Γ' Γυμνασίου θα περιλαμβάνει :

Εισαγωγή (Η Ανάπτυξη της Ρητορικής στην Αρχαία Ελλάδα, ο ρητορικός λόγος και τα είδη του — Βίος και έργο του κάθε ρήτορα που περιλαμβάνεται στο Ανθολόγιο). Κείμενα (με σύντομο εισαγωγικό σημείωμα για την ιστορική πραγματικότητα που πλαισιώνει το λόγο) : Λυσία Κατά Ερατοσθένη, Ισοκράτη Πανηγυρικός, Δημοσθένη Γ' Ολυνθιακός και Υπέρ της Ροδίων Ελευθερίας, Επίμετρο : Τά τελευταία κεφάλαια από το Β' βιβλίο των Ελληνικών του Ξενοφώντα και η Επίστολή προς Φίλιππον του Ισοκράτη.

Βασικό αντικείμενο διδασκαλίας για τη Β' τάξη θα αποτελέσει ο Κατά Ερατοσθένη λόγος του Λυσία και αποσπάσματα από τον Πανηγυρικό του Ισοκράτη με περιληπτικές μεταξύ τους διασυνδέσεις.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας με τους τρεις κλάδους του (γλωσσική διδασκαλία — διδασκαλία κειμένων νεοελληνικής λογοτεχνίας — Έκθεσέως) επιδιώκει τους παρακάτω σκοπούς :

1. Να γνωρίσουν και να κατανοήσουν οι μαθητές το περιεχόμενο, την ιδιοτυπία και τις αξίες του νεοελληνικού πολιτισμού (χωρίς να αποσιωπηθούν οι άρνητικές πλευρές του) και έτσι :

α) Να αποκτήσουν πεποίθηση στη δημιουργική δύναμη και στη ζωτικότητα του νεοελληνικού λαού και με τη βίωση των αξιών που δημιούργησε να γίνουν συνειδητοί εργάτες της προόδου.

β) Να αποκτήσουν αυτογνωσία και τη συνείδηση της αυτοδυναμίας νεοελληνικού πολιτισμού και έτσι να προσέρονται με δικό τους έπαρκη πνευματικό εξοπλισμό στη συνάντησή τους με τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό και με τον πολιτισμό των άλλων λαών.

2. Να γνωρίσουν οι μαθητές τον πλούτο και την ποικιλία της νεοελληνικής λογοτεχνίας και να αντιληφθούν τη γενικότερη παιδευτική αξία της, ώστε να αναπτυχθεί ή αισθητική ευαισθησία τους, για να είναι σε θέση να εκτιμούν και να χαίρονται το ωραίο στο λόγο.

3. Να αποκτήσουν οι μαθητές ουσιαστική και ολοκληρωμένη γλωσσική αγωγή, ώστε :

α) Να κατανοήσουν τη δομή και τη λειτουργία του νεοελληνικού λόγου και να καταστούν ικανοί να επικοινωνούν και να εκφράζονται ορθά και κατά τρόπο προσωπικό, προφορικό και γραπτό.

β) Να κατανοήσουν την ψυχосύνθεση, τη βιοθεωρία, τον πολιτισμό και το ήθος του λαού μας, αφού η γλώσσα είναι δημιουργήμα του λαού και τον εκφράζει πιστά.

γ) Να αναπτύξουν τις πνευματικές τους ικανότητες, αφού η σκέψη δεν εκφράζεται απλώς με τη γλώσσα, αλλά γεννιέται και αναπτύσσεται με τη μελέτη της γλώσσας και με τη γλωσσική έκφραση.

4. Επιπλέον το μάθημα αυτό σκοπό έχει να αποτελέσει μια αντίρροπη δύναμη στην συντελούμενη στο σχολείο, για λόγους μεθοδικής διδασκαλίας, κατάτμησης της συνολικής εικόνας της ανθρώπινης ζωής, όπως εμφανίζεται στον έπιμερισμό της γνωστικής ύλης στα διάφορα μαθήματα του σχολικού προγράμματος. Το μάθημα αυτό, καθώς έχει την ευχέρεια να παρουσιάζει ταυτόχρονα συναισθηματικό και γνωστικό κόσμο σε διάφορες εκφάσεις, βοηθεί τον μαθητή στον σχηματισμό ενιαίας εικόνας για τον κόσμο και τη ζωή.

ΤΑΞΗ Α', ώρες 5

Ι. ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ, ώρες 2

Η γλωσσική διδασκαλία στην πρώτη τάξη έχει τους εξής ειδικότερους σκοπούς :

1. Προβάλλοντας τους γραμματικούς τύπους που έχουν πανελλήνια αποδοχή όπως παρουσιάζονται στην αναπροσαρμοσμένη Γραμματική της Δημοτικής, α) Να απαλλάξει τους μαθητές από τη γλωσσική άκαταστασία που κυριαρχεί στη νέα ελληνική ζωή και να τους μάθει να μεταχειρίζονται τη γλώσσα στον προφορικό και γραπτό λόγο τους με περισσότερη σταθερότητα και με έντονότερο το αίσθημα ασφάλειας. β) Να αφομοιωθεί η γραμματική ύλη από τους μαθητές κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να συνειδητοποιήσουν τους κανόνες που διέπουν τη μητρική τους γλώσσα και να εξοικειωθούν με τη γραμματική ορολογία. γ) Να ενισχυθεί ή ορθογραφική ικανότητα των μαθητών.

2. Να διαπιστώσουν οι μαθητές ότι η δημοτική αποτελεί μία πλούσια και ιδιαίτερη γνωστική περιοχή που η βαθμιαία κατάκτηση ολόενα βαθύτερων μυστικών της μπορεί να εξυπηρετήσει ποικίλες εκφραστικές ανάγκες.

Η γλωσσική διδασκαλία στην τάξη αυτή διακρίνεται σε :

1. Γραμματική της Δημοτικής.

Αφού διαπιστωθεί η έκταση και ο βαθμός κατά τον οποίο οι μαθητές αφομοίωσαν τα όσα διδάχτηκαν στο Δημοτικό Σχολείο, προβαίνουμε στη συστηματική διδασκαλία της Νεοελληνικής Γραμματικής, ή οποία πρέπει να ολοκληρωθεί στην τάξη αυτή κατά την εξής σειρά : (α) Μέρος Δεύτερο : (ή καταγωγή των λέξεων - Ο σχηματισμός των λέξεων - Η σημασία των λέξεων). (β) Μέρος Τρίτο : Τα μέρη του λόγου Το άρθρο με τα ουσιαστικά - Τα ρήματα - Τα επίθετα - Τα αριθμητικά - Οι αντωνυμίες - Τα άκλιτα. Από το Πρώτο Μέρος (Οι φθόγγοι και τα γράμματα) θα διδαχθεί συστηματικά μόνο το κεφάλαιο για τη στίξη· τα υπόλοιπα δε θα διδάσκονται σε ιδιαίτερη διδακτική ώρα αλλά ευκαιρικά.

2. Συντακτικό της Δημοτικής.

Η διδασκαλία του Συντακτικού της Δημοτικής στην τάξη δε θα είναι συστηματική, αλλά θα γίνεται έφ'όσον συνδέεται με τη διδασκαλία όρισμένων κεφαλαίων Γραμματικής. Θα πρέπει οι μαθητές να μπορούν να αναγνωρίζουν τις γενικότερες δομές του λόγου (την περίοδο, την πρόταση), όπως και τους κύριους ή τους συνθεστέστερους όρους της προτάσεως (ρήμα, υποκείμενο, κατηγορούμενα, αντικείμενο, επιθετικούς προσδιορισμούς κ.τ.λ.) που η διδασκαλία τους πάντοτε θα γίνεται ταυτόχρονα με τη διδασκαλία των αντίστοιχων μερών του λόγου.

3. Λεξιλογικές Ασκήσεις.

Σκοπός των λεξιλογικών ασκήσεων είναι η ενίσχυση της εκφραστικής ικανότητας των μαθητών, με τον έμπλουτισμό του λεξιλογίου τους και τη συστηματική άσκηση στη χρήση καλλιεργημένης και με όμοιογένεια δημοτικής γλώσσας. Ειδικότερα στην τάξη αυτή επιδιώκουμε τον έμπλουτισμό του λεξιλογίου των μαθητών.

Έτσι θα διδασκούν : Τὰ συνώνυμα, τὰ ἀντίθετα, περιφράσεις, κυριολεκτική καὶ μεταφορική χρήση τῶν λέξεων (ἀντιθετικά), παροιμιακὲς ἐκφράσεις κ.τ.ά.

II. ΕΚΘΕΣΕΙΣ. Ὡρα 1

Σκοπός : Τὸ μάθημα τῶν ἐκθέσεων ὑπηρετεῖ γενικὰ τὴν ἀνάγκη τοῦ ἀνθρώπου γιὰ προσωπικὴ ἐκφραση καὶ ἐπικοινωνία. Σκοπὸς τοῦ μαθήματος, εἰδικότερα, εἶναι νὰ ἀσκηθοῦν οἱ μαθητὲς στὴν ὀρθή χρήση τῆς νέας ἐλληνικῆς γλώσσας, στὴ διαμόρφωση, κατὰ τὸ δυνατό, προσωπικοῦ ὅφους καὶ στὴ σωστὴ ἀξιοποίηση τοῦ ἀντικειμένου μὲ ὕλικό ποῦ δέχτηκαν ἀπὸ τὸ κοινωνικὸ περιβάλλον καὶ τὸ σχολεῖο. Ἔτσι ὁ προφορικὸς ἢ ὁ γραπτὸς τοὺς λόγος ὡς φορέας βιωμάτων, γνώσεων καὶ ἰδεῶν πρέπει νὰ εἶναι γλωσσικὰ ὀρθὸς καὶ νὰ χαρακτηρίζεται ἀπὸ σαφήνεια, ἀκρίβεια, πληρότητα, εὐκρίνεια καὶ καλαισθησία. Μὲ τίς προϋποθέσεις αὐτὲς εἶναι αὐτονόητο πὼς τὸ μάθημα τῶν ἐκθέσεων δὲν καλλιεργεῖ ἀπλῶς τίς νοητικὲς καὶ ψυχικὲς δυνατότητες τοῦ μαθητῆ, ὅπως τὴν προσοχή, τὴν παρατηρητικότητα, τὴ μνήμη, τὴ λογικὴ πειθαρχία, τὴ συνθετικὴ ικανότητα, τὴ φαντασία, τὴ βούληση, τὸ συναισθηματικὸ πλοῦτο κ.τ.λ., ἀλλὰ καὶ συμβάλλει ἄμεσα ἢ ἔμμεσα στὴ σύμμετρη ἀνάπτυξή τους. Οἱ ἐκθέσεις εἶναι προφορικὲς καὶ γραπτές.

1. Προφορικὲς ἐκθέσεις.

Γίνονται στὴν τάξη μὲ θέματα ποῦ δίνει κάθε φορὰ ὁ καθηγητὴς ἢ προτείνουν οἱ μαθητὲς. Ἀνάλογα μὲ τὴν ἀντιληπτικότητα καὶ τὸ πνευματικὸ ἐπίπεδο τῶν μαθητῶν τὰ θέματα προέρχονται ἀπὸ τίς προσωπικὲς τους ἐμπειρίες (οἰκογενειακὸ, σχολικὸ, φυσικὸ περιβάλλον) ἢ ἀναφέρονται σὲ περιγραφὰς ἐπισκέψεων (ἐργοστάσια, μουσεῖα κ.τ.λ.) καὶ ἀφηγήσεις γεγονότων καὶ καταστάσεων ἢ εἶναι ἀπόδοση (ἐλεύθερη) τοῦ περιεχομένου ἀναγνωσμάτων.

2. Γραπτὲς ἐκθέσεις.

Γράφονται στὴν τάξη, τοὐλάχιστο 10 τὸ χρόνο. Γιὰ τὴ σύνταξή τους διατίθεται μία πλήρης διδακτικὴ ὥρα. Τὰ θέματα μπορεῖ μερικὲς φορὲς νὰ εἶναι «ἐλεύθερα» ὁπότε ὁ μαθητὴς ἐπιλέγει καὶ ἀναπτύσσει τὸ θέμα τῆς ἐκλογῆς του.

Κατὰ κανόνα ὅμως οἱ μαθητὲς γράφουν πάντοτε σὲ κοινὸ θέμα ποῦ προέρχεται ἀπὸ τὴν τάξη μὲ τὴν καθοδήγηση τοῦ καθηγητῆ.

Γιὰ τὴν πρώτη τάξη τὰ θέματα ἐπιλέγονται :

α) ἀπὸ τίς προσωπικὲς ἐμπειρίες, τὰ βιώματα καὶ γενικὰ ἀπὸ τὸν κόσμον τῶν παραστάσεων τῶν μαθητῶν (σκηνὲς ἀπὸ τὸ οἰκογενειακὸ, τὸ κοινωνικὸ καὶ σχολικὸ περιβάλλον, περιγραφὰς εἰκόνων, ζώων, φυτῶν) καὶ

β) ἀπὸ τὸ λογογραφικὸ πλοῦτο τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ (παραμῦθια, μῦθοι, παραδόσεις κ.τ.λ.)

III. ΚΕΙΜΕΝΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ, ὥρες 2

Σκοπός : τίς διδασκαλίας τῶν κειμένων εἶναι νὰ φέρει τὸν μαθητὴ σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸ γραπτὸ λόγο μέσα ἀπὸ κείμενα ὑποδειγματικά, κατὰ τὸ δυνατό, στὴ γλώσσα καὶ στὸ ὅφος, ποῦ νὰ μὴν προκαλοῦν γλωσσικὴ σύγχυση καὶ νὰ τὰ χαρακτηρίζει πλοῦτος στὸ περιεχόμενο, ὥστε ὁ μαθητὴς νὰ μπορέσει.

α) Νὰ διευρύνει καὶ νὰ βαθύνει τὴ γλωσσικὴ καὶ τὴ νοητικὴ του ικανότητα ἐπειδὴ ἡ λογοτεχνία δὲν ἀφήνει καμιὰ διάσταση τῆς γλώσσας ἀνεκμετάλλευτη, γίνεται ὄργανο γιὰ τὸν πλουτισμὸ τῆς ἐμπειρίας καὶ τῆς φαντασίας τοῦ μαθητῆ, ἀναπτύσσει τίς διανοητικὲς καὶ τίς συναισθηματικὲς λειτουργίες του καὶ συντελεῖ στὴν ἀνάπτυξη τῶν ἐκφραστικῶν δυνατοτήτων.

β) Νὰ ἀποκτήσει εὐαισθησία γιὰ τὰ προβλήματα τοῦ ἀνθρώπου ὡς ατόμου καὶ τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου. Ἡ λογοτεχνία πραγματώνει καλλιτεχνικὰ καὶ μεταδίνει ἀποτελεσματικὰ τίς ψυχολογικὲς ἀντιδράσεις ποῦ μᾶς προκαλοῦν τὰ γεγονότα τῆς ζωῆς ἢ ἀναστροφή μὲ τὰ λογοτεχνικὰ κείμενα, μὲ πνεῦμα ἐλεύθερο καὶ ἀνοικτό, θέτει σὲ κίνηση τὸν ψυχικὸν κόσμον τοῦ μαθητῆ καὶ προετοιμάζει τὴν ἐνεργητικὴ συμμετοχή του στὸ κοινὸ, σύμφωνα μὲ τὸ δημοκρατικὸ μας πολιτεύμα.

γ) Νὰ γνωρίσει τίς βασικὲς μορφὲς καὶ ἀξίες τῆς ἑλληνικῆς ζωῆς (ἐθνικὲς, θρησκευτικὲς, ἠθικὲς, κοινωνικὲς κ.τ.λ.) ποῦ συνιστοῦν τίς ρίζες μας καὶ πιστοποιοῦν τὴν ἐθνικὴ μας ἐνότητα καὶ συνέχεια. Ἡ μελέτη τους θὰ βοηθήσει τὸ μαθητὴ νὰ ἀποκτήσει συνείδηση τῆς ἐθνικῆς του ιδιοτυπίας καὶ νὰ κατανοήσει κριτικὰ τὴ σύγχρονη ἐλληνικὴ πραγματικότητα.

δ) Νὰ γνωρίσει τὸν εὐρύτερον χαρακτήρα τῶν προβλημάτων ποῦ ἀπασχολοῦν τὸν ἄνθρωπον, μέσα ἀπὸ περιορισμένο ἀριθμὸ κειμένων τῆς ξένης λογοτεχνίας, ὥστε χωρὶς νὰ χάνει τὴν ἐθνικὴ του ιδιοτυπία, νὰ κατανοήσει ὅτι ὑπάρχουν παρόμοιες καταστάσεις καὶ κοινὰ προβλήματα στοὺς ἄλλους λαοὺς καὶ ὅτι ἔχει μέρος στὴν εὐθύνῃ καὶ στὴς ἐλπίδες γιὰ τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητας.

ε) Νὰ ἀγαπήσει τὴ νεοελληνικὴ λογοτεχνία καὶ νὰ ἀναπτύξει τὴν καλαισθησία του καὶ τὸ αἶσθημα τῆς ἁρμονίας καὶ τοῦ μέτρου, ὅπως ἐκφράζεται μέσα ἀπὸ τὴν πλοῦσια καλλιτεχνικὴ μας κληρονομιά, καὶ

στ) Νὰ ἀποκτήσει ὁρισμένες βασικὲς γνώσεις, ποῦ ἀναφέρονται στὴν ἐξέλιξη, στὴν τεχνικὴ καὶ στὰ εἶδη τῆς λογοτεχνίας.

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

Ἡ διδασκαλία θὰ γίνεταί μὲ βάση σχολιασμένη συλλογὴ κειμένων, ἡ ὁποία θὰ περιλαμβάνει :

1. Ἀπὸ τὴ λαϊκὴ δημιουργία : παραμῦθια, μῦθους, παραδόσεις, δημοτικὰ τραγούδια (ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἀκριτικά), καθὼς καὶ τὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ ἄλλα λαϊκὰ κείμενα.

Θὰ συσχετίζεται ἡ λαϊκὴ ἀφήγηση μὲ τὸν Ὀμηρὸ καὶ τὸν Ἡρόδοτον, ὥστε νὰ φαίνεται ἡ συγγένεια τῶν θεμάτων καὶ τῶν ἐκφραστικῶν τρόπων.

2. Ἀπὸ τὴν προσωπικὴ λογοτεχνικὴ δημιουργία : (α) πεζογραφία : περιγραφὰς, ἀφηγήσεις, ταξιδιωτικὲς ἐντυπώσεις, διηγήματα, ἀποσπάσματα, ἀπὸ μυθιστορήματα, μὲ ὅσο τὸ δυνατό μεγαλύτερη αὐτοτέλεια, ἀπλὰ μελετήματα, β) ποιήματα εὐληπτα, παραδοσιακὰ καὶ σύγχρονα, καὶ (γ) περιορισμένος ἀριθμὸς πεζῶν καὶ ποιημάτων ἀπὸ τὴν ξένη λογοτεχνία σὲ δόκιμες μεταφράσεις.

Κατὰ τὴ διδασκαλία θὰ καταβάλλεται ἰδιαίτερη προσοχὴ στὴν ὀρθὴ καὶ φυσικὴ ἀνάγνωση. Ἐπίσης θὰ δίνονται γιὰ ἀπαγγελία ἀπὸ στήθους σύνταγμα καὶ ἀξιωματικὰ ποιήματα ἢ στροφές τους. Μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς διδασκαλίας τῶν ποιημάτων θὰ διδασκῶν τὰ βασικὰ στοιχεῖα τῆς νεοελληνικῆς μετρικῆς καὶ ἡ διαφοροποίησή τοῦ ἐλεύθερου ἀπὸ τὸν παραδοσιακὸν στίχον.

ΤΑΞΗ Β'. ὥρες 4

I. ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ, ὥρα 1

1. Γραμματικὴ τῆς Δημοτικῆς :

Ἡ διδασκαλία τῆς Γραμματικῆς τῆς Δημοτικῆς στὴν τάξη αὕτη περιορίζεται στὴν ἀνακεφαλαίωση τῆς ὅλης ποῦ διδάχτηκε στὴν Α' τάξη. Θὰ ἐξεταστοῦν τὰ κεφάλαια ἐκεῖνα ποῦ γιὰ ὁποιοδήποτε λόγο δὲν ἐμπεδώθηκαν στὸν ἀπαιτούμενον βαθμὸ.

2. Συντακτικὸ τῆς Δημοτικῆς.

Ἡ σύνταξη τῆς Δημοτικῆς θὰ ἀποτελέσει τὸ κύριον ἀντικείμενον γλωσσικῆς διδασκαλίας σὲ ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ σχολικοῦ ἔτους. Εἰδικότερα ἡ διδασκαλία θὰ ἀκολουθήσει τὴν ἐξῆς σειρά : Μέρους Α' : Εἰσαγωγή - Πρῶτες ἐννοιες - Ἡ περίοδος - Ἡ πρόταση - Τύποι προτάσεων - Ἡ ἀπλὴ πρόταση καὶ οἱ ὅροι τῆς. Μέρους Β' : Σύνολα λέξεων : 1. Σύνταξη μὲ οὐσιαστικὸ (Οὐσιαστικὸ καὶ ἄρθρον, οὐσιαστικὸ καὶ οὐσιαστικὸ (παράθεση, ἐπεξήγηση, γενική μὲ οὐσιαστικὸ) Οὐσιαστικὸ μὲ ἐπίθετο (ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἐπίθετο καὶ ἐ' ὅρος συγκρίσεως, κατηγορικὸς προσδιορισμός). 2. Σύνταξη μὲ Ρῆμα (Ρῆμα καὶ οὐσιαστικὸ - ποιητικὸ αἶτιον - ἀντικείμενον κατηγορούμενον) Ρῆμα καὶ ἐπάρρημα - Σημασία τοῦ ρήματος ἀνάλογα μὲ τὴ διάθεση, τὸ χρόνο καὶ τὴν ἐγκλίση. Μέρους Γ' : Δῆλωση σχέσεων (τόπου, χρόνου, τρόπου, αἰτίας, σκοποῦ, ἀποτελέσματος, ποσοῦ, ἀναφοράς, προϋποθέσεως). Μέρους Δ' : Σύνδεση προτάσεων : θὰ διδασχτεῖ ἡ κατὰ παράταξιν σύνταξη ἢ καθ' ὑπόταξιν θὰ διδασχτεῖ στὸ Α' τρίμηνο τῆς Γ' τάξης.

3. Λεξιλογικές ασκήσεις.

Ειδικότερος σκοπός των λεξιλογικών ασκήσεων για την τάξη αυτή είναι παράλληλα με τον εμπλουτισμό του λεξιλογίου, να γίνουν ικανοί οι μαθητές για ακριβέστερους σημασιολογικούς προσδιορισμούς.

Θα συνεχιστεί η διδασκαλία που άρχισε στην πρώτη τάξη με τη μελέτη η το σχηματισμό οικογενειών λέξεων, την κατανοήση της σημασίας ειδικών ορολογιών κυρίως επιστημονικών, τεχνικών και καλλιτεχνικών) και πολυσήμαντων λέξεων. Οι μαθητές να συνηθίσουν στη χρήση λέξεων και προπόντων του τύπου των ονομαστικών.

II. ΕΚΘΕΣΕΙΣ, ώρα 1 :

Τα θέματα θα επιλέγονται : 'Από τα βιώματα και τις παραστάσεις των μαθητών, όπως δημιουργούνται στο οικογενειακό, το κοινωνικό και το σχολικό περιβάλλον, μέσα στο οποίο ζουν (διηγήσεις, περιγραφές, έντυπώσεις, περιστατικά της ζωής, της οικογενείας, σκηνές του δρόμου, γεγονότα του σχολείου - περιγραφές προσώπων - επιστολές σε φίλους ή συγγενείς κ.τ.λ.).

ΚΕΙΜΕΝΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ, ώρες 2

Θα διδασκούν κείμενα, όπως και στην Α' τάξη, που να ανταποκρίνονται στην ανάλογη με την τάξη αντίληπτική ικανότητα και ευαισθησία των μαθητών. 'Από την λαϊκή δημιουργία θα διδασκούν, ειδικότερα, τα άκριτα και τα κλέφτικα τραγούδια και θα συσχετιστούν με την 'Διάδα. Με την ευκαιρία της διδασκαλίας της προσωπικής λογοτεχνικής δημιουργίας θα διδασκούν τα είδη του πεζού λόγου (διηγήματα, μυθιστόρημα, περιγραφή, ταξιδιωτικές έντυπώσεις, χρονογράφημα κ.τ.λ.) και τα βασικά στοιχεία της τεχνικής τους. 'Επίσης ευκαιριακά θα συμπληρωθούν οι σχετικές με τη μετρική πληροφορίες.

ΙΣΤΟΡΙΑ

Α'. ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ Μ.Ε.

Με τη διδασκαλία της 'Ιστορίας επιδιώκεται να συνειδητοποιήσουν και να ενστερνισθούν βαθμιαία οι μαθητές ότι :

- ο ελληνικός και παγκόσμιος πολιτισμός είναι έργο συλλογικής ανθρώπινης προσπάθειας, αγώνων και θυσιών,
- ο άνθρωπος οφείλει πολλά στο χθές και εύχυνεται για την οικοδόμηση του σήμερα και τον σχεδιασμό του αύριο,
- τα ιστορικά γεγονότα συνδέονται μεταξύ τους με σχέσεις γενεσιουργές και αποτελούν αλληλουχία αιτίων (ανθρώπινων αναγκών, κινήτρων και ιδεών) και αποτελεσμάτων (ανθρώπινων πράξεων και αντιδράσεων),
- η διαρκής και προσεκτική αναζήτηση των κινήτρων δράσεως των ιστορικών προσώπων, ομάδων και λαών του παρελθόντος οδηγεί, αναλογικά κάπως, σε ασφαλέστερες και περισσότερο άποφασεις σχετικά με την αντιμετώπιση των προκείμενων κάθε φορά προβλημάτων της ανθρώπινης κοινωνίας,
- οι διάφορες εκφάνσεις του πολιτισμού κάθε κοινωνίας και εποχής απεικονίζουν και διάφορους τρόπους εκφράσεως της βιωθεωρίας των ανθρώπων της ίδιας κοινωνίας και εποχής.

Ός μερικότεροι στόχοι του μαθήματος της 'Ιστορίας επισημαίνονται οι ακόλουθοι :

- αναδρομή και μύηση στις πηγές της 'Ιστορίας,
- εισαγωγή στην ελληνική παράδοση και στα προβλήματα του σύγχρονου ελληνισμού.
- συνειδητοποίηση της ελληνικής διάρκειας,
- αντικειμενική θεώρηση των πολιτευμάτων και οικείωση των μαθητών με το δημοκρατικό τρόπο πολιτικής οργάνωσης και διαβιώσεως, και
- καλλιέργεια γνησίου πατριωτικού φρονήματος.

Β'. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΗ

ΤΑΞΗ Α', ώρες 3 :

'Από τις άρχες της ιστορίας ως το 146 π.Χ.

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

'Η πάλη του ανθρώπου με τη φύση. 'Ο άνθρωπος δημιουργός του πολιτισμού του.

Πηγές της Προϊστορίας και 'Ιστορίας. 'Η συμβολή της αρχαιολογίας. Διαίρεση ιστορικών περιόδων. Σχηματικές παραστάσεις του χρόνου - του χρονολογικού συστήματος.

2. ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ
ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΗΣΗ

Αίγυπτος, Μεσοποταμία, Μ. 'Ασία, Παλαιστίνη, Φοινίκη, 'Ινδία - Κίνα.

'Επιβιώσεις πολιτιστικών στοιχείων της 'Ανατολής.

3. Ο ΕΛΛΑΔΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ,
ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΣ

α) Φυσικό περιβάλλον και επιπτώσεις του στη ζωή των κατοίκων. Προέλληνες - 'Ελληνες.

β) Συνοπτική παρουσίαση των εξελίξεων στον 'Ελληνικό χώρο από την Παλαιολιθική 'Εποχή ως και την εποχή του Χαλκού (ήπειρωτική 'Ελλάδα, νησιά Αιγαίου, Κρήτη, Κύπρος).

4. ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΦΥΛΩΝ ΩΣ ΤΟΝ 9ο αΙ. π.Χ.

α) Κάθοδος 'Ιώνων - 'Αχαιών. (Μυκήνες και Μυκηναϊκός πολιτισμός - Τρωϊκός πόλεμος).

β) Κάθοδος Δωριέων. Γεωμετρική εποχή και Γεωμετρική τέχνη.

5. ΑΠΟΙΚΙΑΚΗ ΕΞΗΛΩΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΥΞΕΙΝΟ ΩΣ ΤΟ ΠΕΡΑΙΑΤΑΡ.
ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΤΟΥΣ.

α) Αίτια, έκταση και αποτελέσματα του άπεικισμού.

β) 'Η ζωή στην μητρόπολη και στις άποικίες (σχέσεις μεταξύ μητρόπολης - άποικίας).

γ) 'Επαφή των 'Ελλήνων με άλλους λαούς - αλληλεπιδράσεις.

δ) Δεσμοί των 'Ελλήνων (θρησκεία, γλώσσα, γιορτές, αγώνες, μαντεία, άμφικτυονίες κ.τ.λ.).

ε) 'Επική ποίηση.

στ) 'Αρχαϊκή τέχνη.

6. ΑΘΗΝΑ - ΣΠΑΡΤΗ.

α) Σύντομη ιστορία των δύο πόλεων κρατών ως τις παραμονές του περσικού κινδύνου.

β) Νομοθεσία - καθημερινή ζωή, άγωγή των πολιτών.

γ) 'Αντιδιαστολή.

7. ΑΠΕΙΛΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ Η ΑΠΟΚΡΟΤΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

α) Αυδοί, Μήδοι, Πέρσες ως το 499 π.Χ. Καρχηδόνιοι.

β) 'Αμυνα και άντεπίθεση στην 'Ανατολική Μεσόγειο και Δυτ. Σικελία.

γ) 'Η νίκη και οι πρωταγωνιστές της. 'Η ώρα του θριάμβου. ('Αναφορά στους Πέρσες του Αίσχίλου).

8. Η ΛΑΜΠΡΗ ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΙΑ

α) Συμμαχία της Δήλου.

Κίμων - 'Εφιάλτης - Περικλής.

β) Καθημερινή ζωή στην 'Αθήνα. Πολίτευμα - Πνύκα, 'Αγορά, θέατρο, δικαστήρια, οικονομική δραστηριότητα.

γ) Σχέσεις με τους συμμάχους και τη Σπάρτη. Πρότες προστριβές. 30ετείς σπονδές.

9. ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΕΡΓΑ ΣΤΗΝ ΑΚΡΟΠΟΛΗ

(ἔκφραση μέτρου καὶ μεγαλείου).

10. ΟΙ ΕΜΦΥΛΙΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ
ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΣ ΤΟΥΣ (431-362).

α) Ἰστορία τοῦ Πελοπ. Πολέμου. Κατάλυση τῆς Ἀθηναϊκῆς ἡγεμονίας Τυραννία τῶν 30. Παλινόρθωση τῆς δημοκρατίας.

β) Ἡγεμονία τῆς Σπύρτης - Κορινθιακὸς πόλεμος. Εἰρήνη τοῦ Ἀνταλκίδου.

γ) Ἀναλαμπὴ καὶ πτώση τῆς ἡγεμονίας τῶν Θηβαίων.

δ) Ἡ φωνὴ τοῦ Ἰσοκράτη.

11. ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΕΣ (τὸν 5ο καὶ τὸν 4ο π.Χ. αἰῶνα).

α) Ἰσοριγραφία, θέατρο, Ἐπιστῆμες (μαθηματικὴ, ἰατρικὴ).

β) Ἀρχιτεκτονικὴ, γλυπτικὴ, ζωγραφικὴ, ἀγγειογραφία, ἐπιτύμβιες στήλαι, θέατρα.

12. Ο ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ τὸν 4ο αἰῶνα π.Χ.

α) Δυτικὴ Μεσόγειος - Ἰωνία - Στενὰ - Εὐξείνου.

13. ΑΚΜΗ ΤΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟῦ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟῦ

α) Σύντομη ἀναδρομὴ: καταγωγή, ἐγκατάσταση, Ἀλεξάνδρος Α', Ἀργέλαος, Πέλλα.

β) Ὁ Φίλιππος Β' καὶ ἡ πολιτικὴ του. Προστριβὲς μὲ τοὺς Ἀθηναίους. Χαιρώνεια - Ἑνωσις τῶν Ἑλλήνων 338 π.Χ.

γ) Οἱ ἐκστρατεῖες τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ οἱ συνέπειές τους.

14. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟῦ ΚΟΣΜΟΥ

α) Διάσπαση τοῦ Κράτους τοῦ Ἀλεξάνδρου - Ἑλληνιστικὰ Κράτη.

β) Διεύρυνση τοῦ γεωγραφικοῦ ὁρίζοντα. Νέες συνθήκες ζωῆς.

Οἰκονομικὴ δραστηριότητα. Καθημερινὴ ζωὴ στὴν Ἀλεξάνδρεια (ἢ στὴν Πέργαμο ἢ στὴν Ἀντιόχεια).

γ) Ἐπιστῆμες: γεωγραφία, ἀστρονομία, ἀνατομία, φυσικὴ, βιβλιοθήκες.

δ) Τέχνες: ἀρχιτεκτονικὴ, γλυπτικὴ, ζωγραφικὴ.

ε) Ἐμφάνιση τῆς Ρώμης στὴ σκηνὴ τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου.

15. ΡΩΜΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ (ἀπὸ τὴς ἀρχῆς ὡς τὸ 146 π.Χ.).

α) Χώρα (Ἰταλία) καὶ κάτοικοι. Περίοδος τῶν θρύλων. Τὰ νέα τῶν ἀνασκαφῶν.

β) Δημοκρατικὸ πολίτευμα. Δωδεκάλεκτος. Ἐπέκταση στὴν κεντρικὴ καὶ νότια Ἰταλία (ὡς τὸ 272 π.Χ.).

γ) Ἐπέκταση τῆς ρωμαϊκῆς κυριαρχίας στὴ Δυτ. Μεσόγειο (ὡς τὴν καταστροφὴ τῆς Καρχηδόνας, 146 π.Χ.).

16. ΕΛΛΑΔΑ ΡΩΜΗ

α) Συμπολιτεῖες. Τελευταία ἀναλαμπὴ τῆς Σπάρτης. Ἡ Ἀθήνα τῆς παρρησίας.

β) Ἐπέμβαση τῶν Ρωμαίων στὴν περιοχὴ τῆς Ἀνατολ. Μεσογείου (ὡς τὴν ὑποταγὴ τῆς Ἑλλάδας).

γ) Εἰρηρικὴ διείσδυση τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ στὴ Ρώμη.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἀνατολή (μύθος, δεσποτισμός).

Ἑλλάδα (λόγος, ἐλευθερία).

Ρώμη (πειθαρχία - νόμος).

Ἡ κλασικὴ κληρονομιά μας.

ΤΑΞΗ Β', ὥρες 2 :

Ἀπὸ τὸ 146 π.Χ. ὡς τὸ 1453 μ.Χ.

ΜΕΡΟΣ Α'.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΡΩΜΑΪΚΗ

(ἀπὸ τὸ 146 π.Χ. ὡς τὸ 330 μ.Χ.)

1. ΤΟ ΡΩΜΑΪΚΟ ΚΡΑΤΟΣ ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΤΟΥ Β' ΑΙΩΝΑ Π.Χ. ΡΩΜΑΙΟΚΡΑΤΙΑ

α) Συνέπειες τῶν κατακτήσεων (οἰκονομικῆς, κοινωνικῆς, πολιτικῆς).

β) Ἡ ζωὴ στὴς ἐπαρχίες καὶ στὴ Ρώμη.

γ) Ρώμη καὶ Ἑλληνισμός.

δ) Ρωμαϊοκρατία στὴν Ἑλλάδα.

2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ - ΠΡΟΣΗΛΩΣΕΙΣ
ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ

α) Ὁ ἀγροτικὸς νόμος τῶν Γράκχων.

β) Ἀντίδραση - ἀνατροπὴ τοῦ μεταρρυθμιστικοῦ ἔργου.

γ) Συνέπειες: ἐμφύλιοι πόλεμοι :

α) ὡς τὴν ἐξέγερση τῶν δούλων.

β) ὡς τὴν δολοφονία τοῦ Καίσαρα.

γ) ὡς τὴν ὀριστικὴν κατάλυση τοῦ πολιτεύματος (27 π.Χ.)

3. ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

α) Ὁργάνωση τοῦ νέου πολιτεύματος.

β) Διαδοχὴ αὐτοκρατόρων, ΡΑΧ ΡΟΜΑΝΑ.

γ) Ρωμαϊκὴ τέχνη.

δ) Ἐμφάνιση τοῦ Χριστιανισμοῦ, διώξεις καὶ ἐξάπλωση.

ε) Ἑκκλησιαστικὸς τῶν ἐπαρχιών.

στ) Αἵτια τῆς παρακμῆς τῆς Ρώμης.

ΜΕΡΟΣ Β'.

(Πρὸς τὸ Βυζάντιο καὶ τὸν Εὐρωπαϊκὸ Μεσαίωνα).

1. ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟῦ ΚΕΝΤΡΟῦ ΚΑΙ
ΕΝΟΤΗΤΑΣ

α) Ὁ Κωνσταντῖνος μεταφέρει τὴν Πρωτεύουσά του στὸ Βυζάντιο.

β) Ἀναγνώριση τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐπικράτησή του, αἱρέσεις.

γ) Τελευταία ἀναλαμπὴ τοῦ ἀρχαίου κόσμου (Ἰουλιανός). ὀριστικὴ ἐπικράτηση τοῦ Χριστιανισμοῦ (Θεοδόσιος ὁ Α').

2. ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

α) Ρωμαϊκὴ παράδοση (ἀναφορὰ στὴν καθημερινὴ ζωὴ τῆς Πόλης).

β) Χριστιανικὴ πίστις.

γ) Ἑλληνικὸ περιβάλλον καὶ Ἑλληνικὸς πολιτισμός.

3. ΒΑΡΒΑΡΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΟΜΕΣ

α) Καταποντισμός τοῦ δυτικοῦ ρωμαϊκοῦ Κράτους (476 μ.Χ.).

β) Εἰρηρικὴ διείσδυση τῶν βαρβάρων στὸ ἀνατολικὸ ρωμαϊκὸ κράτος.

4. ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ

α) Προσπάθεια γιὰ τὴν ἀνάκτηση τοῦ δυτικοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους.

β) Ἐσωτερικὴ πολιτικὴ. Νομοθεσία.

γ) Χριστιανικὴ τέχνη ὡς τὸν Ἰουστινιανό.

δ) Ὄριστικὸς θρίαμβος τῶν βαρβάρων στὴ Δύση ἐπιπτώσεις γιὰ τὴ Δύση καὶ τὸ Βυζάντιο.

ΜΕΡΟΣ Γ'.

Κυρίως Βυζαντινὴ ἐποχή.

1. ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΟΧΟΙ (610-717).

α) Κινήσεις λαῶν στὰ βόρεια, ἀνατολικὰ καὶ νότια σύνορα τοῦ βυζαντινοῦ κράτους.

β) Ἀγῶνες πρὸς τοὺς Πέρσας. Ἀπόβαση τῶν Ἀβάρων. Ἐμφάνιση τῶν Ἀράβων.

γ) 'Ο Χριστιανικός χαρακτήρας τοῦ βυζαντινοῦ κράτους στὸν πόλεμο καὶ στὴν εἰρήνη.

δ) 'Ο Μωαμεθανισμός. 'Εξάπλωση τῶν 'Αράβων μέχρι τὸ 732 μ.Χ. Περιορισμός καὶ πληρέστερος ἐξελληνισμός τοῦ Βυζαντίου.

ε) 'Εγκατάσταση Σλάβων καὶ Βουλγάρων στὴ Β.Βαλκανική.

2. ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑΣ - ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ ΤΩΝ ΙΣΛΑΥΡΩΝ

α) 'Αγῶνες πρὸς τοὺς 'Αράβες καὶ τοὺς Βουλγάρους.

β) 'Εσωτερικὴ πολιτικὴ : Ὁρησκειτικὴ. Κοινωνικὴ (ἀναφορά στὴ στάση τοῦ Καππαδόκη). Νομοθεσία.

γ) 'Η τέχνη τῆς ἐποχῆς.

3. Ο ΑΡΑΒΙΚΟΣ ΚΑΙ Ο ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ ΩΣ ΤΟΝ 9ο ΑΙΩΝΑ μ.Χ.

α) Τὰ ἀραβικὰ κράτη (ἀπὸ τὴ Βαγδάτη ὡς τὴν 'Ισπανία).

β) 'Αραβικὴ τέχνη καὶ ἐπιστήμη.

γ) Διαμόρφωση τῶν δυτικοευρωπαϊκῶν κρατῶν ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐγκατάσταση τῶν βαρβάρων.

δ) Καρλομάγνος - Βυζάντιο.

4. ΑΚΜΗ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ (ΧΡΟΝΟΙ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗΣ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑΣ)

α) Προμνήματα ἀναγέννησης ('Αρέθας, Φώτιος, ἀκριτικὴ ποίηση).

β) 'Αγῶνες πρὸς τοὺς 'Αράβες, τοὺς Βουλγάρους, τοὺς Ρώμους.

γ) Κοινωνικὴ πολιτικὴ. Νομοθεσία.

δ) Παιδεία. Τέχνη.

ε) 'Αποστολικὴ δραστηριότητα.

στ) 'Εκκλησία καὶ Κράτος (Φώτιος, Ν. Μυστικός, Μ. Κηρουάριος, Σχίσμα τοῦ 1054).

5. ΠΑΡΑΚΜΗ ΚΑΙ Α΄ ΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

α) Νέοι κίνδυνοι ἀπὸ τὴ Δύση καὶ τὴν 'Ανατολή (Νορμανδοὶ καὶ Τούρκοι).

β) 'Εμπορικὰ προνόμια στοὺς Βενετούς (1082)-συνέπειες.

γ) 'Ο εὐρωπαϊκὸς κόσμος (Φεουδαρχία) καὶ οἱ Σταυροφορίες (α', δ').

δ) Διαμόρφωση τοῦ βυζαντινοῦ κόσμου ἀπὸ 1204-61).

ΜΕΡΟΣ Δ'

ΥΣΤΕΡΟΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΕΠΟΧΗ (1261-1453)

1. ΑΝΑΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΒΙΩΣΗ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΚΟΣΜΟΥ (ΩΣ ΤΟ 1402).

α) Βούλγαροι καὶ Σέρβοι.

β) Κοινωνικὰ προβλήματα (ιδιαίτερη ἀναφορά στὰ γεγονότα τοῦ 1342-49).

γ) 'Εμφάνιση καὶ προέλαση τῶν 'Οθωμανῶν ὡς τὸ 1402.

2. ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΥΤΙΚΟΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΣΜΟ.

α) Κοινωνικὲς ἀνακατατάξεις.

β) Κρίση τῆς Φεουδαρχίας.

γ) 'Εθνικὰ Κράτη.

δ) Κοσμικὴ ἐξουσία-ἐξουσία τοῦ Πάπα (Canossa-Avignon).

ε) Magna Charta - 100ετής πόλεμος (1337 - 1453).

στ) Προμνήματα ἀναγέννησης. Συμπτώματα.

3. ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΑΝΑΛΑΜΠΕΣ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

α) 'Η ἀκμὴ τοῦ Μυστρά.

β) 'Η ἀγωνία τῆς Πόλης. Φλωρεντία 1439.

γ) Τραγικὸς καὶ μεγαλειώδης ἐπίλογος : ἐνωτικοὶ καὶ ἀθηνωτικοί. Κων/νος Παλαιολόγος.

δ) 'Ολοκλήρωση τῶν τουρκικῶν κατακτήσεων (ὡς τὸ 1522 μ.Χ.).

ε) Λόγοι παρακμῆς καὶ πτώσης τοῦ Βυζαντίου.

4. ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

α) Παρουσία τῆς βυζαντινῆς τέχνης ἐξω ἀπὸ τὰ σύνορα τοῦ Βυζαντίου.

β) Διατήρηση τῆς κλασικῆς κληρονομίᾳς μας καὶ τῆς ρωμαϊκῆς νομοθεσίας.

γ) Ρίζες τοῦ νέου 'Ελληνισμοῦ.

δ) 'Ελπίδες γιὰ τὴν ἀνάσταση. Δυνάμεις συντηρήσεως.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

Ι. Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ εἶναι :

α) 'Η μεθοδικὴ ἀσκήσις τοῦ μαθητῆ στὴν ὀρθολογικὴ σκέψη, στὴν ἀνάλυση, στὴν ἀφαίρεση, στὴ γενίκευση, στὴν ἐφαρμογὴ, στὴν κριτικὴ καὶ στὶς λοιπὲς λογικὲς διεργασίες καθὼς καὶ ἡ μύηση στὴ μαθηματικὴ ἀποδεικτικὴ διαδικασία.

β) 'Η γενικότερη πνευματικὴ καλλιέργεια καὶ ἡ συμβολὴ στὴν ὁλοκλήρωση τῆς προσωπικότητος τοῦ μαθητῆ, καθόσον τὰ Μαθηματικὰ ἀναπτύσσουν τὴν παρατηρητικότητά, τὴν προσοχή, τὴ δύναμη αὐτοσυγκεντρώσεως, τὴν ἐπιμονή, τὴν πρωτοβουλία, τὴ δημιουργικὴ φαντασία, τὴν πειθαρχημένη σκέψη καὶ συμπεριφορά, καλλιεργοῦν τὸ αἶσθημα τοῦ ὀραίου καὶ τοῦ ἡθικοῦ καὶ διεγείρουν τὸ κριτικὸ πνεῦμα.

γ) 'Η ἀνάπτυξη ἱκανότητος γιὰ τὴν ἀκριβὴ σύλληψη ἐννοιῶν καὶ μεγεθῶν, τῶν ἰδιοτήτων καὶ τῶν σχέσεων μεταξὺ τους καὶ ἰδιαιτέρως ἐκείνων ποὺ εἶναι ἀπαραίτητες γιὰ τὴν κατανόηση καὶ ἐπίλυση πρακτικῶν προβλημάτων τῆς σύγχρονης ζωῆς καὶ γιὰ τὴν ἐπαφή μὲ τὴ σύγχρονη τεχνικὴ, οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ πραγματικότητα.

δ) 'Ο ἔθισμός τῶν μαθητῶν στὴ διατύπωση τῶν διανοημάτων μὲ τὴ χαρακτηριστικὴ στὴ μαθηματικὴ γλώσσα τάξη, σαφήνεια, ἀκρίβεια, αὐστηρότητα, λιτότητα καὶ κομψότητα.

ε) 'Η κατανόηση τοῦ ρόλου τῶν μαθηματικῶν στοὺς διάφορους τομεῖς τῆς γνώσεως καὶ ἡ ἐπαρκὴς προπαρασκευὴ τῶν μαθητῶν γιὰ τὴ συνέχιση τῶν σπουδῶν τους.

ΙΙ. ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ στὸ Γυμνάσιο εἶναι οἱ ἀκόλουθοι :

α) Νὰ κατανόησι ὁ μαθητὴς βαθύτερα καὶ νὰ ἐμπεδώσῃ τις γνώσεις καὶ ἀκόμα νὰ ἀναπτύξῃ καὶ νὰ χρησιμοποιήσῃ πρὸ συνειδητὰ τις λογιστικὲς ἱκανότητες ποὺ ἄρχισε νὰ ἀποκτᾷ στὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο.

β) Νὰ ἐξασφαλίσῃ σὲ ὅποιον δὲ συνεχίσει σπουδὰς μετὰ τὴν ἀποφοίτησίν του ἀπ' τὸ Γυμνάσιο τις ἀπαραίτητες γνώσεις ποὺ θὰ χρειάζεται καὶ θὰ χρησιμοποιήσῃ στὴ ζωὴ του.

γ) Νὰ ἀσκήσῃ σὲ κάθε εὐκαιρία τὸ μαθητὴ στὴν ἀποσαφήνιση ἐννοιῶν, στὴν αἰτιολόγηση ἐνεργειῶν, στὴν ἀνάλυση καὶ «μαθηματικοποίηση» καταστάσεων.

δ) Νὰ εἰσαγάγῃ τὸ μαθητὴ στὴ διαδικασία τῆς μαθηματικῆς ἀποδείξεως.

ε) Νὰ φέρῃ σὲ ἐπαφὴ τὸ μαθητὴ μὲ ποικίλα θέματα ἐφαρμοσμένων Μαθηματικῶν, ὥστε νὰ μπορέσῃ νὰ ἐνταχθῇ φυσιολογικὰ στὸ σύγχρονο κοινωνικὸ περιβάλλον.

Γ' ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

ΤΑΞΗ Α', ὥρες 4

1. ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΩΝ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

Τὰ κυριότερα γεωμετρικὰ στερεὰ μὲ ἀναφορὰ σὲ ἀντίστοιχα φυσικὰ σώματα. 'Η ἐννοια τῆς ἐπιφάνειας, τῆς γραμμῆς καὶ τοῦ σημείου.

2. ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ

'Η ἐννοια τοῦ συνόλου. Στοιχεῖα, συμβολισμός καὶ παράσταση συνόλου. Τὰ σύμβολα α, ϵ, β . Μονομελὲς σύνολο. Τὸ κενὸ σύνολο. Ἰσοδύναμα σύνολα. Σχηματισμός τοῦ Ν. Ἀπαρίθμηση. Πεπερασμένα καὶ μὴ πεπερασμένα σύνολα. Γνήσιο ὑποσύνολο συνόλου. Ἄριστοι φυσικοὶ ἀριθμοί. Ὑποσύνολο συνόλου. Διάταξι στὸ Ν.

3. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΡΙΘΜΗΣΕΩΣ

'Ελληνικὴ καὶ ρωμαϊκὴ γραφὴ φυσικῶν ἀριθμῶν. Δεκαδικὸ σύστημα ἀριθμῆσεως. Σύστηματα μὲ βάση $\neq 10$.

4. ΕΠΙΠΕΔΑ ΣΧΗΜΑΤΑ

Τὸ ἐπίπεδο ὡς βασικὸ σημειοσύνολο. Τὸ σχῆμα ὡς σύνολο

10. ΣΥΝΑΡΤΗΣΕΙΣ. Ἡ συνάρτηση $\chi \rightarrow \chi\chi$. Ποσὴ ἀνάλογα. Ἡ συνάρτηση $\chi \rightarrow \alpha\chi$. Ποσὴ ἀντιστρόφως ἀνάλογα. Ἀναλογίαι. Ἡ συνάρτηση $\chi \rightarrow \chi\chi + \beta$ καὶ γραφικὴ λύση τῆς $\chi\chi + \beta = 0$ καὶ $\chi\chi + \beta \leq 0$. Ἐφαρμογὲς στὴ λύση προβλημάτων.

11. ΔΙΑΝΥΣΜΑ.

Έφαρμοστό διάνυσμα στο επίπεδο. Συντεταγμένες διανύσματος. Μέτρο διανύσματος. Έφαρμογή «Εξίσωση» κύκλου. Ίσοδύναμα διανύσματα. Τό ελεύθερο διάνυσμα. Πρόσθεση και αφαίρεση διανυσμάτων. Πολλαπλασιασμός διανύσματος με πραγματικό αριθμό. Η μεταφορά. Έφαρμογές.

12. ΟΜΟΙΟΤΗΤΑ.

Ανάλογα ευθύγραμμα τμήματα. Θεώρημα του Θαλή και οι εφαρμογές στο τρίγωνο. Όμοιοθεσία (διαστολή, συστολή). Όμοιότητα επιπέδων σχημάτων (τριγώνου, πολυγώνου κτλ.). Λόγος έμβαδών όμοιων σχημάτων. Κλίμακες.

13. ΤΡΙΓΩΝΟΜΕΤΡΙΑ.

Τριγωνομετρικοί λόγοι όξείας γωνίας. Βασικές σχέσεις των. Πίνακες τριγωνομετρικών λόγων. Άπλές επιλύσεις όρθογωνίων τριγώνων και λοιπές εφαρμογές. Σχέσεις πολικών και καρτεσιανών συντεταγμένων.

14. ΚΑΝΟΝΙΚΑ ΠΟΛΥΓΩΝΑ.

Γωνία έγγεγραμμένη σε κύκλο. Γωνία που σχηματίζεται από χορδή και έφαπτομένη στο άκρο της χορδής. Πολύγωνα έγγεγραμμένα σε κύκλο. Κανονικά πολύγωνα. Μήκος κύκλου, Έμβαδό κυκλικού δίσκου.

ΑΓΓΛΙΚΗ

Α. ΣΚΟΠΟΣ.

Σκοπός της διδασκαλίας της Άγγλικής στο Γυμνάσιο είναι να δώσει στους μαθητές τα βασικά στοιχεία της γλώσσας, φωνολογία, δομή και εύχρηστο λεξιλόγιο. Μακροπρόθεσμη (άπώτερη) προοπτική αυτής είναι να προσφέρει όλα τα απαραίτητα στοιχεία που θα αποτελέσουν θεμέλια για ευρύτερη ανάπτυξη, εμπλουτισμό και ολοκλήρωση της αγγλομάθειας των παιδιών, όσο είναι δυνατό κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στο Γυμνάσιο. Ειδικότερα, το μάθημα θα είναι έτσι διαρθρωμένο ώστε οι μαθητές :

- α) Να μπορούν να καταλαβαίνουν την άγγλική γλώσσα, όταν την ακούν.
- β) Να τη μιλούν σωστά, όσο το λεξιλόγιό τους σε κάθε δοσμένη στιγμή θα επιτρέπει.
- γ) Να διαβάζουν και να καταλαβαίνουν τα άπλά άγγλικά κείμενα.
- δ) Να μπορούν να γράφουν σωστά άγγλικά.
- ε) Να αρχίσουν να γνωρίζουν τον πολιτισμό και το πνεύμα των άγγλόφωνων λαών.

Β. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ.

ΤΑΞΗ Α', ώρες 3.

1. Λεξιλόγιο : Το λεξιλόγιο περιλαμβάνει 500 - 600 λέξεις της άμεσης έποπτείας, του περιβάλλοντος και των ενδιαφερόντων των μαθητών. Οι λέξεις επιλέγονται με κριτήριο τη συχνότητα χρήσεως, τη χρησιμότητα και την καταλληλότητά τους για τη διδασκαλία.

2. Προφορά : Είναι ανάγκη να γίνονται συστηματικές φωνητικές ασκήσεις, για να έθίζονται τα φωνητικά όργανα των μαθητών στη σωστή προφορά των άγγλικών φθόγων, φωνημάτων, αλλοφώνων λέξεων και φράσεων. Με τις ασκήσεις αυτές θα μπορεί ο μαθητής να ακούσει και να προσφέρει σωστά τα παραπάνω φωνολογικά στοιχεία με το χαρακτηριστικό τόνο της άγγλικής γλώσσας.

3. Προφορικές ασκήσεις : Φράσεις προερχόμενες από το μάθημα της ημέρας, από το άμεσο περιβάλλον, από τις κοινωνικές έκδηλώσεις και γενικά από θέματα που ενδιαφέρουν τους μαθητές θα αποτελούν βασικό υλικό για τη συστηματική άσκηση των μαθητών στη συνομιλία από τα πρώτα στάδια της διδασκαλίας. Θα γίνεται άσκηση των μαθητών στη σύνθεση άπλων προτάσεων, καταφατικών και άρνητικών, ώστε να μπορούν να αποκρίνονται σε άπλες έρωτήσεις. Η άπομνημόνευση μικρών ποιημάτων στη φάση αυτή θα είναι πολύ χρήσιμη.

4. Άνάγνωση : Η άνάγνωση θα αρχίσει σιγά - σιγά, δηλαδή πρώτα με σύντομες φράσεις και προτάσεις από τον πίνακα ή από κατάλληλα έποπτικά μέσα, π.χ. Flash - Cards ή άλλα· θα επεκταθεί έπειτα με άπλες άφηγήσεις, περιγραφές, σύντομες ιστορίες από το έγκεκριμένο σχολικό βιβλίο. Το βιβλίο τουτο θα περιέχει κείμενα που θα αναφέρονται στο σχολείο και στη σχολική ζωή, τους αριθμούς, στα χρήματα, στο χρόνο, στο ανθρώπινο σώμα, στην οικογενειακή ζωή, στις γιορτές. Θα περιέχει επίσης άπλά ποιήματα από την παιδική λογοτεχνία.

5. Γραμματική : Τα κυριότερα στοιχεία από το τυπικό της γραμματικής θα αποτελέσουν τον πυρήνα της διδασκαλίας. Ειδικότερα, θα διδαχτούν : τα άρθρα (όριστικό και άόριστο), το ουσιαστικό, το επίθετο (και άπλά, όμαλά παραθετικά), άντωνυμίες (προσωπικές, δεικτικές) έρωτηματικές, αριθμητικά, προθέσεις, επιρρήματα, προστακτικές εκφράσεις, τα βοηθητικά και τα πιο εύχρηστα ένεργητικά ρήματα. Θα διδαχθούν επίσης οι χρόνοι του ρήματος : Present Simple και Present Continuous, Simple Past, Present Perfect και I am going to.... (Future of Intention).

6. Συντακτικό : Οι μαθητές θα διδαχτούν τη σύνθεση άπλων προτάσεων και ειδικότερα είναι σκόπιμο να μάθουν τη μεγάλη σημασία που έχει η θέση των λέξεων στη δομή των άγγλικών προτάσεων (καταφατικών, άρνητικών, έρωτηματικών). Η άσκηση στα θέματα αυτά θα γίνεται μέσα σε κατάλληλο διδακτικό κλίμα (Situation Teaching), ώστε οι μαθητές να μπορούν να χρησιμοποιούν όσα μαθαίνουν σε δικές τους άπλες προτάσεις.

7. Άσκήσεις : Για καλύτερη άφομοίωση και έμπέδωση των διδαχθέντων θα γίνονται τακτικά γραπτές ασκήσεις στην τάξη και στο σπίτι. Χωρίς να είναι πολλές, πρέπει οι ασκήσεις να είναι συστηματικές και να βασίζονται άποκλειστικά στα όσα διδάχτηκαν στην αίθουσα. Οι ασκήσεις είναι δυνατό να παίρνουν τις ακόλουθες μορφές : συμπλήρωση ή τροποποίηση φράσεων ή προτάσεων ή μικρών παραγράφων, άντικατάσταση λέξεων και φράσεων σε προτάσεις, μετατροπή καταφατικών προτάσεων σε άρνητικές ή έρωτηματικές, άπαντήσεις σε έρωτήσεις κτλ.

8. Άντιγραφή : Συχνά θα ανατίθεται στους μαθητές να άντιγράφουν μερικούς στίχους, 4-5, καλλιγραφικά σε ειδικό γι' αυτόν το σκοπό τετράδιο, για να συνηθίζουν στη σωστή γραφή των λατινικών γραμμάτων και να έξοικειώνονται με την ιστορική γραφή των άγγλικών λέξεων. Η άσκηση στην όρθογραφία καλό θα είναι να αρχίζει από το β' τετράμηνο και πάντως διευκρινίζεται ότι σκοπός αυτής της άσκησης είναι να έθίζονται οι μαθητές στη γραφή της γλώσσας, όχι να βαθμολογούνται με βάση το στοιχείο αυτό.

ΤΑΞΗ Β', ώρες 3.

1. Λεξιλόγιο : Στην τάξη αυτή θα διδαχθούν 600 περίπου νέες λέξεις ριζικές (Root Words). Κριτήρια έπιλογής θα είναι τα ίδια που ισχύουν για την Α' τάξη.

2. Προφορά : Θα συνεχιστεί η συστηματική άσκηση στην προφορά, όπως άκριβώς γινόταν στην Α' τάξη.

3. Προφορικές ασκήσεις : Για την προφορική χρήση της γλώσσας είναι ανάγκη οι μαθητές να κάνουν διάφορες ασκήσεις. Αυτές θα έχουν θέματα παρμένα από την καθημερινή ζωή, την έμπειρία των μαθητών, και θα είναι σχετικές με το περιεχόμενο των κειμένων που υπάρχουν στο σχολικό βιβλίο. Με βάση τα κείμενα του βιβλίου είναι δυνατό να γίνονται συζητήσεις (έρωτήσεις - άπαντήσεις) ή να ζητούνται προφορικές περιλήψεις. Σκόπιμη είναι και η εκμάθηση μικρών ποιημάτων και τραγουδιών.

4. Άκάγνωση : Άνάγνωση θα γίνεται από το έγκεκριμένο σχολικό έχειρίδιο. Τα σχετικά κείμενα μπορεί να είναι άπλες περιγραφές, διηγήσεις, μύθοι, ιστορίες ζώων, άπλά ποιήματα. Το περιεχόμενό τους θα αναφέρεται στο γνώριμο περιβάλλον των μαθητών (σχολείο, οικογένεια, χωριό, πόλεις, επαγγέλματα, παιχνίδια κλπ.) και στην άπλη κοινωνική ζωή. Στο σπίτι μπορούν επίσης να διαβάζουν οι μαθητές κατάλληλα άπλοποιημένα βιβλία (Simplified Rea-

ders). 'Ο καθηγητής μπορεί να υποβάλλει σχετικές με αυτά ερωτήσεις και να ζητεί πρόσφορες απαντήσεις πλήρεις ή συντομευμένες (Complets Or Short Answers).

5. Γραμματική και Συντακτικό: Πρώτα θα γίνει σύντομη επανάληψη της ύλης που διδάχτηκε την Α' τάξη. Έπειτα θα μπορέσει ο καθηγητής συστηματικά και αποτελεσματικά να διδάξει νέα γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα: αριθμητικά, παραθετικά επιθέτων, αντωνυμίες, ανώμαλο πληθυντικό ουσιαστικών, τις συνηθέστερες άκλιτες λέξεις, ρήματα σ' όλους τους πύδ εύχρηστους χρόνους της ενεργητικής φωνής καί, τέλος ιδιοματικές εκφράσεις. Θα διδάξει επίσης τα κύρια χαρακτηριστικά της αγγλικής σύνταξης (διάταξη των λέξεων σε προτάσεις). 'Η άσκηση σ' όλα αυτά τα αντικείμενα θα γίνεται μέσα σε κατάλληλο διδακτικό κλίμα (Situational Teaching).

6. Γραπτές ασκήσεις: Θα γίνονται γραπτές ασκήσεις με βάση την ύλη της γραμματικής και συντακτικού που έχει διδαχθεί. Θα καλούνται οι μαθητές να γράφουν απαντήσεις σε κατάλληλες κάθε φορά ερωτήσεις, θα συμπληρώνουν π.χ. προτάσεις έλλιπείς, χωριστές ή σειρές έλλιπών προτάσεων, που συναποτελούν παράγραφο. Επίσης θα μετατρέπουν προτάσεις άρνητικές σε καταφατικές ή αντίστροφα κ.τ.λ.

7. 'Ο ορθογραφία.. 'Η ορθογραφία πρέπει να διδάσκεται συστηματικά με βάση πάντοτε τα κείμενα που έχουν διδαχθεί ή άλλα κείμενα που επιλέγει ο διδάσκων ή τα συντάσσει ο ίδιος και είναι ανάλογα σε βατότητα με τα διδαγμένα.

8. 'Αντιγραφή: 'Εκτός από την καθιερωμένη μορφή ή αντιγραφή μπορεί να παίρνει και την ακόλουθη: δίνεται μια άρχική μεταβολή (κατά προτίμηση απλή) στο συγκεκριμένο (π.χ. τροπή ρηματικού τύπου σε άλλο πρόσωπο) και ζητείται από τους μαθητές να κάνουν την ίδια τροποποίηση σ' έλο το κείμενο που πρόκειται να αντιγράψουν.

ΓΑΛΛΙΚΗ

Α'. ΣΚΟΠΟΣ:

'Ο γενικός σκοπός της διδασκαλίας της Γαλλικής στο Γυμνάσιο είναι να συντελέσει, όπως και τα άλλα μαθήματα, στην πνευματική καλλιέργεια των μαθητών και στην ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους.

Οι ειδικότεροι σκοποί είναι πρακτικής και μορφωτικής φύσεως. 'Η διδασκαλία της γαλλικής γλώσσας πρέπει να δώσει στους μαθητές τα απαραίτητα εφόδια, ώστε:

1. Να αντιλαμβάνονται την όμιλούμενη γλώσσα σε κανονικό ρυθμό συνομιλίας.
2. Να απαντούν σωστά και να συμμετέχουν σε συζητήσεις πάνω σε θέματα καθημερινής χρησιμότητας.
3. Να διαβάζουν και να κατανοούν ένα απλό κείμενο.
4. Να εκφράζονται σωστά, όταν γράφουν.
5. Να εισαχθούν στον πολιτισμό και στο πνεύμα των γαλλόφωνων λαών.

Β' ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

ΤΑΞΗ Α'. Ώρες 3.

1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ.

Το λεξιλόγιο της πρώτης τάξεως πρέπει να περιέχει: 400-500 λέξεις, εκφράσεις (Expressions) και δομές του βασικού λεξιλογίου (Français Fondamental). Βασικές εκφράσεις: π.χ. Voila, Nom Propre, Nom Commun. Qui Est-; Ce:c' Est, ce n' est Pas...Qu' Est - ee c' est C' est ...—Ce Sont Des..., C'Est... De, ce N' Est, Pas..., Aller Bien, S' Appeler, Avoir... Ans, Avoir Chaud, Avoir Froid, Avoir Faim, Avoir Soif, Avoir Mal A, Chez --(Pronom, Nom, Aller A, Venir De..., Habiter, Adresse, Il Y A..., Il N' Y A Pas De..., Aimer—Infinirif, Vouloir—Infinirif, Pouvoir—Infinirif, Il Faut—Infinirif, Parler A, Parler Avec..., Parler De..., εκφράσεις σχετικές με την ώρα, το χρόνο, τον καιρό, το χρώμα, το μέσο, την ποσότητα, την αίτία, εκφράσεις ερωτηματικές, εκφράσεις που δηλώνουν σύγκριση κλπ.

2. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ

Στην πρώτη τάξη διδάσκονται τα βασικά στοιχεία της δομής της γλώσσας. Γραμματικά φαινόμενα που ανταποκρίνονται σε ανάγκες πρώτου βαθμού.

α) 'Αρθρα, ουσιαστικά, προθέσεις, επιρρήματα, επίθετα, αντωνυμίες ερωτηματικές και άρνητικές εκφράσεις, προσταγές.

β) Ρήματα της 1ης ομάδας και τα πύδ εύχρηστα της 2ης και της 3ης ομάδας στους παρακάτω χρόνους και εγκρίσεις: Present De L' Indicatif Et De L' Imreratif, future Proche. Οι χρόνοι Passé Composé και Future Simple διδάσκονται μόνο στον προφορικό λόγο. 'Από την τρίτη ομάδα θεωρούνται αναγκαία τα παρακάτω ρήματα: Avoir, Etre, Faire Aller, Prendre, Mettre Dire, Lire Sortir, savoir, Pouvoir, Vouloir, Ecrire, Boire, Venir κλπ.

γ) Εισαγωγή στον πλάγιο λόγο (Dire Que, Repondre Qke Demandre Si, Demander Ou κλπ.).

3. ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

'Ο προφορικός λόγος έχει το προβάδισμα σ' αυτό το επίπεδο. 'Η διδασκαλία είναι έντελώς προφορική τις 6-8 πρώτες εβδομάδες. Δίνεται μεγάλη σημασία στην προφορά και στις προφορικές ασκήσεις.

α) Προφορά. Οι μαθητές ασκούνται συστηματικά στην κατανόηση και στη σωστή προφορά των γαλλικών φθόγγων με τη βοήθεια ειδικών φωνητικών ασκήσεων (Phonetique Corrective). Με ιδιαίτερη προσοχή διδάσκονται οι φθόγγοι που δεν υπάρχουν στην ελληνική γλώσσα: Ch, J, U, οι διάφοροι τύποι του «E», «O», το «R» και τα ρινικά.

Για τη διδασκαλία των φθόγγων και γενικότερα της προφοράς πολύ αποδοτική είναι η άπαγγελία απλών ποιημάτων (Comptines) και τραγουδιών. 'Ο καθηγητής επιμένει ιδιαίτερα στον τονισμό των λέξεων και στην προφορά των προτάσεων κατά το φυσικό ρυθμό της γλώσσας (Intonation).

β) Προφορικές ασκήσεις. 'Ο καθηγητής οδηγεί τους μαθητές του στην κατανόηση, την απομνημόνευση και τη χρησιμοποίηση των στοιχείων του διαλόγου σε νέα πλαίσια (Situations) με τη βοήθεια κατάλληλων προφορικών ασκήσεων (Exercices Structuraux). Οι παραπάνω ασκήσεις αποβλέπουν στη δημιουργία των απαραίτητων αυτόματισμών της γλώσσας, στην επανάληψη και έμπέδωση των γνωστών στοιχείων και στην ελεύθερη έκφραση του μαθητή γύρω από παραπλήσια θέματα (Microconversation).

Α. ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΓΡΑΦΗ

'Αφού προηγηθεί το στάδιο της αποκλειστικής προφορικής διδασκαλίας, οι μαθητές συνηθίζουν προοδευτικά στην άναγνωση και στη γραπτή απόδοση των φθόγγων. 'Ασκούνται πρώτα στην άναγνωση προτάσεων και συνόλων, με τα όποια έχουν εξοικειωθεί άκουστικά και κατόπιν στην έκμάθηση της γραφής.

α) 'Ανάγνωση: Τα φωνήεντα και τα σύμφωνα καθώς και οι συνδυασμοί τους (AI, EI, OI, PH, BH, κτλ.) διδάσκονται σύμφωνα με μία λογική σειρά, με κριτήρια τη συχνότητα, τη δυσκολία του και τις ανάγκες του κειμένου.

β) Γραφή: 'Η άσκηση στη γραφή γίνεται σύμφωνα με πρότυπα που δίνονται στον πίνακα. 'Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται ώστε οι μαθητές να γράφουν εύανάγνωστα και με καλαισθησία. 'Ο έλεγχος των γραπτών γνώσεων γίνεται με σύντομες ορθογραφικές ασκήσεις, με την υπαγόρευση απλών προτάσεων, με τη συμπλήρωση και μετατροπή φράσεων και προοδευτικά με την παροχή απλών και συντόμων γραπτών άναπτύξεων.

ΤΑΞΗ Β', Ώρες 3.

1. Λεξιλόγιο: περιλαμβάνει 400-500 βασικές νέες λέξεις και εκφράσεις από το βασικό λεξιλόγιο, ώστε να συμπληρωθεί το βασικό λεξιλόγιο Α' βαθμού. Διδάσκονται συγγενείς σε έτυμολογία και έννοια ομάδες λέξεων και εκφράσεων που κρίνονται απαραίτητες για τη συνομιλία.

2. Γραμματική-Συντακτικό : Οι γνώσεις της Α' τάξεως επαναλαμβάνονται, συμπληρώνονται και εμπεδώνονται. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στη χρήση των γνωστών χρόνων (Present De L' Indicatif), Imperatif Future Proche. Διδάσκονται πληρέστερα ο Future Simple και ο Passé Composé στους τρεις τύπους. Δίνονται περισσότερα ανώμαλα ρήματα, όπως το Partir, Voir, Connaitre, Entendre, Comprendre κλπ. στους παραπάνω χρόνους. Διδάσκονται τα πύδ εύχρηστα Verbes Pronominaux της Α' ομάδος (π.χ. S'epreparer, se Lever, se Depecher, S' Arreter, Se Laver) στον Indicatif Present, Future, Passé Composé και Imperatif present, καθώς και τα πύδ εύχρηστα από τις άλλες ομάδες.

Γίνεται εμπέδωση στη χρήση των αντωνυμιών, κυρίως των ερωτηματικών και προσωπικών, των άρθρων, των επιθέτων (κητικών, δεικτικών, ερωτηματικών, αορίστων), στο σχηματισμό του θηλυκού γένους και του πληθυντικού των ουσιαστικών και επιθέτων :

Εμπεδώνονται και συμπληρώνονται οι πύδ συνηθισμένες άκλιτες λέξεις : προθέσεις, επιρρήματα (τόπου, χρόνου, τρόπου), σύνδεσμοι.

Διδάσκονται επίσης τα άπλά συντακτικά φαινόμενα που παρουσιάζονται στους διδασκόμενους διαλόγους και κείμενα, σύμφωνα με την άρχή της αναγκαιότητας.

3. Προφορά : Συνεχίζονται όπως και στην Α' τάξη οι ασκήσεις σωστής προφοράς των φθόγγων της γαλλικής γλώσσας, του τονισμού των λέξεων, της προφοράς των προτάσεων κατά το φυσικό ρυθμό της γλώσσας (Intonation). Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στην προφορά κατά την ανάγνωση και τη διδασκαλία άπλων ποιημάτων και τραγουδιών.

4. Ανάγνωση - γραφή - προφορικές ασκήσεις : Όπως και στην Α' τάξη. Η ανάγνωση διαλόγων και κειμένων γίνεται από το σχολικό βιβλίο. Η κατανόησή τους έλέγχεται και ενισχύεται προφορικά και γραπτά με ερωτήσεις και άπαντήσεις, καθώς και με ειδικές προετοιμασμένες ασκήσεις.

Οι προφορικές ασκήσεις βασίζονται σε θέματα της καθημερινής ζωής και επικοινωνίας (θέματα που να προκαλούν το ενδιαφέρον των μαθητών). Οι γραπτές ασκήσεις οδηγούν προοδευτικά στη σωστή έκφραση του μαθητή και στην εξοικείωσή του με το γραπτό κώδικα. Η εξοικείωση στην ανάγνωση και τη γραφή ακολουθεί. Τα μαθήματα παρουσιάζονται πάντα σε διάλογο (Forme Dialogue).

Σκοπός της διδασκαλίας είναι ή αύθόρμητη και φυσική έκφραση των μαθητών, ή εμπέδωση των βασικών αυτοματισμών της γλώσσας. Η παρουσίαση των νέων στοιχείων γίνεται μέσα σε σύντομες φράσεις, που προοδευτικά γίνονται εκτενέστερες, και εμπεδώνονται με ειδικές δοκιμές ασκήσεις.

Η κατανόηση των νέων στοιχείων επιτυγχάνεται με την παρουσίαση αντικειμένων, εικόνων, με τη βοήθεια του φανελένιου πίνακα, με τη μιμητική ικανότητα του καθηγητή, με την παρουσίαση αντίθετων λέξεων και εκφράσεων. Η μετάφραση επιτρέπεται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις (άφηρημένες έννοιες). Κάθε αναφορά στη μητρική γλώσσα θα μπορούσε να προκαλέσει την παρεμβολή των γνωστών έλληνισμών που έμποδίζουν την αύθόρμητη έκφραση στην ξένη γλώσσα.

ΦΥΣΙΚΗ

Α'. ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος της Φυσικής είναι :

1. Να γνωρίσει στους μαθητές τα φυσικά φαινόμενα, ώστε να κατανοήσουν τους φυσικούς νόμους που τα διέπουν και να αποκτήσουν την ικανότητα να τα έρμηνεύσουν.
2. Να προκαλέσει το ενδιαφέρον των μαθητών για την επιστημονική έρευνα στο χώρο της Φυσικής και για την έκμετάλλευση των αποτελεσμάτων της στις πρακτικές εφαρμογές για τη βελτίωση των όρων της διαβιώσεως (συγκοινωνίες, βιομηχανίες, τηλεπικοινωνίες κτλ.).
3. Να άσκήσει τους μαθητές στην παρατήρηση και στο πείραμα με τη σπουδή του υλικού κόσμου, να αναπτύξει

τις νοητικές τους ικανότητες (κρίση, φαντασία κτλ.) καθώς και κοινωνικές άρετές, όπως τη συνεργατικότητα, την υπευθυνότητα κτλ.

4. Να προσφέρει γνώσεις απαραίτητες για τη διδασκαλία της ύλης της φυσικής στο Λύκειο (νόμους, τύπους, μονάδες, άπλες αριθμητικές εφαρμογές κτλ.).

5. Να βοηθήσει τους μαθητές να εκτιμήσουν τη σημασία της συνεργασίας των έπιστημόνων όλων των λαών στον έπιστημονικό και τεχνικό τομέα για την πρόοδο των έπιστημών και για τη βελτίωση των συνθηκών διαβιώσεως του ανθρώπου.

Β'. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

ΤΑΞΗ Β', ώρες 2

Είσαγωγή : Φυσικά μεγέθη και μέτρησή τους (μήκος, έμβαδόν, όγκος, μάζα, χρόνος) με παραδείγματα από το μακρόκοσμο και το μικρόκοσμο.

Μηχανική : Έννοια της κινήσεως και της θέσεως. Εύθύγραμμη όμαλή κίνηση. Έννοια της ταχύτητας και ειδικότερα της μέσης ταχύτητας. Γραφική παράσταση διαστήματος—χρόνου και ταχύτητας—χρόνου. Έννοια δυνάμεως. Δυναμόμετρα. Μονάδες δυνάμεως. Στοιχεία έλαστικότητας. Γραφική παράσταση δυνάμεως σε συνάρτηση με την απομάκρυνση. Σύνθεση συγγραμμικών δυνάμεων και δύο δυνάμεων υπό γωνία. Έννοια ροπής. Παράλληλες δυνάμεις. Ζεύγος δυνάμεων. Μοχλός. Τροχαλίες. Κεκλιμένο επίπεδο. Βαροϋλκο—Βάρος των σωμάτων. Κέντρο βάρους (πειραματική εύρεση). Είδη ίσοροπιών, έργο σταθερής δυνάμεως. Ίσχύς. Μορφές μηχανικής ενέργειας. Διάφορες μορφές ενέργειας και διατήρησή της. Τριβή (εφαρμογές).

Στατική των ρευστών : Έννοια της πίεσεως. Ειδικό βάρος και πυκνότητα των σωμάτων. Ύγρo. Ύδροστατική πίεση και μέτρησή της. Μανομετρική κάψα. Μανόμετρο. Αρχή του PASCAL. Ύδραυλικό πιεστήριο και άλλες εφαρμογές. Ατμοσφαιρική πίεση. Πείραμα του TORRICELLI - Βαρόμετρο. Μεταλλικό βαρόμετρο. Συγκοινωνούντα δοχεία και εφαρμογές τους. Δυνάμεις στα πλευρικά τοιχώματα δοχείου. Φράγματα. Αυτόματος ποτιστής. Αρχή του Αρχιμήδη. Εφαρμογές της άρχής του Αρχιμήδη στην πλεύση και στην εύρεση της πυκνότητας. Πυκνόμετρα. Νόμος των BOYLE-MARIOTTE.

Στοιχεία από την υδροδυναμική : Έννοια της ροής. Πετρελαιοαγωγοί. Παροχή. Αεροπλάνο.

Μοριακές δυνάμεις : Επιφανειακή τάση (με παραδείγματα).

Θερμότητα : Η θερμότητα ως μορφή ενέργειας. Σύντομη περιγραφή της κινητικής θεωρίας. Διαστολές στερεών, υγρών, αερίων. Η έννοια της θερμοκρασίας. Κλίμακα CELSIUS. Γραφικές παραστάσεις θερμοκρασίας - χρόνου. Θερμιδομετρία. Θερμίδα. Ειδική θερμότητα. Θερμιδόμετρο. Καύση. Τήξη. Πήξη. Θερμότητα τήξεως. Εξάτμιση. Εξάχνωση. Βρασμός. Απόσταξη, κορεσμένοι ατμοί. Ύγρασία (αναφορά στη μετεωρολογία). Διάδοση της θερμότητας και εφαρμογές. Άνεμοι, μηχανές, έσωτερικής καύσεως, ψυγεία, άτμομηχανές, άτμοστρόβιλοι.

Οπτική : Το φώς ως μορφή ενέργειας. Φωτεινά σώματα. Παραγωγή φωτός (δεύτερη κβαντική συνθήκη). Εύθύγραμμη διάδοση και ταχύτητα του φωτός. Αποτελέσματα. Ανάκλαση. Είδωλα. Διάθλαση. Αποτελέσματά της. Ανάλυση του φωτός. Φακοί, είδη, είδωλα. Αρχή της λειτουργίας του μικροσκοπίου, του τηλεσκοπίου και της φωτογραφικής μηχανής.

ΧΗΜΕΙΑ

Α'. ΣΚΟΠΟΣ.

Σκοπός του μαθήματος της Χημείας είναι :

1. Να γνωρίσουν οι μαθητές τα χημικά φαινόμενα και τους νόμους που τα διέπουν και να προχωρήσουν στην έρμηνεία τους, χρησιμοποιώντας τις βασικές έννοιες για τη λεπτοδομή της ύλης και τη λειτουργία της στο επίπεδο των χημικών φαινομένων.
2. Να αναπτύξουν την παρατηρητικότητα τους, την έρμηνευτική τους διάθεση, την πρωτοβουλία και την συνεργατικότητα, την κρίση, την ακρίβεια διατυπώσεως και τη δεξιο-

τεχνία τους στα πειράματα, ιδιαίτερα στην ποιοτική διερεύνηση των χημικών φαινομένων καθώς και την ικανότητα για επίλυση άπλων προβλημάτων πάνω σ' αυτά.

3. Να κατανοήσουν οι μαθητές τις σχέσεις της Χημείας με τις άλλες επιστήμες καθώς και τις ποικίλες επιπτώσεις της στα άτομα και στο κοινωνικό σύνολο, την άνοδική εξέλικτική πορεία της χημικής γνώσεως, τον πανανθρώπινο χαρακτήρα της ως επιστήμης και τη μεγάλη της χρησιμότητα για την ανθρώπινη ζωή.

Β'. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ.

ΤΑΞΗ Β', ώρα 1.

1. 'Η Χημεία ως πειραματική επιστήμη εφαρμογών. Στοιχειώδεις μέθοδοι ανάλυσεως. 'Επιστημονική έρευνα. Χημική βιομηχανία.

2. 'Η Χημεία και το φυσικό περιβάλλον.

'Εδαφος. 'Ατμοσφαιρικός αέρας. Μείγματα. Διαχωρισμός μειγμάτων. Το νερό. Καθαρά σώματα. Φυσικές σταθερές.

3. Στοιχεία.

'Οξυγόνο. 'Απλά σώματα. Στοιχεία, 'Υδρογόνο.

4. Αεριοδομή της ύλης. Χημικές ενώσεις - Χημικές αντιδράσεις - Συμβολισμοί.

Τα άτομα και η δομή τους. Χημικά σύμβολα. Περιοδικό σύστημα. Χημικές ενώσεις. Σθένος. Δεσμοί. Χημικοί τύποι. Χημικές αντιδράσεις. Σύνθεση, αποσύνθεση, άπλη και διπλή αντικατάσταση. 'Ατομικό και μοριακό βάρος. 'Αριθμός AVOGADRO. Γραμμοάτομο. Γραμμομοριακός 'Ογκος. Νόμος άφθορείας της ύλης. Χημικές εξισώσεις. Πότε γίνεται μια χημική αντίδραση: α) συνθέσεως και β) άπλης και διπλής αντικαταστάσεως.

5. Τρεις ομάδες του περιοδικού συστήματος.

Νάτριο και αλκάλια. Χλώριο και αλογόνα. 'Ανθρακες. Πυρίτιο.

6. 'Οξέα. Βάσεις. 'Εξουδετέρωση. 'Αλατα. 'Υδροχλωρικό όξύ. Θειικό όξύ. Καυστικό νάτριο. 'Εξουδετέρωση. 'Αλατα. 'Αλατα άσβεστίου.

7. 'Ορυκτολογία.

Πετρώματα. 'Ορυκτά. Μεταλλεύματα. Στοιχειώδεις γνώσεις ορυκτοδιαγνωστικής. Τα σπουδαιότερα ορυκτά και μεταλλεύματα της 'Ελλάδος.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΕΩΛΟΓΙΑΣ

Α'. ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι:

1. Να περιγραφεί η γη ως γεωφυσικός χώρος και κατοικία των ανθρώπων, να τονιστεί η άλληλεπίδραση ανθρώπου και περιβάλλοντος, να υπογραμμιστεί η σημασία της επικοινωνίας και της αμοιβαίας κατανοήσεως των λαών, να αναλυθούν τα αίτια της μετακινήσεώς τους και να εκτεθεί η οικονομική δραστηριότητα του ανθρώπου.

2. Ειδικότερα, να γνωρίσουν οι μαθητές τις πηγές πλούτου, την οικονομική δραστηριότητα της πατρίδας μας καθώς και τη θέση της στον Εύρωπαϊκό και παγκόσμιο χώρο από πολιτιστική και οικονομική άποψη.

3. Να περιγραφούν και να ερμηνευθούν χαρακτηριστικά γεωλογικά φαινόμενα.

Β'. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

ΤΑΞΗ Α', ώρες 1, 1/2.

Εισαγωγή: 'Η γη ως ούρανο σώμα. Γεωγραφικές συντεταγμένες. Διεθνής ώρα. 'Ερμηνεία του χάρτη. Ζώνες της γης. Κλίμα. Θαλάσσια ρεύματα. 'Ωκεανοί.

Οι ήπειροι εκτός της Εύρώπης και οι πολιτικές περιοχές: 'Αμερική: στοιχεία φυσικής γεωγραφίας. 'Αλάσκα (παγετώνες, επίδραση του περιβάλλοντος, κοινωνία). Καναδάς - ΗΠΑ (μεταναστευτικά ρεύματα, οικονομική ανάπτυξη, επίδραση του ανθρώπου στο περιβάλλον και αντίστροφα). Μεγάλο Κάνον του Κολοράντο. Γεωλογική ηλικία της γης. Κράτη της Κεντρικής 'Αμερικής. Βραζιλία (οικονομική και πολιτική εξέταση). 'Ο άνθρωπος του 'Αμαζονίου και οι έποχες του πολιτισμού. 'Υπόλοιπες χώρες της νότιας 'Αμερικής.

'Ωκεανία: στοιχεία φυσικής γεωγραφίας. Αυστραλία (οικονομική και πολιτική εξέταση). Νησιά της 'Ωκεανίας.

'Αφρική: στοιχεία γεωγραφίας. Αίγυπτος (οικονομική και πολιτική εξέταση). 'Η σημασία του Νείλου για την Αίγυπτο, γενικότερη οικονομική σημασία των ποταμών. Σαχάρα. Τύποι των έρημων. Νιγηρία (οικονομική και πολιτική εξέταση). 'Άλλες χώρες της 'Αφρικής.

'Ασία: στοιχεία φυσικής γεωγραφίας. 'Ιαπωνία (οικονομική και πολιτική εξέταση). Πολιτιστικά στοιχεία. 'Αναβαθμίδες. 'Ηφαίστεια. 'Εσωτερικό της γης. Κίνα (οικονομική και πολιτική εξέταση). 'Αραβικές χώρες της 'Ασίας (φυσικοί πόροι και σημασία τους στην παγκόσμια οικονομία). Κύπρος (πολιτική και οικονομική εξέταση). Τουρκία (πολιτική και οικονομική εξέταση). 'Άλλες χώρες της 'Ασίας.

ΤΑΞΗ Β', ώρα 1.

Εύρώπη: Φυσικογεωγραφική εξέταση ολόκληρης της ηπείρου. Τα κράτη της Εύρώπης εκτός από τον 'Ελλάδα κατά μεγάλες γεωγραφικές περιοχές από πολιτική και οικονομική άποψη. Ειδικότερα θα εξεταστούν τα κράτη της βαλκανικής χερσονήσου και οι χώρες της ΕΟΚ. Οικονομική ανάσκόπηση της Εύρώπης και κυρίως των οικονομικών ενώσεων ΕΟΚ και ΚΟΜΕΚΟΝ.

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Α'. ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι:

1. Να αποκτήσουν οι μαθητές βασικές γνώσεις σχετικά με την ανατομία και τη φυσιολογία του ανθρώπινου σώματος.

2. Να κατανοήσουν τη σωματική ανάπτυξη του ανθρώπου από την αρχή της εμβρυϊκής υπάρξεώς του και να ενημερωθούν για την εξέλιξή του ανά τους αιώνες.

3. Να κατανοήσουν και να μπορούν, κατά το δυνατόν, να αντιμετωπίζουν καθημερινά βιολογικά προβλήματα και φαινόμενα που άφορούν τον άνθρωπο ως οργανισμό και ως κοινωνικό σύνολο (ύγιεινή του σώματος, ύγιεινή του κοινωνικού συνόλου).

Β'. ΥΛΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΤΑΞΗ Β', ώρα 1.

Εισαγωγή: Κυτταρική διαφοροποίηση - ιστοί. Γενική μορφολογία και φυσιολογία των λειτουργικών συστημάτων του ανθρώπου.

'Ερειστικό σύστημα. 'Η ύψη των όστων κατά την εμβρυακή και μεταεμβρυακή ηλικία. Σύνδεση των όστων. Τα μέρη του σκελετού.

Μυϊκό σύστημα: Είδη μυών. 'Ιδιότητες μυών.

Πεπτικό σύστημα: Τα τμήματα του πεπτικού συστήματος και η λειτουργία τους.

'Αναπνευστικό σύστημα: 'Αναπνευστικά όργανα. Φυσιολογία του αναπνευστικού συστήματος, τεχνητή αναπνοή, παραγωγή της φωνής.

Κυκλοφοριακό σύστημα: Το αίμα και η φυσιολογία του, η καρδιά και η φυσιολογία της, η λέμφος, ανανέωση και καταστροφή των αιμοκυττάρων. Αιμορραγία και τρόποι αντιμετώπισής της, αίμο(ρρο)φιλία, αναιμίες, στοιχεία των όμαδων του αίματος.

'Απεκκριτικό σύστημα: νεφροί, ούρητήρες, ούροδόχος κύστη, φυσιολογία του απέκκριτικού συστήματος.

Νευρικό σύστημα: έγκεφαλονωτιαίο νευρικό σύστημα, φυτικό νευρικό σύστημα. Νευρικά κύτταρα, μεταφορά των νευρικών έρεθισμάτων. Αισθητήρια όργανα.

Καλυπτήριο σύστημα: δέρμα και δερματικές χισθήσεις.

Γεννητικό σύστημα. 'Αρσενικά και θηλυκά όργανα (έσωτερικά - έξωτερικά). Οι γονάδες ως έγκριτικοι αδένες και ως όργανα παραγωγής γεννητικών κυττάρων. 'Ωογένεση - σπερματογένεση. 'Αδένες και όρμονες. 'Επίδραση των όρμονων. Χρωματοσώματα του ανθρώπου: Γενική γνώση του καρυότυπου του ανθρώπου, σύγκριση αυτού στα δύο φύλα

τοῦ ἀνθρώπου. Φυλοκαθορισμός στὸν ἄνθρωπο, ἀποκλίσεις ἀπὸ τὸν κανονικὸ καρυότυπο (TURNER, KLINEFELTER κ.τ.λ.). Μογγολοειδὴς ἰδιωτεία. Σημασία τῶν προγαμιαίων πιστοποιητικῶν ὑγείας.

Φυσιολογία τοῦ ἐμβρύου : ἀνάπτυξή του, μορφολογία καὶ μέγεθος κατὰ ἡλικία.

Μετὰ τὴν ἐξέταση τοῦ κάθε συστήματος θὰ παρέχονται καὶ σύντομες ὁδηγίες ὑγιεινῆς του.

Βιταμίνες, σχέση τῶν βιταμινῶν μὲ τὴν ὁμαλὴ ἀνάπτυξη ἢ μὲ τὴ διαταραχὴ τῆς.

Στοιχεῖα μικροβιολογίας - παρασιτολογίας, ἀσθένειες ποὺ ὀφείλονται σὲ ἰοὺς καὶ βακτήρια. Ἑμβόλια καὶ ὅροι. Ἀσθένειες ποὺ ὀφείλονται σὲ πρωτόζωα καὶ σκώληκες. Προφυλάξεις, φάρμακα - ναρκωτικά - παρασιτοκτόνα. Δημιουργία ἀνθεκτικῶν στελεχῶν, παρασίτων μὲ χρῆση φαρμάκων - παρασιτοκτόνων.

Δυσμενεῖς ἐπιδράσεις ἀντιβιοτικῶν στὴν ὁμαλὴ ἀνάπτυξη. Ναρκωτικά καὶ ὁργανικὲς ἀνωμαλίες. Καρκίνος καὶ χημικὲς οὐσίες.

Ἐξέλιξη τοῦ ἀνθρώπου καὶ σχέση του μὲ τὸ περιβάλλον : Κοινωνικὴ καὶ πολιτιστικὴ ἀνάπτυξη τοῦ ἀνθρώπου. Ἀνθρώπινες φυλές.

Προσαρμοστικότητα τοῦ ἀνθρώπου στὸ περιβάλλον του. Ἑργαστηριακὲς ἀσκήσεις.

ΒΟΤΑΝΙΚΗ - ΖΩΟΛΟΓΙΑ

Α' ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος εἶναι :

1. Νὰ κατανοήσουν οἱ μαθητὲς : α) Τὰ φαινόμενα τῆς ζωῆς μὲ τὴ μελέτη ὁρισμένων φυτικῶν καὶ ζωικῶν ὁργανισμῶν. β) Τὴ στενὴν σχέση τῶν φυτῶν μὲ τὰ ζῶα καθὼς καὶ τὶς σχέσεις τους μὲ τὸν ἀνόργανο κόσμον καὶ μὲ τὸν ἄνθρωπον. γ) Τὴ σημάσια ποὺ ἔχουν γιὰ τὶς ζωικὲς λειτουργίες ἡ ὕλη ὡς δομικὸ ὑλικὸ καὶ περιβάλλον καθὼς καὶ οἱ ἐνεργειακὲς μεταβολές (ἐποικοδόμησις ὁργανικῶν ἐνώσεων, φωτοσύνθεσις) κ.λπ.

2. Νὰ ἀποκτήσουν οἱ μαθητὲς τὶς ἀπαραίτητες γνώσεις γιὰ τὴν κατανόησιν πρακτικῶν ζητημάτων ποὺ σχετίζονται μὲ τὸ ἄμεσο φυσικὸ περιβάλλον τοῦ ἀνθρώπου καθὼς καὶ μὲ τὴν ἐπέμβασή του στὴ φύση (βελτίωσις εἰδῶν, προστασία τῆς φύσης κ.λπ.).

Β' ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΗ

ΤΑΞΗ Α', ὥρες 1,1/2

Εἰσαγωγή : Ἐννοία καὶ περιεχόμενο τῶν βιολογικῶν ἐπιστημῶν.

Ἐννοια, περιγραφή καὶ συστατικὰ τοῦ κυττάρου.

Μέρη τοῦ φυτοῦ : Ρίζα, βλαστὸς, φύλλα, ἄνθη, καρπὸς, σπέρμα (θὰ γίνῃ σύντομη ἀλλὰ περιεκτικὴ ἀνάπτυξη τῆς ἀνατομίας καὶ τῆς φυσιολογίας τῶν φυτῶν, μὲ τὴ χρησιμοποίηση διαφορετικοῦ φυτοῦ ὡς παραδείγματος γιὰ κάθε μέρος ποὺ μελετᾶται ἢ μελέτη π.χ. τῆς ρίζας θὰ γίνῃ μὲ τὴ φακὴ, τῶν ἀνθῶν μὲ τὴν κερασιά κ.λπ.). Φυτὰ δικοτυλῆδον χωριστοπέταλα : ὁσπρία, ἀμυγδαλιά, μηλιά, ἀμπέλι, (κλήμα), ἐσπεριδοειδῆ, βαμβάκι.

Φυτὰ δικοτυλῆδον συμπέταλα : ἐλιά, πατάτα, καπνός. Φυτὰ δικοτυλῆδον ἀπέταλα, βελανιδιά, τεύτλα. Φυτὰ μονοκοτυλῆδον : δημητριακὰ. Φυτὰ γυμνόσπερμα : πεῦκο, ἔλατο, κυπαρίσι. Φυτὰ κρυπτόγαμα : φτέρη, μύκητες καὶ λειχήνες. Φύκη. Γενικὲς παρατηρήσεις καὶ συγκρίσεις μεταξὺ φανερογάμων καὶ κρυπτογάμων.

ΖΩΟΛΟΓΙΑ

Σχέσεις μεταξὺ αὐτότροφων καὶ ἐτερότροφων ὁργανισμῶν. Πρωτόζωα : ἀμοιβάδα, σπόγγοι, κοράλια, ἀποικίες, ἱστοί. Σκώληκες : τὸ σκουλήκι τῆς γῆς. Ἀρθρόποδα : καρκινοειδῆ (ἀστακός, καβούρια). Ἔντομα : μέλισσα. Μαλάκια : μύδι. Σπονδυλωτά : ψάρι καὶ εἰδικότερα τὸ λαυράκι (ὄργανα,

ὁργανικὰ συστήματα : μυϊκὸ, ἀναπνευστικὸ, πεπτικὸ, ἀπεκκριτικὸ, κυκλοφορικὸ, νευρικὸ, δέρμα, ὀστίδες, πολλαπλασιασμός). Ἀμφίβια : βάτραχος (πνεύμονες). Ἑρπετά : ὄχια. Πτηνὰ : κότα. Θηλαστικά : γάτα (κύηση, θηλασμός).

ΜΟΥΣΙΚΗ

Α' ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος τῆς Μουσικῆς εἶναι νὰ καλλιεργῇ-σει τὸ μουσικὸ αἰσθητήριον τῶν μαθητῶν καὶ γενικότερα νὰ συντελέσῃ στὴν πνευματικὴ καὶ ψυχικὴ τους ἀνάπτυξη μὲ τὴ σωστὴ φωνητικὴ ἐξάσκηση, τὴν ἀκρόαση καὶ ἐξοικείωση μὲ τὴν καλὴ μουσικὴ, ἰδιαίτερα μὲ τὴ γνήσια παραδοσιακὴ καὶ σύγχρονη ἑλληνικὴ, καὶ τὴν ἀπόκτηση στοιχειωδῶν θεωρητικῶν καὶ ἱστορικῶν γνώσεων βασισμένων στὴν πράξη καὶ σὲ ἀκουστικὲς ἐμπειρίες.

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΓΛΗ

ΤΑΞΗ Α', ὥρα 1

Γνωριμία μὲ τὸν ἦχο. Οἱ ιδιότητές του : ὕψος, χρῶμα, διάρκεια, ἔνταση. Παρουσίαση τῶν ιδιοτήτων μὲ συγκεκριμένα παραδείγματα. Ὑψος : ἦχοι μὲ σαφὲς ὕψος καὶ ἦχοι μὲ ἀσαφὲς ὕψος. Ἦχοι μὲ σαφὲς ὕψος (μουσικοὶ φθόγγοι). (Α). Ἦχοι ὑψηλοὶ ἢ χαμηλοὶ ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὴ φύση τοῦ ὁργάνου ἢ τῆς φωνῆς ἢ ἀπὸ διαφορὰς περιοχὰς τοῦ ἰδίου ὁργάνου ἢ τῆς ἰδίας φωνῆς. Σύγκριση τῆς διαφορᾶς τοῦ ὕψους μεταξὺ δεδομένων φθόγγων. (Β) ἦχοι μὲ ἀσαφὲς ὕψος (θόρυβοι, κρότοι κ.λπ.).

Χρῶμα. Φωνὴ - ὄργανα. Διάκριση τοῦ χρώματος τῶν ἡχῶν στὴ φωνὴ καὶ στὶς οἰκογένειες τῶν ὁργάνων (ἐγχόρδα, ξύλινα καὶ χάλκινα πνευστά, κρουστά) μὲ ἀκουστικὰ παραδείγματα, εἰκόνες καὶ ἀνάλογες ἀναγνωριστικὲς ἀσκήσεις.

Διάρκεια. Πρακτικὴ γνωριμία μὲ τὶς χρονικὲς μονάδες καὶ τὴ γραφικὴ τους παράστασις. Ἀντίστοιχες παύσεις.

Ἐνταση. Ποικιλία ἐντάσεων (PIANO-FORTE). Ἡ μετάβασις ἀπὸ τὸν ἕνα βαθμὸ ἐντάσεως στὸν ἄλλο (CRESCENDI-DIMINUENDO). Ὁ ρόλος τῆς ἐντάσεως στὴ μουσικὴ ἔκφραση.

Μουσικὴ. Βασικὰ στοιχεῖα τῆς : Ρυθμός, μελωδία, συνήχηση, Ρυθμός. Τὰ ἀπλὰ μέτρα θὰ διδασκτοῦν ὡς ἀνάγνωσις γιὰ τὰ ἄλλα θὰ γίνῃ ἀπλὴ γνωριμία.

Βασικὰ εἶδη μέτρων : διμερῆ, τριμερῆ, τετραμερῆ κ.λπ. ἀπλὰ, σύνθετα, μεικτά. Ἐξήγηση τῆς βασικῆς διαφορᾶς μεταξὺ μέτρου καὶ ρυθμοῦ.

Μελωδία. Ἀκρόαση μελωδίας ἀπὸ ὄργανα. Ἀκρόαση καὶ ἐκτέλεσις τραγουδιοῦ. Γραφικὴ παράστασις φθόγγων διαφορετικοῦ ὕψους. Ἐννοια σκάλας (κλίμακας). Ἀκουστικὴ γνωριμία μὲ τὴν μείζονα καὶ ἐλάσσονα κλίμακα, καθὼς καὶ μὲ τὶς βυζαντινὲς καὶ πεντάφθογγες. Ἐκτέλεσις μείζονος. Ὄνόματα φθόγγων, πεντάγραμμο. Κλειδί τοῦ Σόλ. Γραφὴ τῶν φθόγγων στὸ πεντάγραμμο. Γραφικὴ παράστασις μελωδίας. Μουσικὴ ἀνάγνωσις πάνω σὲ συγκεκριμένα τραγούδια σὲ μείζονα τρόπο καὶ μέτρα 2/4 καὶ 4/4 καὶ σὲ διαστήματα δευτέρας.

Τραγούδι : Ἐθνικὸς ὕμνος. Βυζαντινὲς ἐκκλησιαστικὲς μελωδίες. Δημοτικὰ τραγούδια, λαϊκὰ καὶ ἑντεχνὰ ἑλληνικὰ, λαϊκὰ ἑντεχνὰ, ξένα. Τὰ τραγούδια στὴν Α' τάξη θὰ διδασκτοῦν πρακτικὰ.

Μουσικὲς ἀκροάσεις : Βυζαντινοὶ ὕμνοι. Δημοτικὰ τραγούδια, Βάρβογλη, παιδικὰ κομμάτια γιὰ πιάνο, Χατζηδάκι «Γιὰ μιὰ μικρὴ ἀχιβάδα». Prokofien «ὁ Πέτρος καὶ ὁ λύκος» (ἀποσπάσματα). Andre Popp «piccolo jaxo», Vivaldi, ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ ἔργο του «Οἱ τέσσερες ἐποχές». Tchaikovsky «ὁ καρυοθραύστης» (ἀποσπάσματα). Haydn «ἡ συμφωνία τῶν παιωνιδῶν». Ἡ μουσικὴ ἀκρόασις νὰ ἀποβλέπει στὴ διάκριση τῶν μορφῶν : α) Τραγούδι, κανὼν δίφωνος, χορὸς, ἐμβατήρια, βάλς, μενουέτο, μαζούρκα, β) ἰδιαίτερα στὴ διάκριση τῶν ἑλληνικῶν χορῶν.

ΤΑΞΗ Β', ώρα 1.

Μουσική ανάγνωση, όπως και στην Α' Γυμνασίου, πάνω σε συγκεκριμένα τραγούδια σε μείζονα και ελάσσονα τρόπο στα γνωστά ήδη μέτρα και διαστήματα καθώς και σε μέτρα 3/4, 3/8, 6/8 σε διαστήματα τρίτης, τετάρτης, καθώς και σε αξείς ολοκληρώνων, ημίσεων, τετάρτων, ογδών με τις αντίστοιχες παύσεις και με σύζευξη διάρκειας και παρεστιγμένα ήμισυ και τέταρτα. Αντίστοιχη θεωρία.

Στοιχεία ιστορίας της Μουσικής. Βυζαντινή Μουσική. Δημοτικό τραγούδι, έντεχνο λαϊκό νεοελληνικό τραγούδι. Τραγούδια των ίδιων κατηγοριών με εκείνα της Α' Γυμνασίου.

Μουσικές ακροάσεις: Βυζαντινοί ύμνοι. Δημοτικά τραγούδια Λαυράκια «Ελληνική Σουίτα», Ριάδη «Τραγούδια», Σκαλκώτα «Ελληνικοί χοροί», Κωνσταντινίδη «Δωδεκανησιακή σουίτα». Bethoven «Συμφωνία αριθ. 6» (άποσπάσματα) Rossini, εισαγωγή από την όπερα «Κλέφτρα Κίσα». Verdi, Χωροδιακό από τον Nabucco, Schubert, Τραγούδια.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ

Α'. ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι:

α) Να καλλιεργήσει το καλαισθητικό συναίσθημα στους μαθητές και να βοηθήσει γενικότερα στην καλλιτεχνική αγωγή τους.

β) Να προβάλλει τη σημασία των σχηματογραφικών παραστάσεων και κατασκευών από την τέχνη και την τεχνολογία ως κατατοπιστικών στοιχείων για τις θεωρητικές - επιστημονικές ασχολίες και διά τον καθημερινό μας βίο. Να υπογραμμίζει την αξία και να διοχετεύσει την αγάπη γενικά προς την χειροτεχνική και κατασκευαστική δημιουργία.

γ) Να ενθαρρύνει τις ιδιαίτερες τεχνικές και καλλιτεχνικές κλίσεις των μαθητών, να καλλιεργήσει τις εκφραστικές δυνάμεις τους και να ασκήσει τις σχετικές δεξιότητές τους ώστε, με τη μεθοδική διδασκαλία, να ενεργοποιούνται άμεσα.

δ) Να ασκήσει τους μαθητές στη σταθερότητα του χεριού, ώστε παράλληλα με την όπτική και ακουστική ικανότητα κατά το χρόνο της μορφοποίησης των προσφερομένων ποικίλων τεχνικών στοιχείων, να αποκτηθεί ή σχετική ευχέρεια στην απόδοση της ιδέας με γραμμογραφική ακρίβεια. Η άσκηση αυτή βοηθεί έμμεσα στην εξέλιξη της αντιληπτικής ικανότητας του μαθητή και γενικά στην προπαρασκευή του για τόν επαγγελματικό του βίο.

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ.

ΤΑΞΗ Α', ώρες 2.

ΚΛΑΔΟΙ: Σχέδιο, Καλλιγραφία, Χειροτεχνία.

1. Σχέδιο: Αποκλειστικά ελεύθερες αποδόσεις θεμάτων που έχουν ληφθεί από την ελληνική μυθολογία και ιστορία ή από διάφορες διηγήσεις ή που προσφέρονται με την ευκαιρία εθνικών ή χριστιανικών εορτών κτλ. Από γενικότερη άποψη κατάλληλο μπορεί να θεωρηθεί οτιδήποτε είναι δυνατό ν' αποτελέσει ερέθισμα για τη φαντασία των μαθητών και που κατόπιν με τη διακριτική καθοδήγηση του διδάσκοντος θα μετατραπεί με τρόπο αυθόρμητο σε ζωγραφική εικόνα.

2. Γραμμογραφία σε block σχεδίου: γραμμώσεις και απλές μετρήσεις σχημάτων με τη βοήθεια του υποδεκαμέτρου για την απόδοση σύμμετρων γραμμογραφικών παραστάσεων.

3. Διακοσμητική: Δημιουργία απλών διακοσμητικών συνθέσεων με επανάληψη ή éναλλαγή σχημάτων από τη γεωμετρία, το φυσικό κόσμο ή και με το περιβάλλον γενικά.

4. Δημιουργία ζωγραφικών ή διακοσμητικών συνθέσεων με την επικόλληση μικρών κομματιών χαρτιού σε επίπεδη επιφάνεια (collage).

5. Χειροτεχνία: Έφόσον οι συνθήκες λειτουργίας το επιτρέπουν κυρίως χαρτοτεχνία (χαρτοκοπτική, χαρτοκολητική). Κατασκευή γεωμετρικών στερεών ή και άλλων αντικειμένων από διάφορα υλικά π.χ. χαρτόνι, πλαστικό κτλ. και διακόσμησή τους με διάφορα χρωματιστά μοτίβα.

Παράλληλα με τις παραπάνω περιπτώσεις θα διδασκούν οι μαθητές θεωρητικά και πρακτικά τη χρήση του χρώματος, όπως για τα βασικά, συμπληρωματικά, ουδέτερα, θερμά και ψυχρά χρώματα, για τη δημιουργία τόνων και αποχρώσεων καθώς και τους βασικούς κανόνες που διέπουν κάθε χρωματική αρμονία. Επίσης πρέπει να υποδειχτούν τα διάφορα υλικά ζωγραφικής και ο τρόπος χρησιμοποίησής τους, π.χ. tempera, άκουαρέλλα, παστέλ, ακρυλικά κτλ.

6. ΚΑΛΛΙΓΡΑΦΙΑ: Όρθη ή πλάγια ισοπαχής γραφή ανάλογα με το γραφικό χαρακτήρα του μαθητή. Χρήση κατά προτίμηση Bic ή μαρκαδόρου.

ΤΑΞΗ Β', ώρα 1.

ΜΕΡΟΣ Α'

ΚΛΑΔΟΙ μαθήματος: "Όπως στη Α' τάξη, με συνθετότερα θέματα.

ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ: "Όπως στην Α' τάξη.

ΜΕΡΟΣ Β'.

Γεωμετρικό Σχέδιο: Απλές γεωμετρικές κατασκευές ακρίβειας. Στοιχειώδεις στερεογραφικές κατασκευές δύο ή τριών κατακόρυφων επιπέδων που τέμνονται κάθετα επί του όριζοντίου επιπέδου του εδάφους υπό σχεδιαστική γωνία 30/30 ή 30/45 ή 60/30 μοιρών. Επίσης απλές άξονικές κατασκευές επάλληλων κανονικών στερεών χωρίς μετρήσεις υπό σχεδιαστική γωνία. Συνιστάται ή χρήση χρώματος, για να είναι οι κατασκευές παραστατικότερες. Άξονομετρία.

Σχεδιαστικές Προβολές: Εισαγωγή. Προβολικό επίπεδο, προβάλλουσα, προβολή. Συστήματα σχεδιαστικών προβολών - όρθη προβολή - πλάγια προβολή - όφθαλμική προβολή. Παράσταση αντικειμένων με προβολές. Όψεις διαφόρες, όπως πρόσοψη, κάτοψη, πλάγιες όψεις.

Προοπτική: Στοιχειώδεις όρισμοί. Γραμμές και επίπεδα εδάφους και όριζοντος, όπτική γωνία, κύριο σημείο όράσεως, σημεία απόστάσεως, σημεία φυγής.

Υλικά και Έργα: Πινακίδια σχεδιάσεως, τρίγωνα σχεδίου, εργαλεία σχεδιάσεως ακρίβειας. Σινική μελάνη, μαύρη και σε διάφορα χρώματα, ύδροχρώματα.

Ελεύθερο σχέδιο: Άσκήσεις ελεύθερου σχεδίου και σκιαγραφίας «εκ του φυσικού».

ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Α' ΣΚΟΠΟΙ

α) Γενικός σκοπός:

Η Φυσική Άγωγή στο Γυμνάσιο έχει ως σκοπό την ισόρροπη σωματική και ψυχική ανάπτυξη του μαθητή και την καλλιέργεια των κινητικών του κλίσεων και δυνατοτήτων, ώστε να γίνει ικανός να συνεχίσει τις σπουδές του και να ανταπυγχεί στο κοινωνικό σύνολο.

Είδικοί σκοποί είναι:

1. Η καλύτερευση της φυσικής καταστάσεως του μαθητή (ένδυνωση των φυσιολογικών λειτουργιών του οργανισμού, κυρίως της αναπνοής και της κυκλοφορίας).

2. Η ανάπτυξη της δυνάμεως των μυών μεγίστη δύναμη, άντοχή, έκρηκτικότητα, ελαστικότητα).

3. Η διατήρηση και ή ανάπτυξη της ευκινήσιας των αρθρώσεων.

4. Η ανάπτυξη της μυϊκής αίσθήσεως και της μυϊκής συναρμογής.

5. Η καλλιέργεια της φυσικής και της καλαισθητικής κινήσεως.

6. Ἡ καλλιέργεια τῆς ἀγάπης πρὸς τὴ φύσιν καὶ ἡ ὁρθὴ χρησιμοποίησις τῶν στοιχείων αὐτῆς στὴ ζωὴ καὶ στὴν ἀθλῆσιν.

7. Ἡ καλλιέργεια καὶ ἡ ἀνάπτυξη τῶν ἀθλητικῶν δυνατοτήτων τῶν μαθητῶν καὶ ἡ δημιουργία ἀθλητῶν.

8. Ἡ καλλιέργεια τοῦ ὑγιоῦς ἀθλητικοῦ πνεύματος.

9. Ἡ καλλιέργεια τῆς λειτουργίας τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων.

10. Ἡ ἀνάπτυξη τῶν διανοητικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν μαθητῶν καὶ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ λοιποῦ κόσμου.

11. Ἡ ἀνάπτυξη τῶν ἠθικῶν καὶ κοινωνικῶν ἀρετῶν (τῆς πρωτοβουλίας, τοῦ θάρρους, τῆς ὑπομονῆς, τῆς ἐπιμονῆς, τοῦ πνεύματος τῆς τάξεως, τῆς αὐτοκυριαρχίας, τῆς πειθαρχίας, τῆς συνεργασίας καὶ τοῦ ἀλτρουισμοῦ).

12. Ἡ ἀνάπτυξη τῆς συνειδήσεως τῆς ὑποκειμενικῆς καὶ τῆς ἀντικειμενικῆς πραγματικότητος.

Β' ΜΕΣΑ

Γιὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν στόχων τῆς ἡ Φυσικῆ Ἀγωγῆς χρησιμοποιοῦνται : α) τὴν ἀπλὴ φυσικὴ κίνησις, β) τὴν κινητικὴ καὶ καλαισθητικὴ δραστηριότητα, γ) τὸ παιγνίδι καὶ τὴν ἀθλοπαιδίαν, δ) τὴν ἀθλῆσιν στὸν κλασικὸ ἀθλητισμό, στὴν κολύμβησις ἢ σὲ ἄλλο ἀθλημα.

Γ. ΗΜΕΡΗΣΙΟΣ ΚΑΙ ΕΤΗΣΙΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

1. Δομὴ τοῦ προγράμματος :

Ἡ δομὴ τοῦ προγράμματος καθορίζεται : α) ἀπὸ τὸν εἰδικὸ σκοπὸ τοῦ μαθήματος, β) ἀπὸ τὴν ἡλικίαν, τὴν κινητικὴ ἐμπειρία καὶ τὴ δυνατότητα τῶν ἀσκουμένων καὶ γ) ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ ἔτους, τὸ χωρὸς, τὴς γυμναστηρικῆς ἐγκαταστάσεις καὶ τὰ γυμναστικά ἢ τὰ ἀθλητικὰ ὄργανα.

2. Διάρθρωσις τοῦ προγράμματος.

Τὸ πρόγραμμα περιλαμβάνει τρία βασικά μέρη : α) τὴ σωματοφυσικὴ προδιάθεσις, β) τὴ λειτουργικὴ ἔντασις καὶ πρακτικὴ ἀξιοποίησις καὶ γ) τὴ λειτουργικὴ ὕφεσις (ἐπαναφορά).

Ἡ χρονικὴ διάρκεια τοῦ καθενὸς ἀπὸ αὐτὰ τὰ τρία μέρη, τὸ περιεχόμενό του καὶ τὸ εἶδος τῶν δραστηριοτήτων ποὺ περιλαμβάνει ρυθμίζονται ἀπὸ τὸ διδάσκοντα, ἀνάλογα μὲ τοὺς παράγοντες ποὺ καθορίζουν τὴ δομὴ τοῦ προγράμματος.

3. Διεύρυνσις τοῦ προγράμματος.

Ἡ διεύρυνσις τοῦ προγράμματος γίνεται : α) μὲ τὴν ἐπανάληψιν τῶν κινητικῶν δραστηριοτήτων ἢ τὴν προσθήκην νέων σ' αὐτές, β) μὲ τὴν προσθήκην νέων δυσκολιῶν στὴς δραστηριότητες ἢ τὴν ταχύτερη ἐκτέλεσίν τους καὶ γ) μὲ τὴν ἐπιδίωξιν ὑψηλοτέρων στόχων (ἐπιδόσεων κ.λπ.).

Δ. ΤΜΗΜΑΤΑ ΑΡΡΕΩΝ

ΤΑΞΗ Α', ὥρες 2

α) Φάσις ἐξελλίξεως. Κατὰ τὴ χρονικὴ αὐτὴ περίοδο δὲν ἔχει ἀρχίσει ἀκόμη ἡ ταχεία σὲ ὕψος ἀνάπτυξη καὶ παρατηρεῖται συγκέντρωσις δυνάμεων γιὰ τὴν ὀρίμανσιν τοῦ φύλου. Ἐξαιτίας τῆς ἀναμονῆς αὐτῆς παρουσιάζεται αὐξησις τῆς κινητικότητος, περίσσεια δυνάμεων, ἐπιθυμία γιὰ ἐπίδοσις, πνευματικότης, γρήγορη ἀντίδρασις καὶ ἐρεθισμός, ἀτομικότητα καὶ τάσις αὐτοαγωγῆς.

Γιὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς οἱ ἀπαιτήσεις γιὰ ἐπίδοσις στοὺς μαθητὲς τῆς τάξεως αὐτῆς πρέπει νὰ εἶναι περιορισμένες. Οἱ μαθητὲς προσαρμόζονται γρήγορα στὴς δύσκολας καὶ κουραστικὰς ἀσκήσεις, παρουσιάζουν ὅμως σύντομα τὴν ἀνάγκη γιὰ συχνότερες διακοπὰς καὶ ἀναπαύσεις.

Ὁ κλασικὸς ἀθλητισμὸς καὶ τὰ ἄλλα ἀθλήματα διδάσκονται χωρὶς ἐξειδίκευσις, οἱ ἀθλοπαιδιῆς σὲ προχωρημένον στάδιον καὶ ἡ κολύμβησις στὴν πλήρη μορφή της.

β) Διδακτέα ὕλη.

1. Ἐλεύθερες ἀσκήσεις μὲ κινησιολογικὴ βάση τὴ φυσικὴ κίνησις καὶ τὸ ρυθμό.

Μετατοπίσεις, ἀναπηδήσεις, ἄλματα, αἰωρήσεις, περιστροφές, περιστροφές, ταλαντεύσεις τῶν ἄκρων καὶ τοῦ κορμοῦ πρὸς ὅλους τοὺς ἄξονες καὶ τὰ ἐπίπεδα, ἀσκήσεις εὐκαμψίας τῶν ἀρθρώσεων καὶ ἀσκήσεις διατάσεως, ἐνδυναμώσεως καὶ χαλαρώσεως τῶν μυῶν.

Συνασκήσεις καὶ ἀσκήσεις γιὰ τὴν ἐπιτυχίαν προκαθορισμένου σκοποῦ.

2. Ἀσκήσεις μὲ χρησιμοποίησις κινητῶν ἢ σταθερῶν γυμναστικῶν ὀργάνων.

Ἀσκήσεις μὲ κάθε εἶδους σφαῖρες, κοντούς, σχοινάκια, ἐμπόδια, στρώματα, κορίνες, πλινθία, σχοινιά, δοκοὺς, μονόζυγα, πολύζυγα, δυναμόμετρα, βάρη, ἀναπηδητήρια κ.λπ.

Ὁ ὅγκος τῶν ὀργάνων, τὸ βάρος, τὸ ὕψος καθὼς καὶ ἡ μέθοδος τῆς διδασκαλίας τῶν ἀσκήσεων μὲ ὄργανα πρέπει νὰ εἶναι ἀνάλογα μὲ τὸ σκοπὸ τοῦ μαθήματος, τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν πρόοδο τῶν μαθητῶν στὴς ἀσκήσεις μὲ αὐτά.

3. Ἀσκήσεις ἀγωνιστικῆς γυμναστικῆς.

Εἰσαγωγὴ στὴ βασικὴ τεχνικὴ τῶν ἀγωνισμάτων τῆς ἀγωνιστικῆς γυμναστικῆς. Ἀσκήσεις στὸ ἔδαφος, στὸν ἵππο μὲ λαβές, στὸ μονόζυγο, στὸ δίζυγο, στοὺς κρίκους καὶ ἄλματα στὸν ἵππο.

Καθορισμός καὶ ἐκτέλεσις ἀπλῶν προγραμμάτων τῆς ἀγωνιστικῆς γυμναστικῆς. Ὁργάνωσις ἀθλητικῶν ἡμερίδων.

4. Παιγνίδια - Ἀθλητικὰ παιδιῆς.

α) Ὅλα τὰ εἶδη τῶν γυμναστικῶν - ψυχαγωγικῶν παιγνιδιῶν, ἐθνικῶν καὶ ξένων, β) προπαρασκευαστικὰ παιγνίδια τῶν ἀθλοπαιδιῶν, γ) ἀπλὲς μορφές ἢ παραλλαγές ἀθλοπαιδιῶν ἢ ἀγωνισμάτων σὲ ἀγωνιστικὴ μορφή, δ) εἰσαγωγὴ στὴ βασικὴ τεχνικὴ, τὴν τακτικὴ καὶ τοὺς κανονισμοὺς τῶν ἀθλοπαιδιῶν, τῆς καλαθοσφαίρεισως, τῆς πετοσφαίρεισως, τῆς χειροσφαίρεισως, τῆς ποδοσφαίρεισως, τῆς ἀντισφαίρεισως κ.λπ. καὶ ε) σχηματισμὸς ομάδων καὶ διεξαγωγὴ ἀγώνων.

5. Κλασικὸς ἀθλητισμός.

α) Εἰσαγωγὴ στὴ βασικὴ τεχνικὴ καὶ τὴν τακτικὴ τῶν ἀγωνισμάτων τοῦ κλασικοῦ ἀθλητισμοῦ, β) σχηματισμὸς ομάδων καὶ ὀργάνωσις ἀθλητικῶν συναντήσεων μὲ περιορισμένο ἀριθμὸ ἀγωνισμάτων καὶ μὲ ἀθλητικὰ ὄργανα ἀνάλογα μὲ τὴν ἡλικίαν τῶν μαθητῶν.

Οἱ μαθητὲς τῆς Α' τάξεως γιὰ λόγους καθαρὰ ψυχολογικοὺς, ἀναπτυξιακοὺς καὶ προσαρμοστικοὺς, πρέπει : α) νὰ διδάσκονται καὶ νὰ ἐπιδίδονται κατὰ τὸ δυνατό σὲ περισσότερα ἀπὸ ἓνα ἀγωνίσματα, β) ὁ διαχωρισμὸς τοὺς κατὰ κατηγορίαν ἀθλημάτων, σύμφωνα μὲ τὴν κλίση τοὺς καὶ τὸ σωματικὸ τους τύπο, νὰ ἀποφεύγεται, γ) οἱ δρόμοι ταχύτητας νὰ περιορίζονται σὲ ἑκτασις καὶ οἱ παρατεταμένοι δρόμοι νὰ διδάσκονται μὲ προσοχὴ καὶ νὰ ἐφαρμόζονται μετὰ ἀπὸ κατάλληλη προετοιμασία καὶ δ) μετὰ ἀπὸ κάθε ἔντονη προσπάθεια νὰ ἀκολουθεῖ ἀνάπαυσις.

6. Κολύμβησις.

α) Ἐξοικειώσις μὲ τὸ νερό, β) ἐκμάθησις τῆς τεχνικῆς τῆς ὑπτίας, τῆς ἐλευθέρης καὶ τῆς προσθίας κολυμβήσεως, γ) ἐκμάθησις τῆς βασικῆς τεχνικῆς τῶν ἐκκινήσεων, τῶν στροφῶν καὶ τῶν καταδύσεων ἀπὸ ὕψος 1 - 3 μέτρα, δ) σχηματισμὸς ομάδων καὶ ὀργάνωσις κολυμβητικῶν ἀγώνων μὲ ἀποστάσεις ἀνάλογες πρὸς τὴ δυνατότητα καὶ τὴν πρόοδο τῶν μαθητῶν καὶ ε) εἰσαγωγὴ στὴς βασικὰς ἀρχὰς τῆς ναυαγοσωστικῆς.

7. Κωπηλασία - Ἰστιοπλοΐα.

Ὅπου οἱ συνθήκες τὸ ἐπιτρέπουν διδάσκεται ἡ βασικὴ τεχνικὴ καὶ ἡ βασικὴ τακτικὴ τῶν ναυτικῶν ἀγωνισμάτων.

8. Λοιπὰ ἀθλήματα.

Ὅπου οἱ συνθήκες τὸ ἐπιτρέπουν, οἱ μαθητὲς νὰ διδάσκονται καὶ νὰ ἀσχοῦνται σὲ ἄλλα ἀθλήματα, τὰ ὁποῖα προσφέρονται στὰ κατὰ τόπους Γυμνάσια, ὅπως λ.χ. σὲ γινοδρομικά, ὁρειβατικά, ἀερωναυτικά, κτλ.

9. Ἑλληνικοὶ χοροί.

Οἱ Ἑθνικοὶ χοροὶ Καλαματιανὸς καὶ Τσάμικος, καθὼς καὶ οἱ χοροὶ τῆς περιοχῆς τοῦ Γυμνασίου.

ΤΑΞΗ Β', ώρες 2.

α) Φάση εξέλιξης. Οι μαθητές της Β' τάξεως βρίσκονται στην αρχή ενός νέου σταδίου έντονης σε ύψος σωματικής ανάπτυξεως και καθυστέρησεως της αναπτύξεώς τους σε πλάτος. Έξαιτίας της αναπτύξεως αυτής παρουσιάζεται τακτική εναλλαγή της ζωηρότητας με τη βαρυθυμία, της ντροπαλότητας με την αναιδεια του εγωισμού με την ταπεινότητα, της αγάπης για τον αθλητισμό και την επίδοση με την όκηρη.

Για τους λόγους αυτούς επιβάλλεται ιδιαίτερη προσοχή στις πολύ έντονες προσπάθειες, τακτική και ικανή ανάπαυση μετά από αυτές, για να αποφεύγονται κυρίως οι παθήσεις της καρδιάς και των πνευμόνων. Η συμβολή της Φυσικής Αγωγής στην κατά την ηλικία αυτή είναι σημαντική, γιατί συμβάλλει στη σωστή ανάπτυξη των μαθητών, γεγονός που επηρεάζει βασικά ολόκληρη την υπόλοιπη ζωή τους.

Ο κλασικός αθλητισμός και τα άλλα αθλήματα διδάσκονται χωρίς εξειδίκευση, στις αθλοπαιδιές εδραιώνεται και επεκτείνεται η διδασκαλία της τεχνικής και της τακτικής και στην κολύμβηση συνεχίζεται η μορφή της πλήρους εφαρμογής.

β) Διδακτέα ύλη.

1. 'Ελεύθερες ασκήσεις με κινησιολογική βάση τη φυσική κίνηση και το ρυθμό.

Οι ίδιες ασκήσεις όπως και στην Α' τάξη σε προηγμένη μορφή.

2. 'Ασκήσεις με χρησιμοποίηση κινητών ή σταθερών γυμναστικών οργάνων.

Οι ίδιες ασκήσεις, όπως και στην Α' τάξη, με ανάλογη προσαρμογή (σύμφωνα με την ηλικία των μαθητών) των ασκήσεων και των οργάνων.

3. 'Ασκήσεις αγωνιστικής γυμναστικής.

Εδραίωση και προαγωγή της τεχνικής και των κανονισμών των αγωνισμάτων. Σχηματισμός ομάδων και οργάνωση αθλητικών συναντήσεων με απλά προγράμματα αγωνιστικής γυμναστικής.

4. Παιχνίδια - 'Αθλητικές παιδιές.

Οι ίδιες, όπως και στην Α' τάξη, με εδραίωση και επέκταση της τεχνικής, της τακτικής και των κανονισμών των αθλοπαιδιών.

5. Κλασικός αθλητισμός.

α) 'Εδραίωση και επέκταση της τεχνικής, της τακτικής και των κανονισμών των αγωνισμάτων του κλασικού αθλητισμού, β) οργάνωση τακτικών αθλητικών ημερίδων με μεγαλύτερο, σχετικά με την Α' τάξη, αριθμό αγωνισμάτων και με ανάλογα αθλητικά όργανα.

Οι μαθητές της Β' τάξεως για λόγους καθαρά ψυχολογικούς, αναπτυξιακούς και προσαρμοστικούς πρέπει: α) να διδάσκονται και να επιδίδονται κατά το δυνατό σε περισσότερα από ένα αγωνίσματα, β) ο διαχωρισμός τους κατά κατηγορία αθλημάτων, σύμφωνα με την κλίση τους και το σωματικό τους τύπο, να αποφεύγεται, γ) οι δρόμοι ταχύτητας να περιορίζονται σε έκταση και οι παρατεταμένοι δρόμοι να διδάσκονται με προσοχή και να εφαρμόζονται μετά από κατάλληλη προετοιμασία και δ) μετά από κάθε έντονη προσπάθεια να ακολουθεί ανάπαυση.

6) Κολύμβηση.

α) 'Εδραίωση και προαγωγή της τεχνικής της υπτίας, της ελευθέρας, της πρόσθιας κολυμβήσεως και της πεταλούδας, β) εδραίωση και προαγωγή της τεχνικής των εκκινήσεων, των στροφών και των καταδύσεων από ύψος 1-3 μέτρα, γ) σχηματισμός ομάδων και οργάνωση κολυμβητικών αγώνων με αποστάσεις ανάλογες προς τις δυνατότητες και την πρόοδο των μαθητών και δ) διδασκαλία των βασικών λαβών ανελκύσεως, μεταφοράς και διασώσεως πνιγμένου. Απόδυση στο νερό. Μεταφορά αντικειμένου στο νερό 25 μέτρα. Διδασκαλία και εκμάθηση της τεχνικής αναπνοής.

7) Κωπηλασία - 'Ιστιοπλοία.

Όπως και στην Α' τάξη.

8) Λοιπά αθλήματα.

Όπου οι συνθήκες το επιτρέπουν οι μαθητές διδάσκονται και επιδίδονται σε άλλα αθλήματα, τα οποία προσφέρονται στα κατά τόπους Γυμνάσια, όπως λ.χ. σε χιονοδρομικά, ορειβατικά, αεροναυτικά κ.τ.λ.

9) 'Ελληνικοί χοροί.

Οι 'Εθνικοί χοροί Καλαματιανός και Τσάμικος, καθώς και άλλοι απλοί χοροί από διάφορες περιοχές της Ελλάδος και ειδικότερα της περιοχής όπου είναι το Γυμνάσιο.

Σχηματισμός συγκροτήματος λαϊκών χορών.

Β. Τμήματα θηλέων.

ΤΑΞΗ Α', ώρες 2.

α) Φάση εξέλιξης.

Κατά τη χρονική αυτή περίοδο, μολοντί ένας αριθμός μαθητριών παρουσιάζει ευδιάκριτα τα σημεία ωρίμανσεως του φύλου, οι μαθήτριες διατηρούν ακόμη τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της προηγούμενης φάσεως και μία συγκέντρωση δυνάμεων για την ωρίμανση. Έξαιτίας της αναμονής αυτής παρουσιάζεται αύξηση της κινητικότητας, περίσσεια δυνάμεων, επιθυμία για επίδοση, πνευματικότητα, γρήγορη αντίδραση και έρεθισμός, άτομικότητα και τάση αυτοαγωγής.

Για τους λόγους αυτούς οι απαιτήσεις για επίδοση στις μαθήτριες της τάξεως αυτής πρέπει να είναι περιορισμένες. Οι μαθήτριες προσαρμόζονται γρήγορα στις δύσκολες και κουραστικές ασκήσεις, παρουσιάζουν όμως σύντομα την ανάγκη για συχνότερες διακοπές και αναπαύσεις.

Ο κλασικός αθλητισμός και τα άλλα αθλήματα διδάσκονται χωρίς εξειδίκευση, οι αθλοπαιδιές σε προχωρημένο στάδιο, ή αγωνιστική γυμναστική και ή κολύμβηση στην πλήρη τους μορφή.

β) Διδακτέα ύλη :

1. 'Ελεύθερες ασκήσεις με κινησιολογική βάση τη φυσική κίνηση και το ρυθμό.

Μετατοπίσεις, αναπηδήσεις, άλματα, αιωρήσεις, περιφορές, περιστροφές, ταλαντεύσεις των χεριών και του κορμού προς όλους τους άξονες και τα επίπεδα, ασκήσεις ευκαμψίας των αρθρώσεων και ασκήσεις διατάσεως, ένδυναμώσεως και χαλαρώσεως των μυών.

Συνασκήσεις και ασκήσεις για την επιτυχία προκαθορισμένου σκοπού.

2. 'Ασκήσεις με χρησιμοποίηση κινητών ή σταθερών γυμναστικών οργάνων.

'Ασκήσεις με κάθε είδους σφαίρες, με στεφάνια, κορδέλλες, κοντούς, σχοινάκια, εμπόδια, στρώματα, κορίνες, πλινθία, δοκούς, μονόζυγα, δίζυγα, πολύζυγα, αναπηδητήρια κ.τ.λ.

Ο όγκος των οργάνων, το βάρος, το ύψος καθώς και η μέθοδος της διδασκαλίας των ασκήσεων με όργανα πρέπει να είναι ανάλογα με το σκοπό του μαθήματος, την ηλικία και την πρόοδο των μαθητριών στις ασκήσεις με αυτό.

3. 'Ασκήσεις αγωνιστικής γυμναστικής.

Εισαγωγή στη βασική τεχνική των αγωνισμάτων της γυναικείας αγωνιστικής γυμναστικής. 'Ασκήσεις στο έδαφος, στη δοκό ισορροπίας, στο δίζυγο και άλματα στον ίππο.

Καθορισμός και εκτέλεση απλών προγραμμάτων της αγωνιστικής γυμναστικής γυναικών. 'Οργάνωση αθλητικών ημερίδων.

4. Άσκήσεις ρυθμικής αγωνιστικής γυμναστικής.

Εισαγωγή στη βασική τεχνική των αγωνισμάτων της ρυθμικής αγωνιστικής γυμναστικής. Έλεύθερες ασκήσεις και ασκήσεις με κορίνες, μπάλλες, στεφάνια, σχοινάκια και κορδέλλες.

Καθορισμός και εκτέλεση απλών προγραμμάτων της ρυθμικής αγωνιστικής γυμναστικής, Ὁργάνωση αθλητικών ημερίδων.

5. Παιγνίδια - Αθλητικές παιδιές.

α) Όλα τα είδη των γυμναστικών - ψυχαγωγικών παιχνιδιών, έθνικων και ξένων, β) προπαρασκευαστικά παιγνίδια των αθλοπαιδιών, γ) απλές μορφές ή παραλλαγές αθλοπαιδιών ή αγωνισμάτων σε αγωνιστική μορφή, δ) εισαγωγή στη βασική τεχνική, την τακτική και τους κανονισμούς των αθλοπαιδιών της καλαθοσφαίρισης, της πετοσφαίρισης, της χειροσφαίρισης, της αντισφαίρισης κτλ.ε) σχηματισμός ομάδων και διεξαγωγή αγώνων.

6. Κλασικός αθλητισμός.

α) Εισαγωγή στη βασική τεχνική και την τακτική των αγωνισμάτων του κλασικού αθλητισμού, β) σχηματισμός ομάδων και ὀργάνωση αθλητικών συναντήσεων με περιορισμένο αριθμό αγωνισμάτων και με αθλητικά ὄργανα ανάλογα με την ηλικία των μαθητριών.

Οι μαθήτριες της Α' τάξεως για λόγους καθαρά ψυχολογικούς, αναπτυξιακούς και προσαρμοστικούς, πρέπει: α) να διδάσκονται και να επιδίδονται κατά τὸ δυνατό σε περισσότερα από ένα αγωνίσματα, β) ὁ διαχωρισμός τους κατά κατηγορία αθλημάτων, σύμφωνα με την κλίση τους και τὸ σωματικό τους τύπο, να ἀποφεύγεται, γ) οἱ δρόμοι ταχύτητας να περιορίζονται σε ἑκταση και οἱ παρατεταμένοι δρόμοι να διδάσκονται με προσοχή και να ἐφαρμόζονται μετά από κατάλληλη προετοιμασία και δ) μετά από κάθε έντονη προσπάθεια να ἀκολουθεῖ ἀνάπαυση.

7. Κολύμβηση

α) Ἐξοικείωση με τὸ νερό, β) ἐκμάθηση της τεχνικής της ὑπτίας, της ἐλεύθερης και της πρόσθιας κολυμβήσεως, γ) ἐκμάθηση της βασικής τεχνικής των ἐκκινήσεων, των στροφών και των καταδύσεων ἀπὸ ὕψος 1-3 μέτρα, δ) σχηματισμός ομάδων και ὀργάνωση κολυμβητικών αγώνων με ἀποστάσεις ἀνάλογες πρὸς τὴ δυνατότητα και τὴν πρόοδο των μαθητριών και ε) εισαγωγή στις βασικές ἀρχές της ναυαγσωστικής.

8. Λοιπὰ ἀθλήματα.

Όπου οἱ συνθήκες τὸ ἐπιτρέπουν, οἱ μαθήτριες διδάσκονται και ἀσκοῦνται σε ἄλλα ἀθλήματα, τὰ ὁποῖα προσφέρονται στὰ κατὰ τόπους Γυμνάσια, ὅπως λ.χ. σε χιονοδρομικά, ὄρειβατικά, ἀεροναυτικά, κτλ.

9. Ἑλληνικοὶ χοροὶ.

Οἱ ἔθνικοι χοροὶ Καλαματιανὸς και Τσάμικος, καθὼς και ἄλλοι ἀπλοὶ χοροὶ ἀπὸ διάφορες περιοχές της Ἑλλάδος και εἰδικότερα της περιοχῆς ὅπου εἶναι τὸ Γυμνάσιο.

ΤΑΞΗ Β', ὥρες 2

α) Φάση ἐξελιξέως:

Οἱ μαθήτριες της Β' τάξεως βρίσκονται στὸ στάδιο της ἔντονης σε ὕψος σωματικῆς ἀναπτύξεως, με ἐμφανῆ τὰ γνωρίσματα της ὀριμότητας, και με σοβαρὲς ἐπιπτώσεις στη σωματική και τὴν ψυχική τους κατάσταση. Ἡ διεύρυνση τοῦ θώρακα καθυστερεῖ σε σχέση με τὸ ὕψος, ἐνῶ ἡ καρδιά ἀναπτύσσεται σε ὄγκο, χωρίς ὅμως παράλληλα να ἀναπτύσσονται και τὰ τοιχώματά της. Ἐξαιτίας της ἀναπτύξεως αὐτῆς παρουσιάζεται συνεχῆς ἐναλλαγή στις ἀντιδράσεις των μαθητριών. Τὴν ζωρότητα τὴ διαδέχεται ἡ βαρυθυμία, τὸν ἐγωισμὸ ἡ ταπεινότητα, τὴν ἀγάπη για τὸν αθλητισμὸ και τὴν ἐπίδοση ἡ ὀκνηρία.

Για τοὺς λόγους αὐτοὺς ἐπιβάλλεται ἰδιαίτερη προσοχή στις πολλὲς ἔντονες προσπάθειες και τακτικὴ ἀνάπαυση μετὰ ἀπὸ αὐτές, για να ἀποφεύγονται κυρίως οἱ παθήσεις της

καρδιάς και των πνευμόνων. Ἡ συμβολὴ της Φυσικῆς Ἀγωγῆς κατὰ τὴν ηλικία αὐτὴ εἶναι σημαντική, γιατί συμβάλλει βασικά στη σωστὴ ἀνάπτυξη των μαθητριών, γεγονός που ἐπηρεάζει ὀλόκληρη τὴν ὑπόλοιπη ζωὴ τους.

Ὁ κλασικὸς αθλητισμὸς και τὰ ἄλλα ἀθλήματα διδάσκονται χωρίς ἐξειδίκευση, στις ἀθλοπαιδιές, ἐδραιώνεται και ἐπεκτείνεται ἡ διδασκαλία της τεχνικῆς και της τακτικῆς, ἡ αγωνιστικὴ γυμναστική και ἡ κολύμβηση διδάσκονται στὴν πλήρη μορφή τους.

Διδακτέα ὕλη:

1. Ἐλεύθερες ασκήσεις με κινήσιολογικὴ βάση τὴ φυσικὴ κίνηση και τὸ ρυθμό.

Οἱ ἴδιες ασκήσεις, ὅπως και στὴν Α' τάξη, σε προηγμένη μορφή.

2. Ἀσκήσεις με χρησιμοποίηση κινήτων ἢ σταθερῶν γυμναστικῶν ὀργάνων.

Οἱ ἴδιες ασκήσεις, ὅπως και στὴν Α' τάξη, με ἀνάλογη προσαρμογὴ (σύμφωνα με τὴν ηλικία των μαθητριών) των ασκήσεων και των ὀργάνων.

3. Ἀσκήσεις αγωνιστικῆς γυμναστικῆς.

Ἐδραίωση και προαγωγή της τεχνικῆς και των κανονισμῶν των αγωνισμάτων. Συνθετότερες ασκήσεις, σε σχέση με τὸ προηγούμενο ἔτος, στὸ ἔδαφος, στὴ δοκὸ ἰσορροπίας, στὸ δίζυγο και ἄλλα στὸν ἵππο. Σχηματισμὸς ομάδων και ὀργάνωση συναντήσεων με ἀπλὰ προγράμματα αγωνιστικῆς γυμναστικῆς.

4. Ἀσκήσεις ρυθμικῆς αγωνιστικῆς γυμναστικῆς.

Ἐδραίωση και προαγωγή της τεχνικῆς των αγωνισμάτων της ρυθμικῆς αγωνιστικῆς γυμναστικῆς. Συνθετότερες μορφές ἐλευθέρων ασκήσεων και ασκήσεων με κορίνες, μπάλλες, στεφάνια, σχοινάκια και κορδέλλες.

Σχηματισμὸς ομάδων και ὀργάνωση αθλητικῶν συναντήσεων με ἀπλὰ προγράμματα αγωνιστικῆς ρυθμικῆς γυμναστικῆς.

5. Παιγνίδια - Αθλητικὲς παιδιές:

Οἱ ἴδιες, ὅπως και στὴν Α' τάξη, με ἐδραίωση και ἐπέκταση της τεχνικῆς της τακτικῆς και των κανονισμῶν των αθλοπαιδιών.

6. Κλασικὸς αθλητισμὸς.

α) Ἐδραίωση και ἐπέκταση της τεχνικῆς, της τακτικῆς και των κανονισμῶν των αγωνισμάτων του κλασικοῦ αθλητισμοῦ, β) ὀργάνωση τακτικῶν αθλητικῶν ημερίδων με μεγαλύτερο ἀριθμὸ, σχετικὰ με τὴν Α' τάξη, αγωνισμάτων και με ἀνάλογα αθλητικὰ ὄργανα.

Οἱ μαθήτριες της Β' τάξεως για λόγους καθαρά ψυχολογικούς, αναπτυξιακούς και προσαρμοστικούς, πρέπει: α) να διδάσκονται και να επιδίδονται κατά τὸ δυνατό σε περισσότερα ἀπὸ ένα ἀγωνίσματα, β) ὁ διαχωρισμός τους κατά κατηγορία αθλημάτων, σύμφωνα με τὴν κλίση τους και τὸ σωματικό τους τύπο, να ἀποφεύγεται, γ) οἱ δρόμοι ταχύτητας να περιορίζονται σε ἑκταση και οἱ παρατεταμένοι δρόμοι να διδάσκονται με προσοχή και να ἐφαρμόζονται μετὰ ἀπὸ κατάλληλη προετοιμασία και δ) μετὰ ἀπὸ κάθε έντονη προσπάθεια να ἀκολουθεῖ ἀνάπαυση.

7. Κολύμβηση.

α) Ἐδραίωση και προαγωγή της τεχνικῆς της ὑπτίας, της ἐλεύθερης, πρόσθιας κολυμβήσεως και της πεταλούδας, β) ἐδραίωση και προαγωγή της τεχνικῆς των ἐκκινήσεων, των στροφών και των καταδύσεων ἀπὸ ὕψος 1-3 μέτρα, γ) σχηματισμὸς ομάδων και ὀργάνωση κολυμβητικῶν αγώνων με ἀποστάσεις ἀνάλογες πρὸς τις δυνατότητες και τὴν πρόοδο των μαθητριών και δ) διδασκαλία των βασικῶν λαβῶν ἀνελεύσεως, μεταφορᾶς και διασώσεως πνιγμένου. Ἐκμάθηση της τεχνικῆς ἀναπνοῆς.

8. Λοιπά ἀθλήματα.

Όπου συνθήκες τὸ ἐπιτρέπουν οἱ μαθητρίες διδάσκονται καὶ ἐπιδίδονται σὲ ἄλλα ἀθλήματα, τὰ ὅποια προσφέρονται στὰ κατὰ τόπους Γυμνάσια, ὅπως λ.χ. σὲ χιονοδρομικά, ὀρειβατικά, ἀεροναυτικά κλπ.

9. Ἑλληνικοὶ χοροὶ.

Οἱ Ἑθνικοὶ χοροὶ Καλαματιανὸς καὶ Τσάμικος, καθὼς καὶ ἄλλοι ἄπλοι χοροὶ ἀπὸ διάφορες περιοχὲς τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰδικότερα τῆς περιοχῆς ὅπου εἶναι τὸ Γυμνάσιο.

Σχηματισμὸς συγκροτήματος λαϊκῶν χορῶν.

ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Α. ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ

Ἡ Οἰκιακὴ Οἰκονομία ἐξετάζει :

α) τρεῖς βασικὲς ἀνάγκες τοῦ ἀνθρώπου, δηλαδὴ τὴν τροφή, τὴν κατοικία καὶ τὴν ἐνδυμασία· β) τὴν οἰκογενειακὴ ζωὴ μὲ τὰ προβλήματά της.

καὶ ἀποσκοπεῖ :

α) στὸ νὰ ἐφοδιάσει τὶς μαθητρίες μὲ τὶς σχετικὲς καὶ ἀπαραίτητες θεωρητικὲς καὶ πρακτικὲς γνώσεις καὶ

β) νὰ ἀναπτύξει καὶ νὰ καλλιεργήσει τὶς κλίσεις, τὰ ἐνδιαφέροντα καὶ τὶς δεξιότητές τους, ὥστε νὰ τὶς προετοιμάσει κατὰλληλα γιὰ τὸν ὑπεύθυνον ρόλο τους ὡς συζύγων - γονέων καὶ ἔτσι νὰ ἀποβοῦν ἐπιωφελεῖς οἰκογενειακοί, κοινωνικοὶ καὶ ἐθνικοὶ παράγοντες.

Εἰδικότερα τὸ μάθημα τοῦτο ἐπιδιώκει νὰ προσφέρει στὶς μαθητρίες τὶς ἀπαραίτητες θεωρητικὲς καὶ πρακτικὲς γνώσεις στοὺς τομεῖς : α) τῆς ἐνδυμασίας, β) τῆς κατοικίας, γ) τῆς διατροφῆς, δ) τῆς νοσηλείας στὸ σπίτι, ε) τῆς ὁργάνωσης, διευθύνσεως καὶ διοικήσεως τοῦ οἴκου καὶ τῆς οἰκογένειας, στ) τῆς βρεφοκομίας, ζ) τῆς παιδοκομίας, καὶ η) τῆς οἰκογενειακῆς καὶ κοινωνικῆς ἀγωγῆς, ὥστε μὲ τὴ σωστή, κατὰ τὸ δυνατόν, τοποθέτησή τους ἀπέναντι στοὺς τομεῖς αὐτοὺς νὰ καταστοῦν φορεῖς συνειδητοῦ τοῦ γενικότερου σκοποῦ τοῦ μαθήματος.

Β. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

ΤΑΞΗ Α', ὥρες 2

Ι. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

1. Ἡ συμπεριφορὰ α) στὸ σπίτι, β) στὸ σχολεῖο καὶ στοὺς δημόσιους χώρους (Ἐκκλησία - θέατρο - δρόμος, μέσα συγκοινωνίας).

2. Ἡ ἐμφάνιση α) ἡ καθαριότητα τοῦ σώματος καὶ ἡ σημασία της, β) ἡ καθαριότητα τῶν ἐνδυμάτων καὶ ὁ ρόλος τους στὴν προσωπικότητα τοῦ ἀτόμου.

ΙΙ. ΕΝΔΥΜΑΣΙΑ

1. Σύντομη ἱστορικὴ ἐξέλιξη τῆς ἐνδυμασίας.

2. Ἐνδυμασία καὶ διαίρεσή της σὲ κατηγορίες καὶ εἶδη.

3. Ὑλικά κατασκευῆς τῆς ἐνδυμασίας.

1. Ὑφαντικὲς ἴνες :

α) Εἶδη καὶ ταξινόμηση ἀνάλογα μὲ τὴν προέλευσή τους (φυσικὲς - τεχνητές).

β) Χαρακτηριστικὲς ιδιότητες τῶν ὑφαντικῶν ἱνῶν καὶ χρήσεις τους.

γ) Ὑφάσματα - Εἶδη καὶ ταξινόμηση ὑφασμάτων ὡς πρὸς τὶς πρώτες ὕλες καὶ τὸν τρόπο κατασκευῆς τους.

δ) Ὅδηγιες γιὰ τὴν ἐκλογή καὶ ἀγορὰ ὑφασμάτων καὶ ἐνδυμάτων.

ε) Χαρακτηριστικὲς ιδιότητες τῶν ὑφαντικῶν ἱνῶν καὶ χρήσεις τους.

ΙΙ. Δέρματα καὶ λοιπὰ ὕλικά.

4. Ὑγιεινὴ τῆς ἐνδυμασίας.

5. Ἡ αἰσθητικὴ τῆς ἐνδυμασίας.

α) Μόδα - χρῶμα - σχέδιο.

β) Συμπληρώματα τῆς ἐνδυμασίας, εἶδη καὶ σημασία τους γιὰ τὴν καλαισθητὴ ἐμφάνιση.

γ) Ἡ κατὰλληλὴ ἐνδυμασία στὶς ἀνάλογες περιπτώσεις.

6. Περιποίηση καὶ συντήρηση τῆς ἐνδυμασίας.

7. Ὑλικά καὶ σύγχρονα μέσα καθαρισμοῦ τῶν ἐνδυμάτων.

8. Οἰκοτεχνία - Βιοτεχνία - Βιομηχανία.

α) Ἡ ὕφαντικὴ λαϊκὴ τέχνη στὴ χώρα μας. Ὁ ἀργαλεὺς στὴν ἐλληνικὴ οἰκογένεια ἄλλοτε καὶ τώρα. Τὰ ἐγγύρια ὑφαντικά καὶ ἡ συμβολή τους στὴν ἐθνικὴ μας οἰκονομία (ἡ φλοκάτη, τὸ μυκονιάτικο ὕφαντό, τὸ ἀραχωβίτικο, τὸ κρητικὸ κτλ.).

β) Ἡ ἐγγύρια βιομηχανία ἐπεξεργασίας πρώτων ὑλῶν καὶ κατασκευῆς ἐνδυμάτων.

9. Χαρακτηριστικὲς τοπικὲς ἐνδυμασίες.

ΙΙΙ. ΚΑΤΟΙΚΙΑ.

1. Ἡ κατοικία καὶ ἡ ἐπίδρασή της στὴ σωματικὴ καὶ ψυχικὴ ὑγεία τοῦ ἀνθρώπου.

2. Σύντομη ἱστορικὴ ἐξέλιξη τῆς κατοικίας.

3. Τύποι κατοικίας : Μονοκατοικία, κατοικία «κατ' ὄροφον» καὶ κατοικία σὲ διαμέρισμα πολυκατοικίας. Πλεονεκτήματα καὶ μειονεκτήματα κάθε τύπου. Ὅδηγιες συγκατοικήσεως καὶ γειτονίας.

4. Μορφὲς κατοικίας. Εἶδη καὶ αἷτια δημιουργίας διαφορῶν μορφῶν, χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῶν συνηθέστερων α) ἀστικῆς, β) ἀγροτικῆς, γ) ἐργατικῆς.

Παρατήρηση : Ἡ διδασκαλία αὐτοῦ τοῦ κεφαλαίου καθὼς καὶ τοῦ προηγούμενου, καλὸ εἶναι νὰ ἀρχίζει πάντοτε ἀπὸ τὸν τύπο καὶ τὴ μορφή κατοικίας τῆς περιοχῆς.

5. Ἐκλογή κατοικίας (ὁδηγίες γιὰ τὴν ἀγορὰ ἢ ἐνοικίασή της).

6. Τὸ περιβάλλον τῆς κατοικίας.

α) Ἐσωτερικὸ : Κύριοι βοηθητικοὶ χώροι. Σκοπιμότητα καὶ λειτουργικὴ σχέση μεταξύ τους. Παράγοντες ποὺ ἐπηρεάζουν τὸν ἀριθμὸ καὶ τὸ μέγεθος τῶν χώρων αὐτῶν.

β) Ἐξωτερικὸ : Εἴσοδος - αὐλὴ - ἐξώστης - κήπος. Ἡ σημασία τους γιὰ τὴν ὅλη ἐμφάνιση τῆς κατοικίας καὶ γενικότερα τῆς συνοικίας, τοῦ χωριοῦ κτλ.

7. Ἀπαραίτητες ἐγκαταστάσεις : Ὑδραυλική, ἠλεκτρικὴ, θέρμανση, τηλέφωνο. Σκοπιμότητα καὶ σημασία κάθε ἐγκαταστάσεως γιὰ τὴν ὑγιεινὴ, ἀνετη καὶ εὐχάριστη διαμονὴ τῶν ἐνοικίων. Ὅδηγιες γιὰ τὴν καλὴ χρῆση, τὴν περιποίησιν καὶ τὴν ἀποφυγὴ ἀτυχημάτων.

8. Ἐξοπλισμὸς τῆς κατοικίας - οἰκοσκευὴ :

α) σκεύη καὶ ἠλεκτρικὲς συσκευές,

β) ἐπιπλα, τὸ σύγχρονο ἐπιπλο καὶ τὰ πλεονεκτήματά του.

γ) συμπληρώματα τῆς ἐπιπλώσεως (χαλιὰ - κουρτίνες - καλύμματα). Ἐκλογή, χρῆση, περιποίησις καὶ συντήρησή τους.

9. Ἡ σχετικὴ μὲ τὴν Οἰκοσκευὴ ἐλληνικὴ λαϊκὴ τέχνη.

10. Προϋπολογισμὸς δαπάνης ἐξοπλισμοῦ ἐνὸς χώρου τῆς κατοικίας (μαγειρείου, εἰσόδου κτλ.).

11. Ὑγιεινὴ τῆς κατοικίας. Ποιὲς προϋποθέσεις πρέπει νὰ συγκεντρώνει ἡ ὑγιεινὴ κατοικία.

12. Ἡ αἰσθητικὴ ἐμφάνιση τῆς κατοικίας καὶ ἡ σημασία της. Τὰ διάφορα διακοσμητικὰ μέσα. Βασικὲς ἀρχὲς διακοσμήσεως.

13. Περιποίηση καὶ συντήρηση τῆς κατοικίας :

α) Σύγχρονα ὕλικά μέσα.

β) Ὁργάνωση καὶ προγραμματισμὸς τῶν οἰκιακῶν ἐργασιῶν.

γ) Βασικὲς προϋποθέσεις γιὰ τὴν εὐρυθμὴ λειτουργία τοῦ νοικοκυριοῦ (τάξη - πρόνοια - συντονισμὸς κτλ.).

ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Στοιχειώδεις γνώσεις :

- α) ραπτικής (άπλές ραφές - στριφώματα - καρικώματα - ράψιμο κουμπιών κτλ.).
- β) Κεντητικής (άπλές βελονιές λαϊκής τέχνης).
- γ) Πλεκτικής με βελόνες ή βελονάκι.

ΤΑΞΗ Β', ώρα 1.

1. Εισαγωγή - 'Η διατροφή και η σημασία της για την υγεία του ανθρώπου.

2. Οι ανάγκες του οργανισμού σε θρεπτικά συστατικά. Σύντομη εξέτασή τους : λευκώματα, υδατάνθρακες, λίπη και έλαια, βιταμίνες, άλατα, νερό. Κύριος προσρισμός του καθηνός, συνέπειες από την έλλειψη ή κατάχρηση κτλ.

3. Τρόφιμα - Τροφογνωσία (προσδιορισμός των έννοιων).

Ι. Μελέτη των κυριότερων τροφίμων :

α) ζωικά : γάλα και προϊόντα του, αυγά, κρέας, ψάρια, λίπος ζώων και

β) φυτικά : ελαιόλαδο και σπορέλαια, ψωμί, ζυμαρικά, άλευρα, όσπρια, λαχανικά, καρποί (νωποί-ξηροί).

Όλων των ανωτέρω τροφίμων, ζωικών και φυτικών, εξετάζονται : α) η σύσταση, β) η θρεπτική αξία, γ) τα είδη, δ) τα διακριτικά γνωρίσματα της νωπότητας, ε) η ποιότητα, στ) η όρθη έπιλογή και αγορά, ζ) η πρόληψη μεταδόσεως ασθενειών, η) η νοθεία, θ) η καλή διατήρηση και ι) ο υγιεινός τρόπος μαγειρεύματός τους.

γ) γλυκαντικές ουσίες : ζάχαρι - μέλι.

II. Συντηρημένα τρόφιμα :

α) Τρόποι συντηρήσεως (άπλή αναφορά τους : κονσέρβες, κατεψυγμένα, άλίσταστα, άλλαντικά κτλ.).

β) 'Η θρεπτική αξία και η σημασία των συντηρημένων τροφών για τη διατροφή της ανθρωπότητας.

γ) Κίνδυνοι από τις άλλιώσεις των συντηρημένων τροφίμων.

δ) 'Οδηγίες για την αγορά και τη χρήση συντηρημένων τροφών.

III. Νωπά, ξηρά και συντηρημένα τρόφιμα και η σημασία τους στη διατροφή του ανθρώπου.

IV. 'Η σημασία της μαγειρικής παρασκευής των τροφών. Βασικοί τρόποι μαγειρεύματος.

V. 'Αρτύματα - καρυεύματα: Είδη και χρήση τους.

VI. Ποτά:

α) Ποφήματα: Τσάι, καφές, κακάο, χαμομήλι κ.τ.λ.

β) Οίονπνευματώδη: Είδη, σκοπός, χρήση, κατάχρηση, συνέπειες.

γ) 'Αναψυκτικά.

4. Άσκηση των μαθητριών στην παρασκευή άπλων, υγιεινών και οικονομικών φαγητών. Κοστολόγηση ενός οικογενειακού γεύματος. Σύγκριση του οικογενειακού γεύματος με το έτοιμο φαγητό από οικονομική αλλά και υγιεινή άποψη.

5. 'Η νοικοκυρά ως καταναλωτής.

ΠΑΙΔΟΚΟΜΙΑ

Βρεφοκομία: 'Η εύγονική. 'Η υγεία των γονέων, η κληρονομικότητα, η υγιεινή της έγκυου. 'Ο τοκετός. Οι πρώτες φροντίδες για το βρέφος, καθαριότητα, ένδυμασία, ύπνος και διατροφή του. 'Ο μητρικός θηλασμός και η σημασία του. 'Η διατροφή και η υγεία της μητέρας που θηλάζει. Κωλύματα της μητρικής γαλουχίας. Τεχνητός θηλασμός, μεικτός θηλασμός, θηλασμός με τροφό. Άποθηλασμός, άπογαλακτισμός. Οι πρώτες τροφές του βρέφους, παρασκευή των βρεφικών γευμάτων. 'Η φυσιολογική ανάπτυξη του βρέφους, τα χαρακτηριστικά της, η παρακολούθησή της από τη μητέρα. 'Η υγεία του βρέφους. Οι κυριότερες διαταραχές της υγείας και νοσηρές έκδηλώσεις. Οι συνήθεις παιδικές αρρώστιες. Οι προληπτικοί έμβολιασμοί.

*Άρθρο 3.

'Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από το σχολικό έτος 1977 - 1978.

Στόν 'Υπουργό 'Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος.

'Αθήναι, 15 Σεπτεμβρίου 1977

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Δ. ΤΣΑΤΣΟΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΑΛΛΗΣ